

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Materiallista, rapport

RAÄ dnr: 3643/86 83

Arkivhandlingar (Se respektive grävning materiallista)

Undersökningsplats: E4 Gammelsta-Jönåker-Nyköping
Sö, Kila, Lunda, Bergshammars och Tuna snr

Negativ, sned:

Projektledare: Sonja Wigren

Kontaktkopior:

År: 1983-85

Unr:

Typ av projekt: und

Negativ, torn:

Fotoplaner, torn:

Kontonr: 4231221-5

Fotokarta, neg:

Löpnr: UV Sthlm 1997

Fotokarta, kopia:

Antal rapporter i ärendet: 1

Ritningar:

1999-02-23 beslut Mp
fynd tillföre STHM
a.a. CF

Övrigt:

1998-11-21 beslut UV/mhå

Fynd (Se resp. grävning mtrl.) Ja Nej

Kopia till:

Föremålsfynd
Osteologiskt material
Analysprover

La i Södermanlands län
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Exp. den: 961121 Signum: AMG

1999-02-17
Kontroll i FHR
Till Mp.

Antecknat i form.rdg.
Sö, Bergshammars sn RAÄ 13
Sö, Lunda sn RAÄ 84, 103, 145, 204
Sö, Kila sn RAÄ 20, 72, 89, 100

990217/ND2

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Materiallista, rapport

RAÄ dnr: 3643/83

Undersökningsplats:
Södermanland, Lunda sn
RAÄ 84
RAÄ 145

Projektledare: Sonja Wigren
År: 1983, 1984, 1985

Typ av projekt: undersökning

Lstn dnr:

Kontonr: 4231221-5

Löpnr: -

Antal rapporter i ärendet:

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 1:167155

Kontaktkopior: 1:167155

Unr: 1116:1-167155 *acc m*

Negativ, torn: -

Fotoplaner, torn: -

Fotokarta, neg: -

Fotokarta, kopia: -

Ritningar: 1. 3 schaktplaner, 1:100
7 profiler, 1:20

*10 st ritn. Till ATA
2000-09-26
RIN*

Övrigt:

Fynd (endast RAÄ 84)	Ja	Nej
Föremålsfynd	X	
Osteologiskt material	X	
Analysprover (CK-analys)	X	

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp: *21/11-96* Signum Amg

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Materiallista, rapport

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 1. 5, 2. 12, 3. 13

Kontaktkopior: 1. 5, 2. 12, 3. 13

Unr: 1. 1112:1-5, 2. 1113:1-12,
3. 3293:1-13

Negativ, torn: -

Fotoplaner, torn: -

Fotokarta, neg: -

Fotokarta, kopia: -

Ritningar: 2. 1 schaktplan, 1:200

③ 1 schaktplan, 1:200, 1 profil, 1:20

Övrigt:

Fynd *Ja Nej*

Föremålsfynd
Osteologiskt material
Analysprover

RAÄ dnr: 3643/83

Undersökningsplats:
Södermanland, Kila sn,

1. RAÄ 20
2. RAÄ 72
- ③ Gammelsta 4:3, vägbank

Projektledare: Sonja Wigren
År: 1984, 1985

Typ av projekt: undersökning

Lstn dnr:

Kontonr: 4231221-5

Löpnr: -

Antal rapporter i ärendet:

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp. den: Signum: Amg

24/11-96

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Materiallista, rapport

RAÄ dnr: 3643/83

Undersökningsplats:

- Södermanland, Kila sn,
① Gammelsta 4:3, invid km 18/1-18/2
② Gammelsta 4:3, invid Rogstatorp km 18/4
③ RAÄ 89
④ RAÄ 100

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 2. 3, 4. 15

Kontaktkopior: 2. 3, 4. 15

Unr: 2. 1118:1-3, 4. 1117:1-15 *aam*

Negativ, torn: -

Fotoplaner, torn: -

Fotokarta, neg: -

Fotokarta, kopia: -

Projektledare: Sonja Wigren

År: 1984

Typ av projekt: undersökning

Lstn dnr:

Kontonr: 4231221-5

Löpnr: -

Antal rapporter i ärendet:

- Ritningar: ① 1 schaktplan, 1:200 ✓ 1st
② 1 schaktplan, 1:200 ✓ 1st
③ 1 schaktplan, 1:200 ✓ 1ritn.
④ 1 schaktplan, 1:200, 1 plan, 1:50, 1 profil, 1:20 ✓ 3st

*Kill ATA 2000-09-26
RW*

Övrigt:

Fynd Ja Nej

Föremålsfynd
Osteologiskt material
Analysprover

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp. den: Signum: Amg

21/11-96

Materiallista, rapport

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 1. 149

Kontaktkopior: 1. 149

Unr: 1. 1115:1-149

Negativ, torn: -

Fotoplaner, torn: -

Fotokarta, neg: -

Fotokarta, kopia: -

Ritningar: 1. 3 schaktplaner, 1:200 ✓
16 anläggningsplaner, 1:50 ✓
13 profiler, 1:20 ✓

33 st till ATA 2000-09-26/RLN

Övrigt:

Fynd (endast RAA 13)	Ja	Nej
Föremålsfynd	X	
Osteologiskt material	X	
Analysprover		

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp: Signum Amg

21/11-96

Signum Amg

Materiallista, rapport

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 1. 149

Kontaktkopior: 1. 149

Unr: 1. 1115:1-149

Negativ, torn: -

Fotoplaner, torn: -

Fotokarta, neg: -

Fotokarta, kopia: -

Ritningar: 1. 3 schaktplaner, 1:200 ✓
16 anläggningsplaner, 1:50 ✓
13 profiler, 1:20 ✓

33 st till ATA 2000-09-26/RLN

Övrigt:

Fynd (endast RAA 13)	Ja	Nej
Föremålsfynd	X	
Osteologiskt material	X	
Analysprover		

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp: Signum Amg

21/11-96

Signum Amg

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Materiallista, rapport

RAÄ dnr: 3643/83

Undersökningsplats:

- Södermanland, Lunda sn
1. Rinkeby 1:16, invid km 23/3
2. RAÄ 108, 3. RAÄ 204
4. RAÄ 44-46
5. Mjälkärr 2:1
Projektledare: Sonja Wigren
År: 1984

Arkivhandlingar

Negativ, sned: 1. 5, 2. 291, 3. 29, 5. 11

Kontaktkopior: 1. 5, 2. 291, 3. 29, 5. 11

Unr: 1. 1120:1-5 2. 1114:1-291 *accm*
3. 1119:1-29 5. 1121:1-11

Negativ, torn: - 1. 97-127-1-5

Fotoplaner, torn: - 2. 97-121-1-293

Fotokarta, neg: - 3. 97-126-1-29

Fotokarta, kopia: - 4. 97-128-1-11 *APB*

Typ av projekt: undersökning

Lstn dnr:

Kontonr: 4231221-5

Löpnr: -

Antal rapporter i ärendet:

- Ritningar: 1. 1 schaktplan, 1:400 ✓ *1st*
2-3. 9 schaktplaner, 1:200 ✓
2 delplaner, 1:50 ✓
4 schablonplaner 1:50 ✓
13 profiler, 1:20 ✓

Till ATA 2000-09-26 / RIN
30st
31st

Övrigt:

Fynd	Ja	Nej
<i>(endast RAÄ 108)</i>		
Föremålsfynd	X	
Osteologiskt material	X	
Analysprover	X	
<i>(C14-analys)</i>		

Kopia till:

La i Nyköping
Läa i Södermanlands län
Uppdragsgivare: Vägverket

Adress:

Exp: *21/11-96*
Signum *Amg*

Materialista rapport

RAA dnr: 3643/83
 Undersökningens plats:
 Södermanland, Lunda socken
 1. Rånby, 1,16, Järvägen 233
 2. RAA 408, RAA 201
 4. RAA 4146
 5. Målkär 2:1
 Projektledare: Sonja Wigren
 År: 1984
 Typ av projekt: undersökning
 Lsn dnr:
 Kontonr: 4531231-3
 Löpnr:
 Antal rapporter i serien: 1

Kommunikations: I, 2, 201, 3, 20, 2, 11
 Kart: I 120-1-2, 2, 1141-201, 2, 1121-1-11
 - - -
 - - -
 - - -
 - - -

Kopia till:
 La i Nyköping
 La i Södermanlands län
 Underlag: Vägnätet
 Adress:
 Exp: Signum AB
 21/11/84

13 profiler, 120
 4 schotplaner, 1:50
 2 delplaner, 1:50
 2-3 schotplaner, 1:200
 1 schotplan, 1:400

Analysprover
 Osteologiska material
 X
 X
 X

Undersökningar längs väg E4

Etappen Gammelsta-Jönåker-Nyköping

Södermanland
 Kila, Lunda, Bergshammars och Tuna socknar
 Dnr 3643/83

Sonja Wigren

Undersökta fornlämningar

Kila socken, fornlämningarna:

- RAÄ 20 milstolpe, dokumentation
- RAÄ 72 boplatslämningar, provundersökning
- Gammelsta 4³, vägbank, undersökning
- Gammelsta 4³, boplatsläge, provundersökning
- Gammelsta 4³, boplatsläge, provundersökning
- Gammelsta 4³, invidbytomt, provundersökning
- RAÄ 100 husgrund, undersökning

Lunda socken, fornlämningarna:

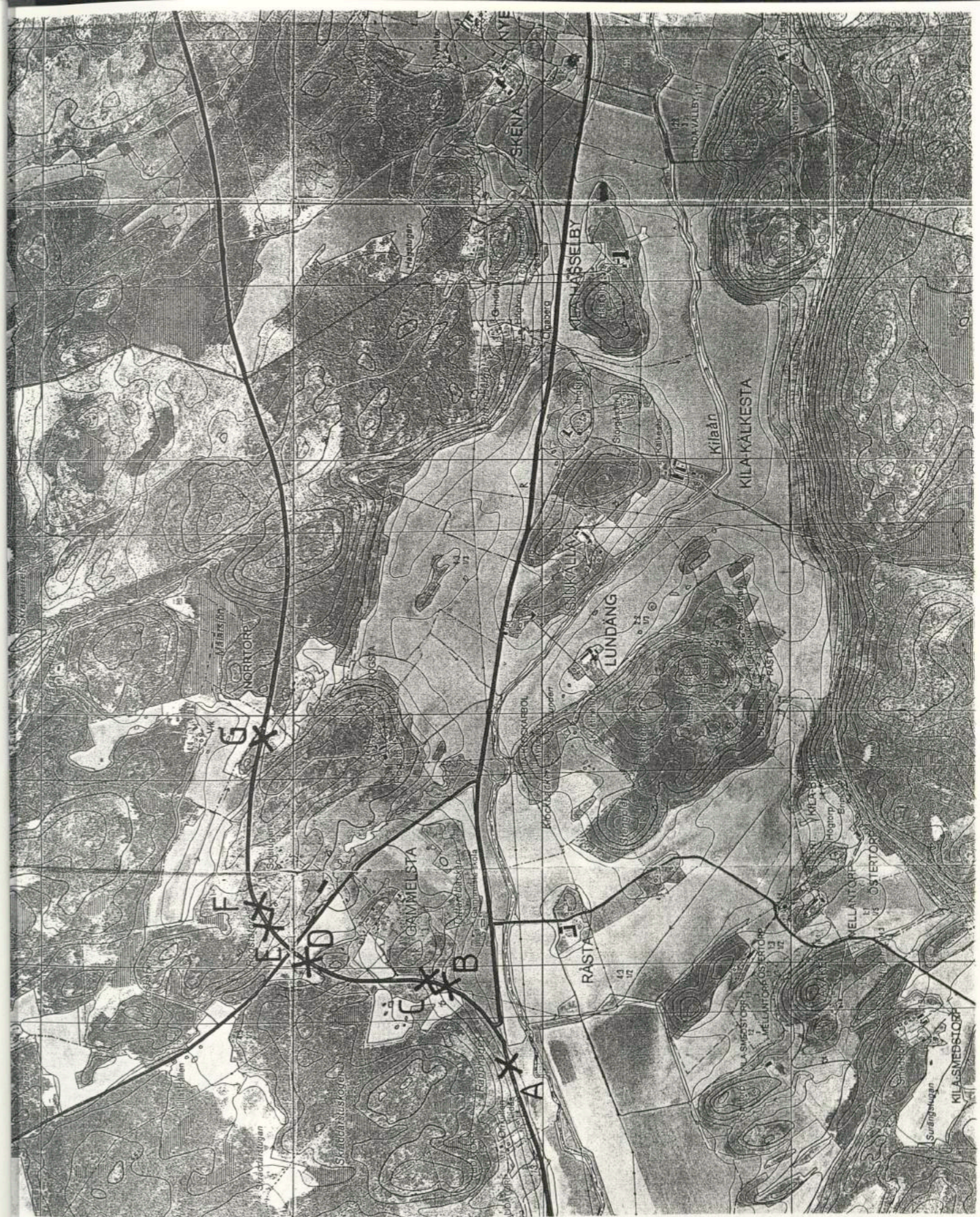
- Rinkeby 1¹⁶, boplatsläge, provundersökning
- RAÄ 204 husgrunder, undersökning
- RAÄ 108 boplats/verkstadsområde, undersökning
- invid gravfält, (RAÄ 44 och 46), provundersökning
- Mjälkärr 2¹, invid odlingsrösen, provundersökning
- RAÄ 145 bytomt, antikvariska kontroller
- RAÄ 84 gravfält och boplats, undersökning

Bergshammars socken, fornlämningar:

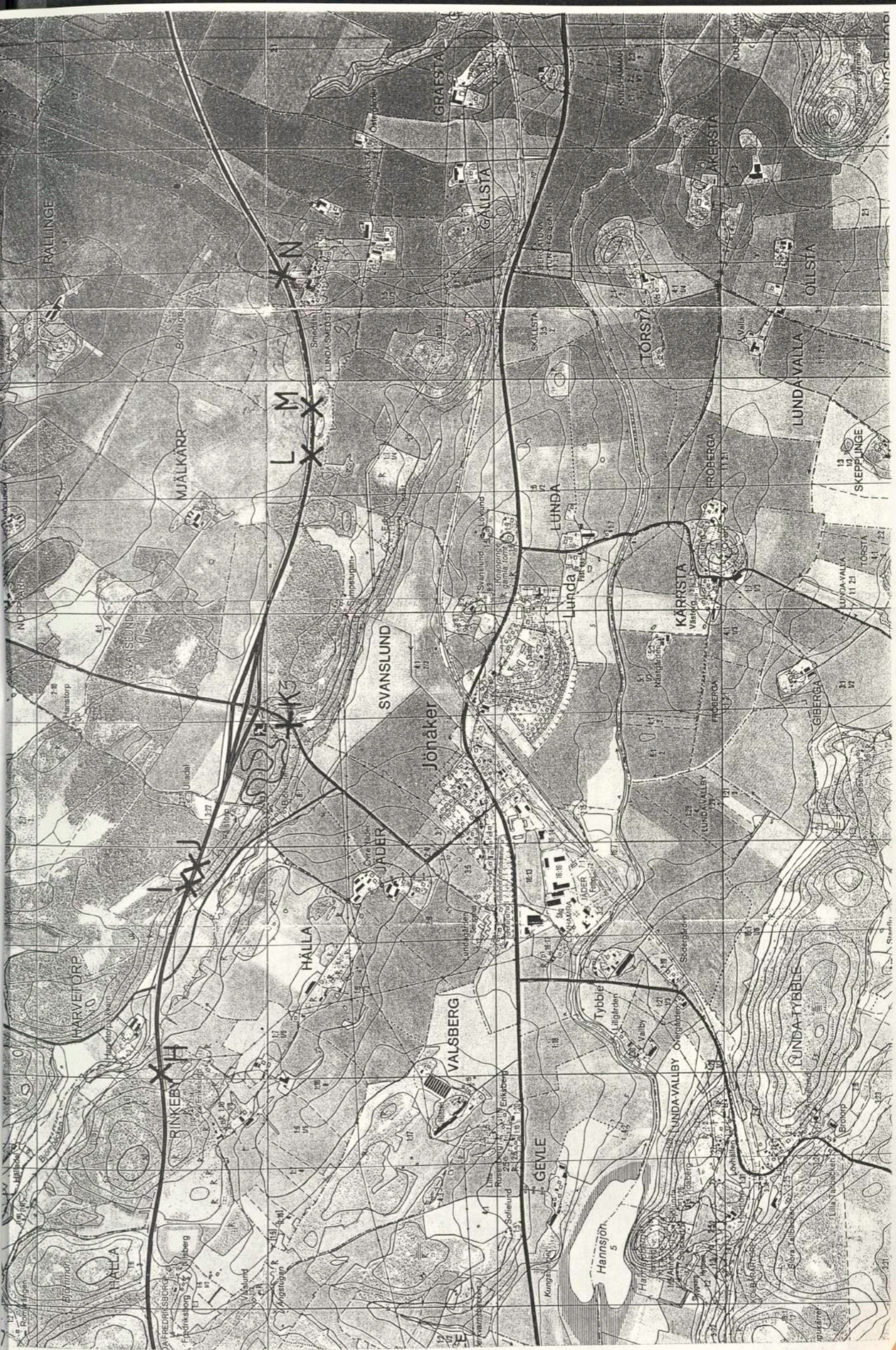
- RAÄ 13 gravfält och boplats, undersökning
- Jagbacken 3¹, boplatsläge, provundersökning

Tuna socken, fornlämning:

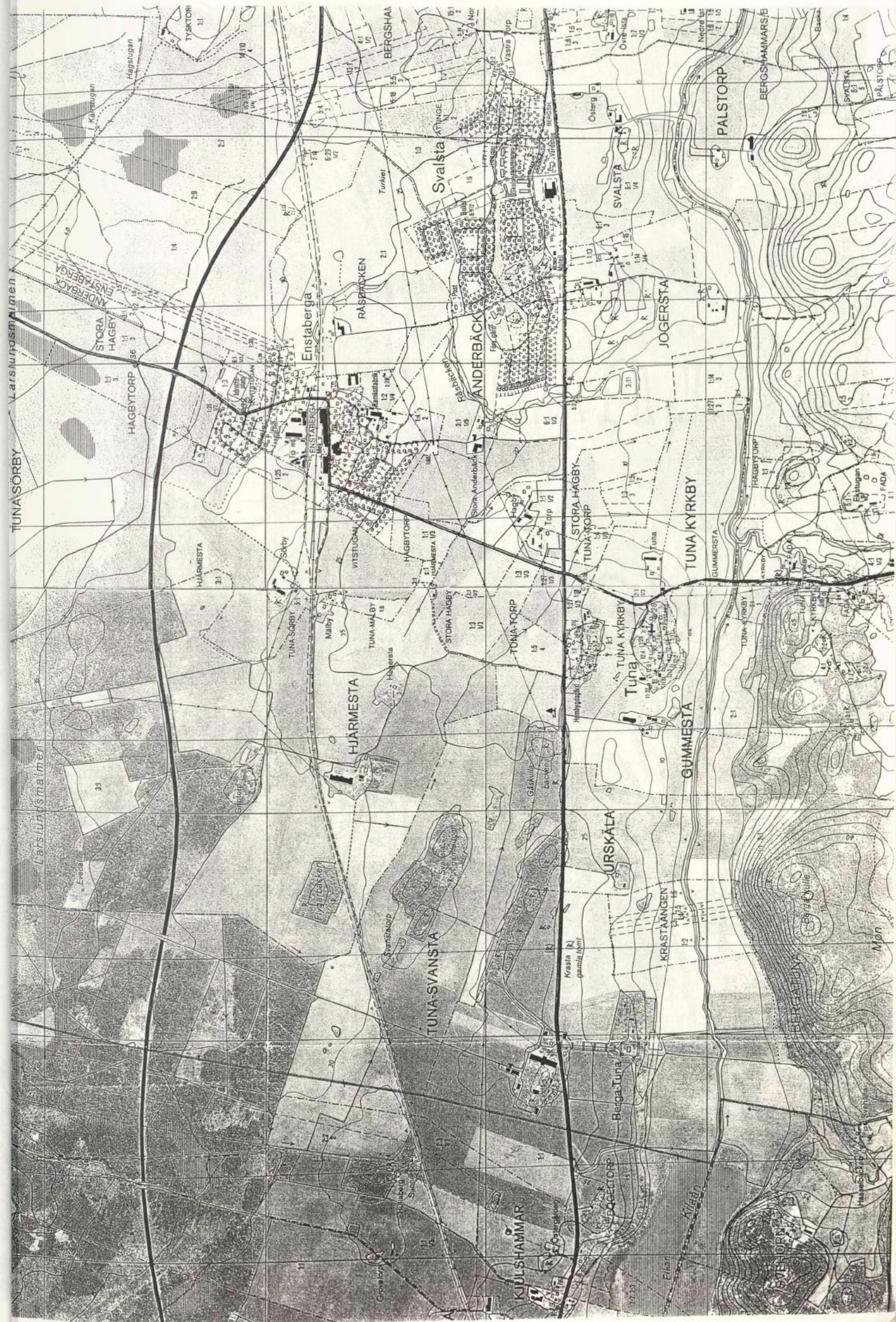
- Hagbytorp 1¹, boplatsläge, provundersökning

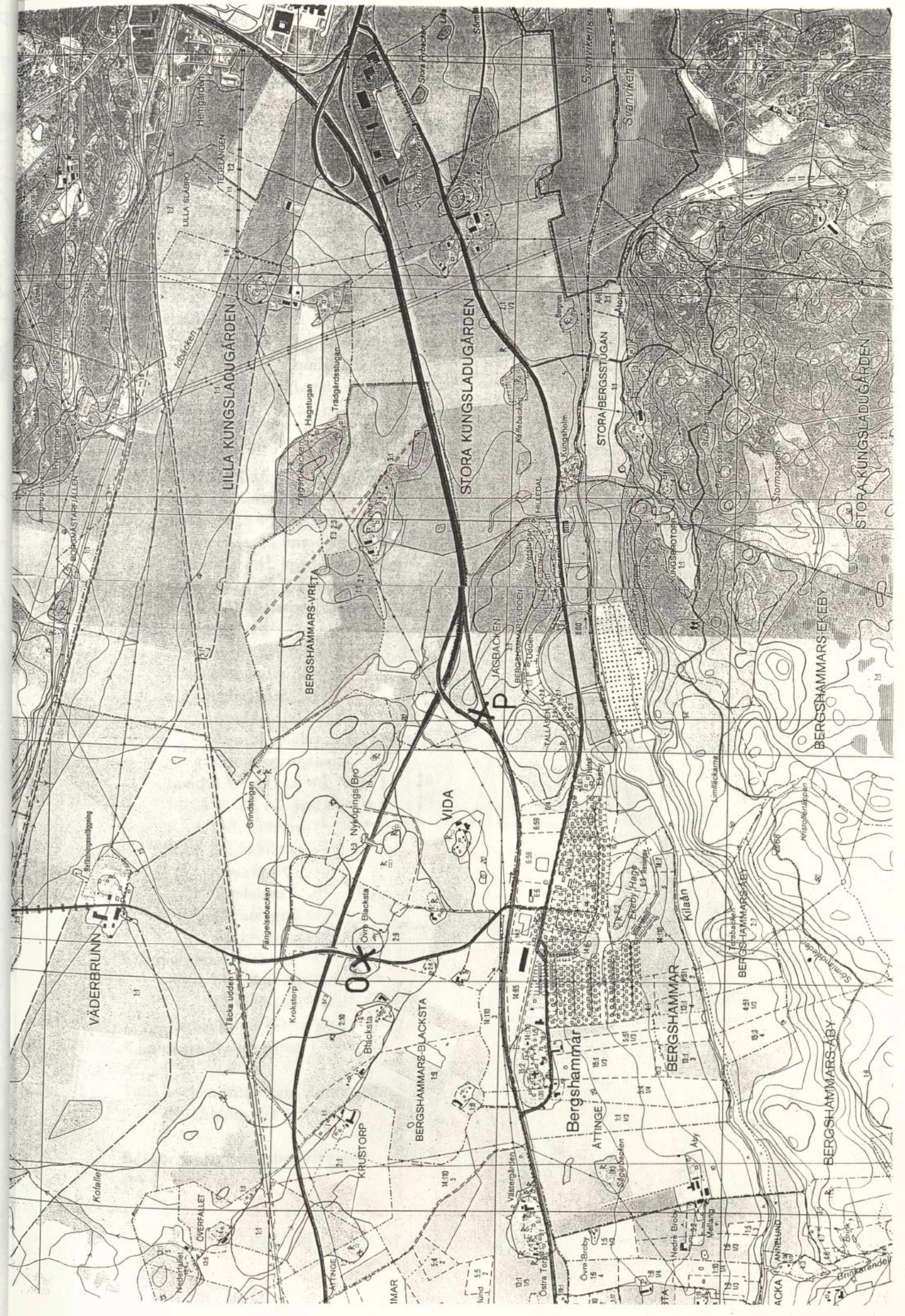
Utdrag ur Gula kartans blad 9G:29 och 9H:22. De undersökta fornlämningarna har markerats med X.

VENSKT ARKIV 80
TUNNA 1995

Handwritten text in pencil on the left page of the notebook, including the words "LILLA KUNGLADUGÅRDEN" and "STORA KUNGLADUGÅRDEN".

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Vägsträckningen	5
De större undersökningarna – sammanfattande beskrivning och tolkning	5
Gravfälten	5
RAÄ 13, Bergshammars socken	6
RAÄ 84, Lunda socken	6
Boplatserna	7
RAÄ 13, Bergshammars socken	7
RAÄ 84, Lunda socken	7
RAÄ 108, Lunda socken	8
Analys	9
Sammanfattning	10
Kila socken	12
RAÄ 20, Gammelsta 4 ³	12
RAÄ 72, Gammelsta 4 ³	12
Gammelsta 4 ³ , vägbank	13
Gammelsta 4 ³ , (invid km 18/1–18/2)	14
Gammelsta 4 ³ , invid Rogstarorp	14
Gammelsta 4 ³ , Rogstarorp/Marieberg	15
RAÄ 100, Norrtorp, Gammelsta 4 ³	15
Lunda socken	16
Rinkeby 1 ¹⁶ (invid km 23/3)	16
RAÄ 204, Jäder	17
RAÄ 108, Jäder	19
Analyser på slagg och malm	24
Kemisk analys av myrmalm	25
Osteologisk analys	27
Invid RAÄ 44 och 46, Jäder 1 ¹	28
Mjälkärr 2 ¹ , odlingsrösen m m	28
RAÄ 145, Enstorp 1 ¹	29
RAÄ 84, Skällsta	29
Gravfältet	29
Boplatsen	31
Osteologisk analys	33
Makrofossilanalys	37
Bergshammars socken	39
RAÄ 13, Övre Blacksta	39
Osteologisk analys	47
Jagbacken 3 ¹ /Vreta 1 ¹ , 2 ¹	49
Administrativa uppgifter	50
Tuna socken (författare Agneta Åkerlund)	
Hagbytorp 1:1	54
Bilagor, anläggningsbeskrivningar	57

Förord

Huvuddelen av texten i denna rapport är skriven i anslutning till undersökningsperioden. Rapportarbetet har avslutats under 1996 då texten har sammanställts och redigerats men inte bearbetats till modern standard. Detta innebär bl a att ^{14}C -resultaten inte redovisas i enlighet med de senaste kalibreringskurvorna liksom att inga jämförelser har gjorts med senare års undersökningar i området.

Inledning

Riksantikvarieämbetet, byrån för arkeologiska undersökningar, UV Mitt, har under tiden juli 1983 till juli 1985 utfört schaktningsövervakningar, antikvariska kontroller, förundersökningar samt slutundersökningar längs E4:ans nya sträckning genom Södermanland, etapperna Gammelsta-Jönåker och Jönåker-Nyköping.

För undersökningskostnaderna svarade Vägverket, vägförvaltningen i Södermanlands län, som även ställt grävmaskiner och grovarbetskraft till förfogande.

Vägsträckningen

E4:ans nya sträckning går genom fyra socknar, parallellt med den tidigare vägen, men norr därom. Vägen passerar genom Kila, Lunda, Tuna samt Bergshammars socknar. Inom Kila socken går vägen huvudsakligen i skogsmark, bortom nuvarande bebyggelse. Här berördes dock gården Gammelsta och den omgivande miljön. Inom Lunda sockens västra del löper vägen på en högplåtå och odlad mark tas i anspråk för vägen i större utsträckning. Öster därom, i Tuna socken, löper vägsträckningen åter i mer oländiga bergs- och skogstrakter. I Bergshammar följer vägen sedan i huvudsak höjdsträckningarna, för att öster om Jagbacken ansluta till den befintliga motorvägen. Söder om och längs med hela vägsträckningen går Kilaåns dalgång, som fortfarande under järnåldern utgjorde en farbar vattenled, åtminstone fram i jämnhöjd med Ålberga. I anslutning till den före dettavatten leden ligger huvudparten av de registrerade fornlämningarna inom de skilda socknarna.

Ett relativt stort antal lösfynd har registrerats, huvudsakligen stenyxor och då främst i Kila socken. Vid Västergården i Bergshammar och Jogersta i Tuna har gravklot påträffats. Från Bålsjön i Kila kommer en avsatsyxa i brons och från Rällinge gård i Lunda socken en liten bronsstatyett som föreställer guden Frö.

De större undersökningarna – sammanfattande beskrivning och tolkning

Gravfälten

Inom vägsträckningen har två gravfält undersökts, fornlämning 13 i Bergshammars socken och fornlämning 84 i Lunda socken.

RAÄ 13, Bergshammars socken

Gravfältet bestod av elva anläggningar, som var glest placerade på krönet av en låg åssträckning samt på dess sydsluttning. Gravarna varierade både till formen och karaktären - förutom runda gravar fanns en oval, en tresidig samt en närmast skeppsformad anläggning. Gravarna på åskrönet var byggda av storstensmaterial och i åtminstone ett fall fanns även antydning till ett brätte av småsten. I sluttningen låg ett par vällagda stensättningar, byggda av ett enhetligt småstensmaterial. Här fanns även en brandgrop och en bengrop.

Fem av anläggningarna saknade gravgömmor, de övriga innehöll bengropar eller benlager. Alla de fyndförande gravarna innehöll rena brända ben. Benen härrörde enbart från människor som alla var förhållandevis unga - under 44 år gamla.

Få gravgåvor fanns nerlagda. I brandgropen fanns en liten bronsfibula, i övrigt påträffades en blå glaspärkla, enstaka brons- och järnfragment, krukskärvor och harts. Dessutom fanns i en anläggning ett gravklot.

Anläggningarnas karaktär, de fåtaliga fynden samt de rena brända benen utan inblandning av djurben antyder en datering till äldre järnåldern. De vällagda gravarna i sydsluttningen talar för en fortsatt användning av gravfältet under folkvandringstid (ca 400-550 e Kr).

RAÄ 84, Lunda socken

Gravfältet var beläget på en mindre, plåtliknande höjd, där berget delvis gick i dagen. De tio gravarna bestod av fyra stensättningar, två brandlager, en skelettgrav, två brandgropar samt en urnegrav. Sannolikt har alla eller åtminstone de flesta gravarna varit markerade ovan jord. På grund av markanvändningen fanns endast glesa stensamlingar kvar och de var delvis belamrade med odlingssten.

Två av gravarna skilde sig från de övriga. Ovanpå skärvstenshögen som hörde till boplatsen var en stensättning anlagd och nergrävd. I skärvstenshögen fanns en skelettbegravning, orienterad i nord-sydlig riktning.

Fynden var relativt rikliga. Bland bronsföremålen kan nämnas ett par kedjor, en armband och en fibula. Av järn var en mejsel liksom spikar och nitar. I övrigt framkom glaspärklar, krukskärvor, kamfragment och ett bryne.

Ben från människa har konstaterats i sju fall och i den mån det gått att bestämma, har det varit vuxna individer. I en av gravarna fanns dessutom ben av häst, hund, svin och fågel. Hund konstaterades i ytterligare tre gravar, fågel i ytterligare en, dessutom katt och får/get i vardera en anläggning.

Trots att gravarna var dåligt bevarade ger fynden, tillsammans med det brända benmaterialet, en klar datering till yngre järnålder. Den större bronskedjan är sammansatt av relativt stora ringar, vilka tre och tre hakar i varandra (jfr Die Vendelzeit Gotlands, Tafel 280:2254). Den här avbildade kedjan är dock av en mindre dimension. Den andra kedjan är enkel och har små ringar. Armringen är mycket liten - avsedd för ett barn? - och öppen, närmast som armringen på Tafel 185:1523-1524 (Die Vendelzeit Gotlands).

De flesta pärlorna var tillverkade av glasfluss och mörka, närmast blågrå. Bland dem finns dock en liten mörkblå glaspärkla, en ljusgrön glasflusspärla samt ett par pärlor med zigzagonering.

Fibulan, i tre delar, var mycket brandskadad och svår att närmare datera.

Bland keramiken finns både grövre och finare gods samt silkeramik. Det är dock vanskligt att avgöra, vilka fynd som hör till gravarna respektive boplatsen. Detsamma är förhållandet med de flintor som påträffats. Även om de framkommit i gravarna, kan de härröra från boplatsen vars material delvis tycks ingå i gravfyllningen.

Anläggningarna inom de båda ovannämnda gravfälten var de enda gravar som undersöktes i samband med den nya vägsträckningen. Då endast ett par stensättningar tidigare har undersökts i området, har det varit väsentligt att få bekräftat att gravar av såväl äldre som yngre karaktär finns i trakten.

Boplatserna

Tre boplatser har berörts av vägbygget, RAÄ 13 i Bergshammars socken och RAÄ 84 och 108 i Lunda socken. De två förstnämnda boplatserna framkom under de ovan beskrivna gravfälten.

RAÄ 13, Bergshammars socken

Inom fornlämningen var endast en skärvstenshöj registrerad, men den indikerade i sin tur en boplats. Trots såväl avtorvning och noggrann rensning som schaktgrävning framkom få spår av boplatsen. Under och i anslutning till ett par av gravarna i sydsluttningen fanns två skärvstensansamlingar, i övrigt endast enstaka härदार, sotfläckar samt ett par mindre områden med bränd lera.

Inom området fanns relativt rikligt med slagg och slaggad lera, den största koncentrationen i anslutning till A4 (stensättning). I övrigt påträffades krukskärvor, varav några rabbiga, kol och enstaka brända ben. De flesta fynden framkom i skärvstenshögen. De bestod främst av krukskärvor, men också en bit av en liten simpel skafthålsyxa påträffades.

Få av de brända benen har varit möjliga att bestämma osteologiskt. I själva skärvstenshögen fanns dock obrända ben av nöt, men också de brända benen av ett barn eller ung människa. Benen låg samlade på en sten, men det gick inte att avgöra om detta skulla betraktas som en begravnings eller om benen var "avfall", lagt på sophögen.

Endast en 14 C-analys har gjorts inom boplatsen, på kol från skärvstenshögen. Värdet BP 2610±75 ger efter kalibrering en datering till BP 2779, 830 f Kr (St 9653, ett sigman, kalibrering enligt Pearson and Stuiver 1975). Ett enda värde är dock otillräckligt för en säker datering. Bronsålder bör emellertid vara en rimlig datering.

RAÄ 84, Lunda socken

Redan vid avtorvningen visade det sig att en av de anläggningar som registrerats som grav vid fornminnesinventeringen i själva verket var en skärvstenshöj. Förmodligen var fornlämningen en boplats och inte ett gravfält. I syfte att begränsa boplatsens utbredning och ta reda på dess karaktär upptogs därför schakt, främst mot öster och väster. I norr utslöt terrängen, berget stupade kraftigt här, en fortsatt utbredning. Vid avbaning av matjorden för motortrafik-

leden kontrollerades dock detta område, men utan att någon fortsättning av boplatsen kunde iakttas. I söder steg terrängen och boplatsens naturliga centrala del borde ha funnits här. På krönet ligger dock Skällsta by med bl a stora ekonomibyggnader och byn brann så sent som på 1700-talet. Begränsningen mot väster kunde så småningom fastställas genom den arkeologiska undersökningen. Mot öster grävdes schakt fram till en mindre lokalväg och på andra sidan denna var det av flera skäl inte möjligt att fortsätta. Ingen begränsning av boplatsen har således fastställts åt detta håll.

Anläggningarna inom boplatsen var i allmänhet dåligt bevarade.

Förutom skärvstenshögen undersöktes bl a ett drygt trettiotal stolphål och nergrävningar, ett trettiotal härdar, ett par eventuella ugnar och ett par stenrader. Trots stolphålen kan ingen säker byggnad rekonstrueras. Stenraderna kan däremot ha bildat underlag för ett mindre hus, vilket i så fall bör ha varit ca 3 meter långt – kanske ett uthus. Ett annat alternativ är, att stenraderna utgjort underlag för någon slags fålla.

Fynden var få, vilket är normalt när det rör sig om boplatundersökningar. Huvudsakligen påträffades bränd lera och/eller slaggad lera, lerklining, enstaka krukskärvor samt obrända och brända ben. Några enstaka järnfragment kan ej säkert hänföras till boplatsen.

Obrända tandfragment från skärvstenshögen har tillhört nöt och i A58, en mörkfärgning, fanns tandfragment av får/get. I övrigt var benen få och små och en närmare bestämning har inte varit möjlig.

Tre ¹⁴C-analyser har gjorts inom boplatsen varav ett prov gav ett värde yngre än 250 år (St 9788). Ett prov från skärvstenshögen har givit en datering till BP 4825±310, kalibrerat värde BC 3637 (enligt Person et al 1986. St 9651). Det andra provet, taget i härd, gav värdet BP 1600 ±75, kalibrerat till AD 428 (Stuiver and Pearson. St 9789).

Värdena ger som synes dateringar till såväl mesolitisk tid som äldre järnålder. Så vitt går att bedöma idag är boplatsen emellertid av typisk bronsålderskaraktär. Ingen större hänsyn kan följaktligen tas till dessa två enstaka dateringar.

RAÄ 108, Lunda socken

Inte heller denna boplat fanns registrerad före undersökningen. Här undersöktes två skärvstenshögar varav en var delvis överlagrad av en stenpackning. Dessutom fanns inom området ett par mindre skärvstensansamlingar.

Ett stort antal av de undersökta anläggningarna, främst härdar och stolphål, låg dolda under ett lager vit, mycket hård lera och mjåla.

Två hus har kunnat identifieras. Det ena tycks ha legat på två parallella stengrunder, medan det andra varit stolpburet med en inre rad takbärande stolpar. Bland övriga anläggningar märks ett par ugnar och ett "kvartsbrott".

Fynden bestod huvudsakligen av slagg och bränd och/eller slaggad lera. De flesta krukskärvorna påträffades i den största skärvstenshögen, A1.

Benmaterialet var mycket litet. De flesta benen var även fragmentariska och har inte gått att bestämma osteologiskt. Ett par är dock från djur. Ett fragment av skalltak från människa har påträffats i den största skärvstenshögen.

Fem ¹⁴C-prover från boplatsen har analyserats, varav ett visade sig vara yngre än 250 år (St 10814).

Två ¹⁴C-prover från en av skärvstenshögarna, A1, daterar den till äldre bronsålder (St 9748 BP 2920±90, St 10813 BP 2815Y±110). Kalibrerade värden, enligt Stuiver and Becker 1986, ligger inom tidsperioderna BC 1209–1110 respektive BC 1000–944.

Ett kolprov från en härd, A4, har givit värden inom perioden BC 338–203, dvs äldre järnålder (St 9747 BP 2155±75, kalibrerat enligt Stuiver och Becker 1986). Härden låg i anslutning till en av ugnarna.

Det femte provet är taget i en ugn, A33. Den kalibrerade dateringen var BC 388, dvs också från äldre järnålder (St 10815 BP 2275±130, kalibrerat enligt Stuiver and Becker 1986).

Följaktligen indikerar dateringarna att boplatsen har haft en lång användningstid eller alternativt har utnyttjats under två skilda perioder. Till den äldre perioden, bronsåldern, skulle i så fall det stolpburna huset kunna knytas medan det andra huset, som legat på stengrunderna, kan ha tillhört järnåldern. Tolkningen grundas bl a på att de båda husen troligen inte kan ha legat där samtidigt – det finns föga utrymme mellan dem – samt att den daterade härden (med ugnen) knappast har legat inne i denna byggnad.

Analys

RAÄ 84, den ena av boplaterna i Lunda socken, har legat på norrsidan av en platå, dvs vänd bort från farleden, nuvarande Kilaåns dalgång. För att försöka få en förklaring till läget här har ett samarbete skett med Urve Miller och Jan Risberg vid kvartärgeologiska institutionen vid Stockholms universitet.

Strax norr om boplatsen låg en mindre sänka, där det tidigare funnits en kärrmark (nu utdikad). Lagerföljderna har fastställts genom provborringar och genom *diatoméanalys* kunde konstateras, att under tidig bronsålder utgjorde den nuvarande sänkan en grund vik av Litorinahavet. Pasströskeln för området är belägen ca 20 m ö h, vilket innebär att isoleringen från havet kan ha inträffat ca 1200–1000 f Kr.

Boplatsen kan följaktligen ha legat vid en liten skyddad vik, vilket i så fall styrt bosättningens läge snarare än närheten till farleden.

Genom *makrofossilanalyser* har man möjlighet att få en uppfattning om den miljö som omgav fornlämningen vid tiden för nyttjandet. Inom fornlämning 84 har endast två prover kunnat analyseras, båda är tagna i en härd (40). Den ena analysen är utförd på i fält floterat material, sammanlagt från 10 liter jord. Det andra provet bestod av 1,5 liter jord, vilken floterades på laboratoriet. (Analyserna har utförts av Anne-Marie Hansson, Arkeologiska forskningslaboratoriet vid Stockholms universitet.)

Även om materialet är litet har en antydning om boplatsens omgivande miljö erhållits. Frön från backnejlika, svartkämpe, femfingerört och bergssyra antyder gräs- och ängsmarker liksom gaffelglim, som växer på gräsmarker, fodervallar och liknande. På störda marker, t ex sophögar växer trampört, svinmålla och

brännässla. Mållor kan också leva som saltväxter – halofyter – på bl a stränder med tångvallar (jfr Hansson rapport s xx).

Benmaterialet från boplatserna har varit mycket litet. De *osteologiska analyserna* har påvisat ben från nöt, svin, får/get samt djur i allmänhet. De flesta påträffade fragmenten har dock inte varit möjliga att bestämma.

Trots att det påträffade benmaterialet är litet kan man förutsätta, att man varit självförsörjande inom boplatserna vad gäller mathushållningen. Det finns dock fog för antagandet, att ett stort antal boplatser även varit specialiserade inom något område och stått för en viss överskottsproduktion. En målsättning vid undersökningen av RAÄ 108 var, att försöka fastslå om detta kunde vara en specialiserad boplats. Här var speciellt den järnhantering som förekommit på platsen av stort intresse. Det låg dessutom i linje med den mycket aktuella forskningen kring tidig järnhantering och dess introduktion.

En förutsättning för denna diskussion var att genom *slagganalys* försöka fastställa vad för slags slagger som förekom på boplatserna. De större bitarna slagg från ett par av ugnarna (A5, F22 och A33, F29) har genomgått kemiska samt metallografiska analyser, utförda av SSAB och AMI, medan utvärderingen av resultatet har gjorts av Eva Hjärthner-Holder.

Genom de kemiska analyserna påvisades såväl järnmalm, sannolikt myrmalm, som järnslaggar i A33. Den relativt höga manganhalten i slaggerna visar, att malmen var gammal vid användningen – mangan ersätter efter hand järnet i malmen. Malmen hade en låg järnhalt och manganhalten avvek från halten i slaggerna, varför man här inte kan koppla ihop malm och slaggar. Möjligen har malmen varit så dålig, att den har ratats och lämnats kvar på platsen.

De metallografiska analyserna av slaggen från A33 visar på en typisk förhistorisk slagg. Den uppvisar en jämn struktur – den har svalnat långsamt och saknar helt karakteristiska drag för en smidesslagg. Detta tyder bl a på, att man framställt järn på platsen.

Det kunde fastställas att även ugnen A5 använts i samband med järnframställningsprocessen. Förutom järnmalm fanns en hög järnhalt i slaggen, vilket är normalt vid tidig järnframställning. Det kan vara av intresse att notera att det ovan nämnda "kvartsbrottet" på boplatserna kan ha använts i samband med järnhanteringen.

Det är för närvarande inte möjligt att knyta järnframställningen inom boplatserna till dess äldre period beroende på att ¹⁴C-analyserna är alldeles för få och forskningen vad gäller tidig järnframställning är i ett skede där tidpunkten ännu inte kan fastställas närmare.

Även på boplatserna i Bergshammars påträffades mycket slagg, men inga analyser har gjorts.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man konstatera, att de tre undersökta boplatserna ligger i en tydlig bronsåldersmiljö. Kilaåns dalgång utgjordes vid denna tid av en bred farled in i landet. Längs den forna ledens stränder – enligt 20 meterskurvan

– ligger ett flertal fornlämningar, vilka sannolikt kan dateras till bronsåldern. Fornlämningarna inom Kila socken utgörs av rösen och stensättningar, varav ett par rösen ligger på vad som vid den tiden var en ö i farleden en ö i farleden. Inom Lunda socken finns ytterligare ett par rösen samt några stensättningar. Förutom de två undersökta boplatserna finns åtminstone ytterligare en registrerad. I Tuna socken ligger minst fyra boplatser, alla norr om leden. I övrigt finns här, förutom ett röse, ett flertal skålgropsförekomster samt vid Berga – Tuna en hållristningslokal. Även inom Bergshammars socken finns några skålgropsförekomster. Förutom dessa och den undersökta boplatserna finns dock inga ytterligare lämningar registrerade, vilka säkert kan föras till bronsåldern.

De flesta registrerade boplatserna ligger norr om Kilaån, dvs de har varit exponerade mot söder. I samband med fornminnesinventeringens revidering av fornlämningsregistret för ekonomiska kartan, under åren 1983–85, har dock boplatser även påträffats söder om ån. De ligger följaktligen i sämre lägen sett från nutida synpunkt. Ser man närmare på dem, insatta i bronsålderns landskap, visar det sig emellertid, att de ofta ligger vid en skyddande vik vid leden. Ett exempel på detta är den nu undersökta fornlämningen RAÄ 84.

De osteologiska analyserna på benen från boplatserna visar på nöt och får/get. Det stärker den bild vid har om boskapsskötsel som bronsålderns huvudnäring framför jordbruk. Detta indikeras också av resultaten från de få makrofossilanalyserna, vilka genom gräsväxterna indikerar ett öppet landskap, troligen ett beteslandskap.

Slagganalyserna visar, att järnframställning kunde äga rum på en "vanlig" boplats redan under äldre järnålder. ¹⁴C-dateringarna indikerar tiden ca 400–200 f Kr, men antalet prover är naturligtvis för litet för att man säkert ska kunna säga när denna process tog sin början.

Kila socken

RAÄ 20, Gammelsta 4³

RAÄ 20 består av en milstolpe med fundament. Den stod i norra kanten av E4:an, i skärningen där den nya vägen ansluter till den gamla.

Milstolpen utgörs av en gjutjärnsplatta, 1,37 m hög ovanför fundamentet. Den är 0,57 m bred vid basen och 0,29 m bred i övre delen. Under en krona och bokstäverna AF finns följande inskrift:

*Ifrån Stockholm 13 mil till Nyköping
24 (?) mil A:o 1764*

Fundamentet av tillhuggna stenar av granit var 1,39×1,44 m stort och 0,38 m högt.

Milstolpen dokumenterades genom foto och beskrivning, varefter den flyttades genom Vägverkets försorg.

Efter vägens färdigställande har milstolpen åter satts upp. Den nya placeringen är belägen i släntskärningen, där nya vägen ansluter till den gamla.

RAÄ 72, Gammelsta 4³

I sydslutningen ner mot Kilaåns dalgång, på ett tänkbart boplatsläge inom fastigheten Gammelsta 43, har en provundersökning utförts.

Tre schakt drogs i nordsydlig riktning. Det ena av dem, schakt 2, utvidgades till en bredd på ca 6 m. Södra delen av schakt 3, som löpte över en smärre platåbildning, utökades även över denna. Marken bestod av ett tunt matjordslager, i norra delen ca 0,2 m tjockt. Under detta följde huvudsakligen morän, men i norra och södra delarna även mjåla.

Sju anläggningar framkom i schakten.

Schakt 1 78,4 m långt, ca 1,7 m brett. I schaktet framkom A1 och A2.

Schakt 2 57,1 m långt, ca 1,7-5,7 m brett. I schaktet framkom A3, A4, A5 och A6.

Schakt 3 17,8 m långt, ca 1,7 m brett, södra delen utvidgad till en ca 92 m² stor yta. I schakten framkom A7.

Sammanfattningsvis kunde konstateras, att sex till sju anläggningar av boplatsskaktar framkom vid provundersökningen. De verkade närmast utgöra utkanten av en dåligt bevarad boplat. På grund av terrängen torde den vara belägen längre norrut.

I samband med att vägens sträckning flyttades, grävdes vid ett senare tillfälle ytterligare ett par schakt. De togs upp norr om de första, dvs i det mer troliga boplatsläget. I de båda schakten, ca 1,7 m breda och 20 respektive 37 m långa, framkom två hårdbottnar, en i vardera schaktet. Den ena hårdbottnen, ca 0,4×0,5 m stor, var möjligen recent. Den andra bestod av sot och enstaka skörbrända stenar.

Ett 100-tal meter västerut, i sydvästslutning, bevakades matjordsavbaningen i området. Inga spår av fornlämningar iaktogs.

Inga fynd från provundersökningen var av den karaktären, att de ger någon antydning om dateringen. Läget i en sydslutning, ca 25 till drygt 30 m ö h, utesluter inte att det kan ha rört sig om en boplat från bronsålder eller äldre järnålder. Vid den tiden utgjorde Kilaån en bred vik, vilken sträckte sig från havet i öster och ända bort till trakten bortom Kila kyrka. Boplatsläget i en sydslutning med utsikt över Kilaåns dalgång bör ha varit utmärkt.

Gammelsta 4³, vägbank

Vägen upptäcktes 1983 i samband med besiktning av vägområdet. Den löpte i nordvästlig-sydöstlig riktning i övergången mellan ett impediment i nordost och betesmark/åker i sydväst. Vägen var inschaktad i moränslutningen och ut mot åkern stensatt med ca 0,5-1 m stora stenar.

Undersökningen gjordes genom schaktgrävning tvärs över vägen på två ställen samt fotodokumentation.

Schakt 1 ca 7 m långt, 1,4 m brett, 0,9 m djupt, profil x478,45 y934,15 - x488 y944,20. Schaktet löpte från åkermarken i sydväst via ett dike genom vägbanken och in i den orörda moränen i nordost.

Vägbanken bestod av:

- 1) torvlager 0,05-0,1 m tjockt
- 2) mylla 0,05-0,1 m tjock
- 3) i nordöstra delen morän, vilken sträckte sig ca 1,7 m in i vägbanken och därefter försvann under schaktets botten, i nordvästra delen vidtog efter moränen starkt lerhaltig morän, ca 0,3 m tjock
- 4) i botten ren styv lera.

I nordvästra kanten, 0,3 m under ytan fanns en ca 0,15 m stor och 0,05 m tjock sotfläck, från vilken ett kolprov togs. Intill sotfläcken låg två 0,15 m stora stenar.

Schakt 2 ca 7 m långt, 1,7 m brett, 0,8 m djupt, profil x460 y954 - x466,5 y962,1.

Schaktet sträckte sig från åkermarken i sydväst via ett dike genom vägbanken och in i den orörda moränen i nordost. I genomskärning bestod vägen av:

- 1) torvlager, 0,05 m tjockt
- 2) mylla, 0,1 m tjock
- 3) ren styv lera, i översta skiktet, ca 0,1 m tjockt, fanns en viss inblandning av grus och småsten. I nordvästra kanten fanns ett 0,2 m tjockt skikt morän, vilket försvann under schaktets botten efter ca 0,6 m.

Vägen löpte längs impedimentet mot sydost och följde därefter detta mot öster och upp mot norr. Här var den dock i sämre skick. Vägen har ingått i ett helt system av vägar och gångar, i en engelsk park. Denna finns markerad bl a på en karta från år

1855 (Lantmäteriet i Nyköping, Akt 92). Engelska parker anlades i allmänhet under 1700-talets andra hälft och 1800-talets första del och denna hörde sannolikt till samma tid.

Gammelsta 4³, (invid km 18/1–18/2)

I en svag nordostsluttning, i åkermark inom fastigheten Gammelsta 4³ har en provundersökning utförts på ett tänkbart läge för en stenåldersboplats.

Sex provschakt togs upp i sydvästlig–nordostlig riktning. Bredden var genomgående ca 2 m, medan längden varierade mellan 7 och 10,4 m, djupet mellan 0,15 och 0,25 m. Totalt grävdes 48,6 löpmeter. Marken visade sig endast bestå av lera under ett tunt matjordsskikt.

Gammelsta 4³, invid Rogstarorp

I sydvästsluttningen sydväst om Rogstarorp, inom fastigheten Gammelsta 4³ har en provundersökning utförts. Anledningen var, att området utgjorde ett tänkbart boplatsläge.

Sluttningen, vilken idag utnyttjas som betesmark, sträcker sig från en höjd i öster och ner mot en bäckravin i väster. Ungefär halvvägs fanns en mindre platåliknande bildning. Höjden låg mellan ca 24 och 40 m ö h, men schakten togs upp i den östra, mindre branta hälften.

Sex schakt grävdes i nordnordostlig–sydsydvästlig riktning. De varierade mellan 13,5 och 52,8 m i längd samt var 1,7 m breda. Totalt grävdes 221,7 löpmeter.

Matjordslagret var ca 0,2 m tjockt, men i sydväst, mot platån upp till 0,5–0,6 m tjockt. Inga anläggningar påträffades och de enstaka fynden, huvudsakligen stenar, var tveksamma.

Schakt 1 50,4 m långt, 1,7 m brett. Under ett ca 0,2 m tjockt matjordslager fanns morän och upp till 0,25 m stora stenar.
Fynd 1: *Kvarts*, 1 st

Schakt 2 52,8 m långt, 1,7 m brett. Under ett ca 0,2 m tjockt matjordslager följde stenig morän.
Fynd 2: *Sten*, bearbetad? 1 st.

Schakt 3 51,8 m långt, 1,7 m brett. Överst fanns ett ca 0,2 m tjockt matjordslager och därunder stenig morän.
Fynd 3: *Krukskärvaltegel*, 1 st i 4 bitar

Schakt 4 36,2 m långt, 1,7 m brett. Under ett ca 0,2 m tjockt matjordslager följde stenig morän. I sydvästra delen gick berget i dagen.

Schakt 5 17 m långt, 1,7 m brett. Schaktet togs upp i sydvästra delen av sluttningen samt den platåliknande bildningen. Under ett ca 0,2 m tjockt matjordslager, mot sydväst 0,5 m tjockt, följde morän.

Schakt 6 13,5 m långt, 1,7 m brett. Även detta schakt togs upp i sydvästra delen av sluttningen och den platåliknande bildningen. Matjordslagret var upp till 0,5–0,6 m tjockt och därunder fanns morän.
Fynd 4: *Sten*, bearbetad? 1 st
Fynd 5: *Sten*, bearbetad? 1 st

Gammelsta 4³, Rogstarorp/Marieberg

Vid Rogstarorp, inom fastigheten Gammelsta 4³, har en provundersökning utförts. Sex schakt, varav ett vidgades till en större yta, togs upp på krönet invid torpet, ovanför den tidigare nämnda sydvästsluttningen och invid bytomten Marieberg.

Genom det utvidgade schaktet visade sig torpet ligga på en uppbyggd terrasseringsring, där sprängsten ingick. Även i uppfarten eller vägen till byggnaden ingick stora stenar. I övrigt framkom inget av intresse i schakten.

Ett schakt i sydost, intill Marieberg, var ca 10 m långt och 2,5 m brett. I dess norra del fanns ett askfärgat parti. I övrigt bestod marken av morän eller berg under matjorden. Enstaka bitar tegel påträffades.

Bytomten har dokumenterats.

RAÄ 100, Norrtorp, Gammelsta 4³

Inom fastigheten Gammelsta 4³, vid Norrtorp, har en husgrund och en källargrop undersökts. Dessutom grävdes två provschakt i anslutande åkermark öster om husgrunden, vilka vidgades i anslutning till denna.

Enligt muntliga uppgifter skulle husgrunden utgöra resterna av en krog.

Husgrunden var belägen på krönet av en långsmal svag förhöjning, 37–39 m ö h, av morän/mjåla i nordväst–sydostlig riktning, där berget delvis gick i dagen. Källargropen låg ca 30 m nordväst om husgrunden, bortom en mindre bergklack.

Omgivningen bestod av f d åker, nu planterad med gran, utom i norr och nordväst där det var skogsmark. Åt sydväst sluttade marken kraftigare ner mot en bäckravin, ca 75–100 m bort.

Före undersökningen syntes husgrunden som en 5×8 m stor och 0,25 m hög förhöjning, med spisröset i sydvästra kanten, 0,5–0,6 m högt.

Efter avtorvningen framkom en 5,25–5,75 m bred, bredast i nordväst, 8 m lång och 0,25–0,55 m hög husgrund. Grundmurarna var 0,4–0,55 m breda och bestod av 0,3–0,6 m stora stenar, uppblandade med mindre. I hörnen låg större stenar, upp till 0,9 m stora. Hela sydvästra långsidan, som låg mot den brantare sluttningen, var förstärkt med flera lager av större stenar.

I norra hörnet framkom en inre grundmur av 0,35–0,5 m stora stenar, huvudsakligen lagda i en enkel rad, så att ett 2×3 m stort rum bildades.

I den nordöstra långsidans grundmur hittades en stenyxa (F5) inklad mellan grundstenarna.

På den sydöstra gavelns grundstenar fanns kalkputs fortfarande kvar.

I anslutning till den sydvästra långsidan låg ett 2,1×2,3 m stort och 0,65–0,75 m högt spisröse. Det bestod i den övre delen av 0,15–0,45 m stora stenar, med fyllning av mylla och mosand. I de tre sidorna in mot husgrunden, låg relativt mycket tegel, delvis fortfarande i skift. Teglet var av olika sorter vad gäller bränning och mag-

ring. I den nordvästra sidan, 0,6 m in från kanten, låg en förkolnad bjälke, 0,2×0,2 m i fyrkant, som gick genom spisröset. Den undre delen av spisröset bestod av enbart stenar, 0,2–0,6 m stora och med fyllning av mosand. I botten låg en stabil grund av upp till 1 m stora stenar.

Vid grävningen påträffades i alla skikt spridda fynd av järn, glas, porslin och ben.

I anslutning till sydöstra gaveln, utanför husgrunden, låg en stenpackning av 0,2–1,25 m stora stenar, 2,8×2,8 m stor. I mitten fanns ett ca 0,8 m brett stråk, vinkelrätt mot gaveln, vilket var relativt stenfritt. Stenpackningen var relativt jämn och avgränsad och de största stenarna låg mot ytterkanterna. Stenpackningen låg delvis under det sydvästra hörnet av husgrunden. Fyllningen bestod av mylla och mosand. Inga fynd gjordes.

Källargropen var ca 2,5 m i diameter i markytan, 0,8 m djup och 0,75–0,8 m i diameter i botten. Den hade en ingång i västsydväst och bestod enbart av mosand/mjåla med enstaka mindre stenar i kanten. Inga fynd gjordes.

I provschakten fanns under torven enbart lera. I det nordligaste schaktet hittades en knapp av mässing. I anslutning till schaktet grävdes ett mindre plockstensröse bort, beläget på en berghäll. Fynden bestod av en liten sandsten och några bitar glas och porslin.

Lunda socken

Rinkeby 1¹⁶ (invid km 23/3)

Inom fastigheten Rinkeby 1¹⁶ utfördes en provundersökning. Anledningen var uppgifter från markägaren om iakttagelser av bl a kol och sot i samband med plöjning. Ett flertal gravar i omgivningen antydde också att ett boplatsläge var tänkbart här.

Området ligger i en svag östsluttning, ca 28–33 m ö h och ner mot en bäckravin. Större delen av undersökningsområdet bestod av åkermark, men i norra kanten berördes även en skogsdunge.

I åkermarken togs sex schakt upp i huvudsakligen öst–västlig riktning och i skogsdungen ett schakt som utvidgades i nordväst till ett ca 5×8 m stort område.

Schakten 1 och 2 i västra, planaste delen av området var 43,5 m respektive 44,5 m långa, 1,6 m breda samt ca 0,3 m djupa. Under matjorden fanns endast lera och enstaka 0,1–0,4 m stora stenar.

Schakten 3, 4, 5 och 6 togs upp längre österut över ett krön och ner i östsluttningen. De var 36,5 m, 65,5 m, 49 m samt 27 m långa, 1,6 m breda och ca 0,3 m djupa. På krönet i schakt 5 fanns en sotfärgning som var ca 0,35 m i diameter med enstaka 0,05–0,15 m stora stenar, sannolikt naturligt förekommande stenar.

Under matjorden låg lera även i dessa schakt, men från krönet och ner i östsluttningen gick ett nord–sydligt stråk av morän under leran. Stråket var ca 5 m brett och innehöll flera stora jordfasta stenar. Schakt 3 vidgades i detta område till tredubbel bredd.

Det enda fyndet, en hästkosöm, påträffades i schakt 4. Den låg i östra delen i nedre kanten av moränen.

I alla fyra schakten fanns enstaka spridda skörbrända stenar.

Schakt 7 togs upp i skogsdungen norr om åkermarken och var ca 15 m långt, 1,6 m brett och 0,3 m djupt. Schaktet gick i ungefär öst–västlig riktning. Från detta togs ett ca 8 m långt schakt upp mot nordväst. Schaktet utvidgades därefter till en ca 5×8 m stor yta.

Under grästorven fanns ett ca 0,05–0,1 m tjockt mörkfärgat skikt, vilket innehöll relativt mycket kol. Därunder följde mjåla och enstaka 0,2–0,5 m stora stenar. Möjligen härrörde kolskiktet från eldning på platsen, vissa skador kunde även iakttagas på några träd i anslutning till området.

Vid provundersökningen iaktogs följaktligen inga lämningar av förhistorisk karaktär och inga vidare undersökningar ansågs motiverade.

RAÄ 204, Jäder

I anslutning till RAÄ 108 undersöktes, inom fastigheten Jäder, två husgrunder, en källargrund samt en vägbank, RAÄ 204. Dessutom har en provundersökning gjorts i form av provgrops- och schaktgrävning.

Husgrunderna var belägna på krönet av en sydvästsluttning, husgrund 1 i norra kanten av betesmark och husgrund 2 i ängsmark, f d åkermark.

Husgrund 1 var 5,8×5,8 m stor. Den var i det närmaste helt övertorvad, men stenfoten var synlig i de sydöstra och sydvästra sidorna och bestod av 0,3–0,8 m stora stenar. Från östra respektive västra hörnen var grunden synlig ca 1 m, i övrigt doldes den av torven. Södra hörnet höjde sig 0,6 m över omgivande markyta. I centrum av anläggningen stod en stor gran, i övrigt var den bevuxen med lågväxande gräs- och örtvegetation. I anslutning till nordvästra hörnet växte ett syrenbuskage.

Efter avtorvning syntes husgrunden som en fyrsidig stengrund av 0,3–0,7 m stora stenar, i sydvästra sidan i två skift. Terrängen sluttade här kraftigt och stenarna var genomgående större, 0,5–0,7 m. Grunden låg i sydväst och sydost 0,5–0,6 m respektive 0,3 m över markytan, men i nordväst låg den i markytan och i norra hörnet under denna. Nordöstra sidan var 0,1–0,2 m hög.

Spisröset, 1,4×1,7 m stort, var beläget i norra hörnet. Det anslöt till stengrunden. Stenarna längs sydvästra sidan var 0,2–0,5 m stora medan sydöstra sidan saknade stenar. Hela röset var fyllt med mylla som blandad med tegelstenar och tegelflis.

Inom hela anläggningen fanns stora mängder kol, hela och delar av tegelstenar, enkupigt taktegel, delar av spiselhällen och en järngryta. Dessutom fanns enstaka bitar av glas, bl a fönsterglas och porslin. Stora mängder tegel fanns även nordväst och nordost om husgrunden, ca 1–1,5 m utanför. Från östra hörnet gick en ca 6 m lång, enkel stenrad mot nordost i förlängningen av sydöstra sidan. Stenarna var ca 0,2–0,5 m stora och låg närmast i plan med markytan.

Husgrunden undersöktes med grävmaskin. Ett schakt togs upp i nordostlig–sydvästlig riktning. Under det ca 0,1 m tjocka myllagret fanns moig morän och även kantstenarna låg på samma material.

Spisröset visade sig vid undersökningen vara ca 2,5×3 m stort med 0,5–0,9 m stora bottenstenar i två skift. I fyllningen av mylla fanns tegelrester och kol. Även stenraden vid östra hörnet var något längre än vad som syntes vid rensningen.

Från grunden och ut genom terrassen i väster grävdes ett ca 1 m brett schakt. Myllan var här ca 0,05–0,1 m tjock och under följde moig/mjålig morän.

Husgrunden vilade på mosand på ca +34,13 m ö h.

Husgrund 2 var övertorvad, men med enstaka stenar var synliga i nordost, sydost och sydväst. Längs sydöstra och nordöstra sidorna löpte ett grunt dike och ett liknande dike gick i nordost–sydvästlig riktning igenom anläggningen, strax väster om centrum. Husgrunden var ca 6×6,5 m stor och bevuxen med ängsgräs.

Efter avtorvning framkom en ca 6,75x7 m stor husgrund som var byggd av ca 0,2–0,8 m stor stenar. I de nordöstra och sydöstra sidorna ingick enstaka större stenar och mellan dessa en fyllning av 0,05–0,15 m stora stenar. Stora stenar saknades helt i östra hörnet.

Innanför grundstenarna i nordväst och sydost låg en packning, som, inklusive grundstenarna, var 1–1,2 m bred. Den bestod av 0,2–0,7 m stora stenar, huvudsakligen dock 0,2–0,5 m stora. Nordost om och i anslutning till grunden fanns ett 0,4x0,6x1,2 m stort stenblock.

Mitt för nordvästra långsidans utsida låg en rektangulär 1,3x2,2 m stor stenpackning, av 0,15–0,6 m stora stenar. Fyllningen mellan stenarna bestod av småsten och grusig mylla. Inom anläggningen utgjordes fyllningen av lera liksom marken utanför.

Husgrunden undersöktes med grävmaskin och grundstenarna togs bort. Under dem framkom en dräneringspackning, som var ca 0,3–0,5 m djup och bestod av 0,1–0,3 m stora stenar. I öster och väster gick berget i dagen på en 1–1,5 m lång sträcka.

Ett nord-sydligt schakt togs upp tvärs igenom anläggningen. Här framkom enbart lera. Utbyggnaden i nordväst bestod av stenar i två skift och därunder kom lera.

Fynden inom och i anslutning till husgrunden bestod av enstaka järnföremål – blad till träspade, hammare, kniv, hästsko samt glas, porslin och keramik.

Husgrunden låg på lera ca +34,30 m ö h.

Vid ett bergimpediment ca 4 m väster om husgrundens sydvästra hörn låg 0,3–0,9 m stora stenar upplagda så att en ca 2,6x5,2 m stor vinkel bildades. Tillsammans med berget utgjorde stenarna en rektangel, där dock västra sidan saknades. Från dess nord-östra hörn, i anslutning till berget, löpte en ca 5 m lång stenrad mot nordost. Den bildades av tre 0,4–0,9 m stora stenar som låg med 0,5–3 m mellanrum. Ingen undersökning gjordes.

Vid avtorvningen framkom ca 2,8 m västnordväst om husgrundens sydvästra hörn en tät packning av 0,02–0,2 m stora stenar. Stenpackningen var närmast oval, ca 2x2,4 m stor och låg mellan två större stenblock. Ingenting framkom vid undersökningen.

Källargropen låg ca 15 m sydsydväst om husgrund 1. Den var 3,4x4 m stor och ca 0,95 m djup. Öppningen låg i söder. Nergrävningen var övertorvad och undersöktes inte.

Tre schakt togs upp i syd- och sydvästslutningarna. Schakten 1 och 2 låg inom väglinjen i huvudsakligen i öst-västlig riktning. Schakt 3 låg norr därom över vägbanken, i sydsydvästlig riktning.

Schakt 1, 34 m långt, 1,6 m brett, ca 0,2 m djupt. Under ett ca 0,1 m tjockt lager mylla följde lerig morän med enstaka stenar samt spridda tegelfragment. Endast ett recent föremål av järn påträffades.

Schakt 2 (25,4 m väster om schakt 1), 11,5 m långt, 1,6 m brett, ca 0,3 m djupt. Under ett ca 0,1 m tjockt lager mylla följde lera.

Schakt 3, 18,7 m långt, 1,6 m brett, ca 0,3 m djupt. I sydvästra delen fanns lerig morän med småstenar under ett ca 0,1 m tjockt lager mylla.

I nordnordöstra delen, 16,2 m från sydvästra änden och i kanten av vägbanken låg en ca 0,5x0,7 m stor ansamling av kol samt några icke skörbrända, 0,05–0,3 m stora stenar.

Vägbanken var ca 3,5–4 m bred och löpte i övergångszonen mellan berg/skog och äng, f d betesmark. Den har under sen tid varit överodlad.

De två husgrunderna har bestått av ett boningshus (husgrund 1) och troligen en ladugård (husgrund 2). I anslutning till boningshuset fanns en terrassliknande plåtå – trädgårdsland? – och även syrenbuskaget antyder att här funnits en trädgård. Från huset löpte vägbanken mot väster och följde i huvudsak berget. På grund av överodlingen var den bitvis svår att identifiera.

Ladugården låg på lera samt berg. Sannolikt har man här haft problem med dräneringen. Detta antyder dels de två diken och dels dräneringspackningen av småsten.

RAÄ 108, Jäder

RAÄ 108, inom fastigheten Jäder, var registrerad som en hög och en osäker stensättning.

Fornlämningen låg på en mindre plåtå, ca 33–35 m ö h. Nedanför plåtån, mot västnordväst i nuvarande väg 610, gick under bronsåldern in en vik från Kilaån. Även på andra sidan, öster om viken, har en boplats registrerats under år 1985. I norr och nordnordost låg ängsmark och ingen fortsättning av boplaten fanns här. Marken bestod av våt lera. I söder fanns en bergbrant – en naturlig avslutning. Boplatsens enda möjliga fortsättning var i öster. Här gick emellertid en ägoäng. Bortom denna var skogen tät och inga möjligheter fanns att iakttaga en eventuell fortsättning genom okulärbesiktning.

Den registrerade högen visade sig vid avtorvningen bestå av en skärvstenshö, den osäkra stensättningen av en låg skärvstenshö, delvis överlagrad av en stenpackning. En större yta torvades av i anslutning till anläggningarna, totalt drygt 1 800 m². Vid avtorvningen framkom endast undantagsvis ytterligare anläggningar. Det visade sig, att en stor del av ytan täcktes av en mycket hård vit lera samt hård lerblandad mjåla. I denna yta syntes endast enstaka stenar och ibland mycket svaga mörkfärgningar. Vid fortsatt rensning, men framförallt vid undersökningen, visade sig detta oftast vara indikationer på anläggningar.

Totalt inom området undersöktes ett drygt 60-tal anläggningar. Den stora skärvstenshögen, A1, var uppbyggd runt ett stenblock eller möjligen en bergklack. Det är osäkert om den yttre kantkedjan är primär är. I norr gick ett sentida dike, i öster fanns en recent sophög och stenarna kan ha lagts upp i samband med denna. Dock kunde en inre kantkedja, delvis täckt av de skörbrända stenarna, konstateras.

Den andra skärvstenshögen överlappades i öster och söder av en stenpackning, ett förhållande som för närvarande inte kan förklaras.

Två parallella stenpackningar/grunder, som sträckte sig i nordsydlig riktning har sannolikt utgjort fundament till en byggnad. Även flertalet av stolphålen tycks markera ett hus som kan ha bestått av en tvåskeppig hall med en inre rad takbärande stolpar. Huset har sträckt sig i öst-västlig riktning och förutom stolphålen markerar den vita, leriga mjålan här dess utsträckning. Det bör även noteras, att majoriteten av stolphålen framkom under denna sannolika golvyta. De båda husen har troligen inte varit samtida. Det stolpburna huset kan möjligen vara det äldsta, eftersom det låg ett system av ugn – hård – grop i dess östra del. Systemet som sannolikt legat utomhus tillhör äldre järnålder.

Av de ca femton hårdarna innehöll få några större mängder kol och sot. Möjligen har sotet dränerats bort här, men frånvaron av sot kan även bero på hårdarnas eventuella specialfunktioner. Förutom hårdarna undersöktes även några sotfläckar

och mörkfärgningar, mindre områden med koncentrationer av bränd lera. En nergrävning, fylld med hård rödbränd sand/grus, skilde sig från de övriga.

Av de fyra rämnorna var endast en relativt tydlig. Den löpte i sydvästlig-nordostlig riktning tvärs igenom "stengrundsbyggnaden" och delade därigenom denna i två "hälfter".

Två ugnar har undersökts inom området. Den ena låg, som ovan nämnts, i anslutning till en härd och en grop. Den bestod av en lerfodrad nergrävning, vilken var fylld med slagg. Slaggbitarna, varav flera av ovanligt stort format för förhistorisk tid, satt så hårt fastkilade i gropen att slaggen måste ha varit rinnande, när den hamnade där. Även mellan slaggbitarna fanns bitar av bränd lera - möjligen rester av en överbyggnad.

Den andra ugnen måste var mer osäker. Den var anlagd i en av skärvstensansamlingarna, närmast i form av en stenram. Fyllningen var mörk, närmast sotig, men endast en större slaggbit påträffades.

En mer udda anläggning inom området var ett "kvartsbrott". Ett par större stenar, huvudsakligen bestående av kvarts, låg tillsammans. Stenarna var tydligt "sprängda", troligen av värme från eld - och definitivt på platsen. Några mindre bitar kvarts påträffades inom området, men om de härrörde från kvartsbrottet kan endast avgöras genom analys.

Fynden från undersökningen var få. Huvudsakligen framkom bränd och/eller slaggad lera, slagg, bl a koncentrationer i några anläggningar, krukskärvor, kol och sot. Dessutom påträffades knackstenar och andra liknande verktyg, ett par bitar flinta varav ett avslag, kvarts, en sandsten med slipspår samt i en slaggrop, harts.

Benmaterialet, som bestod av obrända och brända ben, var mycket litet. Genom osteologisk analys har konstaterats att ett skalltaksfragment av människa fanns i den stora skärvstenschögen. I övrigt härrör enstaka brända ben från djur, men de har inte gått att bestämma närmare. Även några recenta tandfragment finns i materialet.

Sammanfattar man ovanstående framgår, att det undersökta området troligen har utnyttjats i två omgångar. Till den första fasen hör skärvstenschögarna. En av dem har ¹⁴C-daterats till BP 2905±90, kalibrerat värde (enligt Clark 1975) 1183 f Kr (¹³C-korrigerat -25,8, St 9748). Till denna period kan sannolikt det stolpburna huset föras.

Till den andra fasen kan det hus höra, vilket legat på stengrunder. Troligen har man vid denna tid arbetat med järnframställning, vilket bl a en av ugnarna tyder på. Den härd, vilken hörde ihop med den slaggfyllda ugnen har ¹⁴C-daterats till BP 2140±75, kalibrerat värde 196 f Kr (¹³C-korrigerat -25,9, St 9747).

Anläggning 1

Skärvstenschög, 9,7×10,1 m, 0,65-1 m hög
Belägenhet: x275 y868

Före undersökning syntes anläggningen som en 8,6×8,8 stor, helt övertorvad hög. I kanterna fanns glest liggande 0,5-1 m stora stenar. Högen var belägen på krönet av en sydvästsluttning, där berget delvis gick i dagen. Höjden varierade mellan 0,65 m (V) och 1 m (Ö). I centrum av högen fanns en grop, 2,25 m i diameter och 0,5 m djup. Anläggningen var bevuxen med hög gräs- och örtvegetation, främst hundloka och örnbräken. I södra kanten växte en tät aspduge av 5-6 m höga träd.

Efter avtorvning och rensning framkom en 9,7×10,1 m stor och 0,65 m hög skärvstenschög. Den bestod av kraftigt skörbrända 0,03-0,2 m stora stenar, varav de mindre låg mer koncentrerade till krönet. Mellan stenarna fanns rikligt med mylla. I

västra delen, nära toppen, låg en 0,4×1 m stor sten. Den västra delen var något mer långsluttande ner mot bergsklacken och här fanns enstaka 0,5-0,8 m stora stenar. Östra och sydöstra sidorna bestod av jämna ytor med ca 0,05-0,2 m stora stenar. Mot norr var ytan mer ojämn med ett större inslag av 0,03-0,1 m stora stenar samt enstaka 0,2-0,7 m stora stenar. På den nordöstra sidan, i nedre delen, låg en samling av 0,15-0,3 m stora stenar. En antydan till kantkedja fanns i norr, bestående av 0,5-1,1 m stora stenar, medan mer glest liggande stenar av samma storlek fanns i söder, öster och väster. I sydöst saknades stenar, möjligen beroende på en recent sotpipp.

Vid rensningen framkom brända ben (F1) i norra kanten av gropen. I nedre delen av nordöstra sidan fanns en bit slagg (F2) och ca 2 m mot norr, inom ett kvadratmeterstort område, slagg och bränd lera (F3). En halv meter utanför kantstenarna i norr låg ett järnfragment (F4).

Västra delen av anläggningen grävdes bort med grävmaskin. Skärvstensfyllningen var här relativt tunn och underst kom morän och berg. Mot botten och in mot profilen fanns ett kraftigt sotlager, varifrån kol togs för ¹⁴C-analys. Även fyllningen i norr, mellan yttre och inre kantkedjan, togs bort med grävmaskin. Inget kol eller sot fanns i detta område.

Östra delen av anläggningen grävdes för hand. De skörbrända stenarna var i de mellersta skikten relativt stora, ca 0,25-0,3 m. Här fanns även en fortsättning på det mycket kraftiga sotlagret, vilket begränsades av den inre kantkedjan i norr. Ovanför sotlagret var fyllningen mycket grusig och i botten låg mjäla.

Vid undersökningen av den östra delen prioriterades fynden på bekostnad av eventuella inre konstruktionsdetaljer. Fyllningen maskinsällades, men endast enstaka krukskärvor, brända ben och en bit flinta påträffades. Norr och söder om en ca 0,7 m stor kantställd sten i den inre kantkedjan fanns en koncentration av krukskärvor.

Skärvstenschögen var anlagd runt ett ca 1,8×2,5 m stort mittblock, eller möjligen en bergsklack.

Fynd

F1	x275	y 867		I ytan Brända ben, 10 st
F2	x276	y871		Slagg, 1 st
F3	x277	y870		Slagg, 1 st Bränd/slaggad lera, 4 st
F4	x274	y869		Krukskärva, 1 st
F23	Östra delen			Tandfragm, obränt, 1 st
F103	ca x277	y869	ca +34,90	Krukskärvor, 131 st
F104	ca x276	y868	ca ±35,00 +34,70	Krukskärvor, 52 st
F105	x273	y867	ca +34,75	Slagg, 1 st Kol, ca 0,2 l
F106				Brända ben, 2 st

F107		Krukskärva, 1 st
F108		Avslag, flinta, 1 st
F109		Tandfragm, obrända, 2st Brända ben, 2 st
F110	x272 y867	Koll/sot, 1 l
F111		Koll/sot (2 påsar)
F112		Stenar, bearbetade, 3 st
F113		Sten med slipspår, 1 st

Makrofossilprov

Anläggning 2

Skärvstenshög/stenpackning, 7,75×10,5–0,5 m hög
Belägenhet: x292 y875

Före undersökningen syntes en 4,3×4,7 m stor och 0,25–0,4 m hög stensättning på krönet av en sydvästslutning. Enstaka 0,4 m stora stenar var synliga i torven. Några av dessa var senare påförda odlingsstenar. Anläggningen var bevuxen med lågväxande gräs- och örtvegetation som kruståtel, rödven, rölleka, gulmåra, blåbär och ljung. I norra kanten växte en enbuske.

Efter avtorvning och rensning framkom en ca 7,75×10,5 m stor och upp till 0,6 m hög anläggning (Ö–V). Norra delen bestod av ett ca 4,75×7,7 m stort skärvstensflak, där spridda, upp till 0,5 m stora stenar ingick, framförallt i södra delen. Skärvstenen låg delvis på berg i dagen, vilket i sin tur gick ner i morän och lera. Skärvstenen var delvis utrasad här. Mellan de skörbrända stenarna fanns en fyllning av grusig mylla.

Anläggningens södra del bestod av en närmast stensättningsliknande stenpackning. Stenarna var 0,1–1,25 m stora, huvudsakligen dock 0,1–0,3 m. I sydvästra kanten låg ett ca 1,7–1,8 m stort och 1,1 m högt stenblock. Stenpackningen var delvis gles, framförallt i sydvästra delen. Detta innebar att en markant stensamling, 0,75×1,55 m urskiljdes här. Den bestod av två 0,5 m stora stenar och i övrigt av 0,1–0,2 m stora stenar. Fyllningen i södra delen innehöll mer mylla och lera än i norr. I södra delen av skärvstenspackningen framkom slagg och lera vid rensningen (F10).

Vid grävningen visade sig den norra delen bestå av skörbrända stenar, 0,05–0,1 m stora, blandade med grusig mylla.

Den södra delen bestod av en stenpackning i ett övre skikt, 0,1–0,25 m tjockt, mellan anläggningens centrum och det stora stenblocket i sydvästra kanten. Stenarna var i allmänhet 0,1–0,2 m stora, men enstaka stenar var upptill 0,4 m stora. Packningen var blandad med mylla, vilken mot söder och sydväst blev grusig/sandig.

Under stenpackningen fortsatte de skörbrända stenarna som var uppblandade med mylla. Mot öster blev myllan mer mo- och mjälalisk.

I västra kanten påträffades en liten krukskärva (F11). Inom den norra delen, nära centrum, framkom ett litet bränt ben (F18) och en knacksten (F19). Spridda i sten-

packningen i sydväst framkom enstaka bitar av slagg och bränd/slaggad lera (F12, 14, 15 och 17).

I södra delen framkom inom ett 0,5×0,75 m stort område 25 krukskärvor (F13) och en meter norr därom ytterligare en krukskärva (F16). Krukskärvorna låg i ytterkanten av stenpackningen, där den började bli gles och var starkt blandad med morik mylla.

Under anläggningen fanns längst i norr berg och därefter en sandig, hårt packad morän.

Fynd

F10	x292 y872	+35,29	I skärvstenshög Slagg/slaggad lera, 26 st
F11	x293 7868	+24,84	I kanten av skärvstens- hög Krukskärva, 1 st
F12	x290 y875	+35,05	I skärvstenshög/stenpackning, blandat med moig mylla Krukskärvor, 25 st
F14	x291 y873	+35,13 +35,06	I skärvstenshög/stenpackning Slagg, 4 st Bränd lera, 1 st
F15	x290 y874	+34,96	I mylla bland stenar i gles stenpackning Slaggad lera, 1 st
F16	x291 y875	+35,10	I skärvstenshög Krukskärva, 1 st
F17	x290 y873	+34,94	I mylla bland stenar i gles stenpackning Slaggad lera, 1 st
F18	x293 y873	+35,28	Bränt ben, 1 st
F19	x293 y872	+35,10	Knacksten, 1 st
F100		+34,93	Bränd/slaggad lera, 6 st

Anläggning 5

Ugn, 1,2×1,5 m, 0,22 m djup
Belägenhet: x284 y874

Efter avtorvning syntes endast de översta delarna av enstaka stenar i leran. Efter rensning framkom en 1,4×1,9 m stor, väl avgränsad stensamling bestående av 0,05–0,4 m stora stenar. De flesta av dessa var icke eldpåverkade. Mellan stenarna låg en fyllning av svagt mörkfärgad morän.

Sedan det översta stenskiktet tagits bort framkom en 1,2×1,5 m stor tät stensamling. I norra kanten låg en 0,4×0,45 m stor sten och nordnordost om denna fanns två

0,2 m respektive 0,4 m stora, relativt flata stenar intill varandra. Ytterligare några 0,2–0,3 m stora stenar fanns i centrum. Mellan dessa och i ett "brätte" i öster-sydost-söder låg en tät samling småstenar, upp till 0,1–0,15 m stora, varav en del var skörbrända. I fyllningen låg bränd lera och en stor bit slagg. De flesta i ytan synliga slaggbitar fanns dock söder om den största stenen samt i anslutning till de andra större stenarna i centrum. I övrigt bestod fyllningen av svagt brunfärgad, något lerig mosand. Ett stråk av likartat material tycktes sträcka sig mot A4, huvudsakligen nordnordväst om en stor sten.

Vid nergrävning visade sig anläggningen bestå av en grop fylld med tätt packade skörbrända stenar. Dessa var ca 0,05–0,15 m stora och låg i tre till fyra skikt. Tätt inkilade mellan stenarna fanns i alla lagren slaggbitar. Mot nergrävningens kanter, främst i norr, öster och väster låg bränd lera mellan stenarna. Bränd lera fanns även mellan övriga stenar, men leran längs kanterna verkade utgöra en medveten fodring.

I botten, på +34,56 m ö h, fanns ljus mjäla.

Fynd

F6	x283	y874	+34,73	Slagg, 2 st
F7	x284	y874	+34,75	Slagg, 1 st
F22	x284	y874	+34,78 +34,56	Bränd lera Slagg Sten, bearbetad, 1 st

Analys utförda på slagg från A:5:22 och malm och slagg från A33:29.

Proven benämnda:

D-8000:1	malm	(A33:29)
D-8000-22:1	slagg	Kemiska analyser
D-8000-22:2	slagg	
D-8000-29:2	slagg	Metallografisk analys
D-8000-29:3	slagg	
D-8000-29:4	slagg	
D-8000-33:1	malm	

Kemiska analyser

Dessa utfördes med Induced coupled plasma optical emission spectroscopy (ICP), NHC.

Av analysen framgår att det är fråga om järnmalm (D-8000:1) och järnslag (D-8000-22:1 och D-8000-22:2). Slaggerna har en relativt hög manganhalt. Det betyder att malmen man har använt var gammal när den togs upp, eftersom järnet i malmen med stigande ålder ersätts av mangan. Dessutom får man lättare ut järnet ur malmen dvs reducibiliteten ökar. Malmen (D-8000:1), som med all sannolikhet är en myrmalm, uppvisar en låg järnhalt och dessutom avviker manganhalten från den, som finns i slaggerna. Detta betyder att man inte kan koppla ihop malm och slagg i detta fall. Slaggen är en restprodukt av en annan malm. Möjligen kan det vara så att den rostade malmen, som fanns kvar på platsen, fanns där för att den var ratad. Den var helt enkelt för dålig.

De metallografiska analyserna av slagg från A33:29 visar en typisk förhistorisk trefasig slagg bestående av västt (FeO) fayalit (Fe₂SiO₄) och en glasmatrix bestående av en blandning av olika oxider.

Slaggen har svalnat sakta, vilket gör att den uppvisar en mycket jämn struktur. Den saknar vad som är typiskt för en smidesslagg, nämligen skickning och ojämn struktur. Kiselhalten uppvisar värden som är normala för framställningsslagger. Allt detta tyder på att man på platsen har framställt järn. Hur mycket är svårt att beräkna utifrån det material som är tillvarataget.

Oktober 1990

Eva Hjärthner-Holder

Kommentar till analysen

Den analyserade malmen var delvis magnetisk före glödning, vilket torde innebära att den blivit upphettad. Analys av Si-halten har ej utförts men man kan på goda grunder förmoda, att sedan oxiderna omräknats till element och summan uträknats utgörs den återstående andelen, ca 40,1 % av SiO₂.

Malmens järnhalt, 34 % Fe tot, gör det icke osannolikt att den skulle ha kunnat nyttjats som råvara vid lågteknisk järnframställning.

Provmaterial, provberedning

Myrmalm AMI nr D-8000:1 Fynd nr 29

Den analyserade malmen bestod av en slaggstukturerad myrmarksbit.

Provet krossades och torkades i värmeskåp vid en temperatur av 50 grader C under 24 timmar. Därefter vägdes och glödgades provet. Efter glödningen var hela provet magnetiskt och viktminskningen uppgick till 7 %, vilket approximativt kan antagas vara malmens innehåll av kemiskt bundet vatten samt humus-ämnen, som avgått vid glödningen. Det glögdade provet maldes i skivsväng-kvarn och analys avseende dess kemiska sammansättning utfördes.

Kemisk analys av myrmalm

Analysmetod: Induced coupled plasma optical emission spectroscopy (ICP), NHC.

%	AMI nr D-8000:1 Myrmalm
Al ₂ O ₃	7,56
BaO	0,14
PbO	<0,01
B ₂ O ₃	0,23
P ₂ O ₅	0,87
Fe _{tot}	34,00

0,2 m respektive 0,4 m stora, relativt flata stenar intill varandra. Ytterligare några 0,2–0,3 m stora stenar fanns i centrum. Mellan dessa och i ett "brätte" i öster-sydost-söder låg en tät samling småstenar, upp till 0,1–0,15 m stora, varav en del var skörbrända. I fyllningen låg bränd lera och en stor bit slagg. De flesta i ytan synliga slaggbitarna fanns dock söder om den största stenen samt i anslutning till de andra större stenarna i centrum. I övrigt bestod fyllningen av svagt brunfärgad, något lerig mosand. Ett stråk av likartat material tycktes sträcka sig mot A4, huvudsakligen nordnordväst om en stor sten.

Vid nergrävning visade sig anläggningen bestå av en grop fylld med tät packade skörbrända stenar. Dessa var ca 0,05–0,15 m stora och låg i tre till fyra skikt, tät inkilade mellan stenarna fanns i alla lagren slaggbitar. Mot nergrävningens kanter, främst i norr, öster och väster låg bränd lera mellan stenarna. Bränd lera fanns även mellan övriga stenar, men leran längs kanterna verkade utgöra en medveten fodring. I botten, på +34,56 m ö h, fanns ljus mjåla.

Fynd

F6	x283	y874	+34,73	Slagg, 2 st
F7	x284	y874	+34,75	Slagg, 1 st
F22	x284	y874	+34,78 +34,56	Bränd lera Slagg Sten, bearbetad, 1 st

Analyser utförda på slagg från A:5:22 och malm och slagg från A33:29.

Proven benämnda:

D-8000:1	malm	(A33:29)
D-8000-22:1	slagg	Kemiska analyser
D-8000-22:2	slagg	
D-8000-29:2	slagg	Metallografisk analys
D-8000-29:3	slagg	
D-8000-29:4	slagg	
D-8000-33:1	malm	

Kemiska analyser

Dessa utfördes med Induced coupled plasma optical emission spectroscopy (ICP), NHC.

Av analysen framgår att det är fråga om järnmalm (D-8000:1) och järnslag (D-8000-22:1 och D-8000-22:2). Slaggerna har en relativt hög manganhalt. Det betyder att malmen man har använt var gammal när den togs upp, eftersom järnet i malmen med stigande ålder ersätts av mangan. Dessutom får man lättare ut järnet ur malmen dvs reducibiliteten ökar. Malmen (D-8000:1), som med all sannolikhet är en myrmalm, uppvisar en låg järnhalt och dessutom avviker manganhalten från den, som finns i slaggerna. Detta betyder att man inte kan koppla ihop malm och slagg i detta fall. Slaggen är en restprodukt av en annan malm. Möjligen kan det vara så att den rostade malmen, som fanns kvar på platsen, fanns där för att den var ratad. Den var helt enkelt för dålig.

De metallografiska analyserna av slagg från A33:29 visar en typisk förhistorisk fefasig slagg bestående av vüstit (FeO) fayalit (Fe₂SiO₄) och en glasmatrix bestående av en blandning av olika oxider.

Slaggen har svalnat sakta, vilket gör att den uppvisar en mycket jämn struktur. Den saknar vad som är typiskt för en smidesslagg, nämligen skickning och ojämn struktur. Kiselhalten uppvisar värden som är normala för framställningsslagger. Allt detta tyder på att man på platsen har framställt järn. Hur mycket är svårt att beräkna utifrån det material som är tillvarataget.

Oktober 1990

Eva Hjärthner-Holder

Kommentar till analysen

Den analyserade malmen var delvis magnetisk före glödning, vilket torde innebära att den blivit upphettad. Analys av Si-halten har ej utförts men man kan på goda grunder förmoda, att sedan oxiderna omräknats till element och summan uträknats utgörs den återstående andelen, ca 40,1 % av SiO₂.

Malmens järnhalt, 34 % Fe tot, gör det icke osannolikt att den skulle ha kunnat nyttjats som råvara vid lågteknisk järnframställning.

Provmaterial, provberedning

Myrmalm AMI nr D-8000:1 Fynd nr 29

Den analyserade malmen bestod av en slaggstrukturerad myrmalmsbit.

Provet krossades och torkades i värmeskåp vid en temperatur av 50 grader C under 24 timmar. Därefter vägdes och glödades provet. Efter glödningen var hela provet magnetiskt och viktminskningen uppgick till 7 %, vilket approximativt kan antagas vara malmens innehåll av kemiskt bundet vatten samt humus-ämnen, som avgått vid glödningen. Det glödade provet maldes i skivsväng-kvarn och analys avseende dess kemiska sammansättning utfördes.

Kemisk analys av myrmalm

Analysmetod: Induced coupled plasma optical emission spectroscopy (ICP), NHC.

% AMI nr D-8000:1
Myrmalm

Al ₂ O ₃	7,56
BaO	0,14
PbO	<0,01
B ₂ O ₃	0,23
P ₂ O ₅	0,87
Fe _{tot}	34,00

CdO <0,01
 CaO 0,67
 K₂O 1,81
 CoO <0,01
 CuO <0,01
 Li₂O <0,02
 MgO 0,53

MnO 2,71
 MoO <0,02
 Na₂O 1,23
 NiO 0,01
 SrO <0,01
 TiO₂ 0,32
 V₂O₅ 0,01
 ZnO 0,01
 Sb <0,01
 Ag <0,01
 S 0,04

Sample: D-8000-22-1; Input data, Weight-%
 Sample: D-8000-22-2 Input data, weight-%

SI02 = 24.7	SI02 = 17.8
TI02 = .2877	TI02 = .2
AL203 = 5.923	AL203 = 4.4358
FE(M) = 4.3	FE(M) = 3.2
FE203 = 15.4	FE203 = 32.2
FEO = 34.9	FEO = 30.5
MNO = 7.159	MNO = 5.644
MGO = .5296	MGO = .3805
CAO = 1.3657	CAO = .7584
NA20 = .503	NA20 = .295
K20 = 1.524	K20 = .7859
P205 = .479	P205 = .3984
S = 0	S = 0
LOSS = 0	LOSS = 0
V203 = 9.4E-03	V203 = .0106
COO = 1.1E-03	COO = 1E-03
NIO = 2E-04	NIO = 2E-04
CUO = 5E-04	CUO = 7E-04
ZNO = 1.4E-03	ZNO = 1E-03
BAO = .3275	BAO = .2107
PBO = 2E-03	PBO = 2.3E-03

Total = 97.4131 Total = 96.8245

Maj 1988
 Viking Wedberg

gisk analys av brända och obrända ben

- F1 A1 Grå brända ben. Total vikt 5 g.
 Homo: skalltak 1 fragment
 obestämt 11 fragment
- F5 A6 Obrända ben. Total vikt 130 g.
 Nöt: ulna corpus 1 fragment, 110 g (recent)
 De övriga 20 g är antagligen avbrutna bitar av ulna.
- F18 A2 Bränt ben, obestämt 1 fragment
- F21 A4 Brända ben, obestämt. 5 fragment
- F23 A1 Obränt ben.
 Obestämt tandfragment 1 st, djur (recent)
- F25 A11 Bränt ben, obestämt. 1 fragment
- F26 A11 Bränt ben, obestämt. 1 fragment
- F37 A48 Brända ben, obestämda. 2 fragment
- F38 A40 Obrända ben, 30 g.
 Obestämda djurben.
 Bränt ben, obestämt. 1 fragment
- F56 Brända ben, obestämda. 2 fragment
- F81 Bränt ben, obestämt. 1 fragment
- F102 Brända ben, obestämda. 2 fragment
- F106 Brända ben, obestämda
 djurben. 2 fragment
- F109 Brända ben, obestämda. 2 fragment
 Obrända ben, 0,5 g.
 Nöt: tandfragment (recent).

Saknas: F41 och F18

Stockholm den 10 mars 1986
 Maria Landin

Invid RAÄ 44 och 46, Jäder 1'

Inom fastigheten Jäder 1' har en provundersökning utförts i anslutning till fornlämningarna 44 och 46.

Fornlämningarna 44 och 46 har ursprungligen utgjort ett sammanhängande gravfält, vilket delats vid byggandet av väg 608 mot Stigtomta. Provundersökningen gjordes norr om RAÄ 46 på vägens östra sida. Närmast gravfältet sluttade terrängen mot sydväst, men mot nordväst var sluttningen flackare och även krönläget berördes. Området bestod av skogsmark, vilken var markant fri från synliga stenar. Möjligen kan marken ha varit odlad längre tillbaka i tiden.

Då skogen ännu inte fälltts vid undersökningstillfället, fick schakten läggas där det var möjligt att komma fram med grävmaskinen. Inom väglinjen drogs ett 84 m långt schakt i nordsydlig riktning. I anslutning till detta, i norr och söder, grävdes tre schakt som var 7 m, 7 m och 14 m långa.

Mot väst och sydväst drogs sex sidoschakt som var 8 m, 6 m, 15 m, 8 m, 14 m samt 13 m långa. Totalt grävdes 112 löpmeter.

Alla schakten var ca 1 m breda.

Inga lämningar av antikvariskt värde påträffades. Under den lätta skogsmyllan framkom endast steril mo/mjåla samt enstaka stenar. Vid ytterligare en besiktning av området i samband med vägbygget år 1984 syntes endast lera.

I augusti 1985 utfördes en schaktkontroll i anslutning till RAÄ 46. I samband med breddning/rätning av vägen grävdes en del av vägbanken bort – slänten i östra delen. Dessa massor var ditförda i samband med ett tidigare vägbygge och överlagrade delvis gravfältet. I massorna framkom endast slagg och sannolikt berördes inte någon gravanläggning.

Mjälkärr 2', odlingsrösen m m

Inom fastigheten Mjälkärr 2' har en provundersökning gjorts inom ett betat skogsområde.

Undersökningsområdet bestod av ett flackt åschrön och en svag nordsluttning ner mot åkermark. Markytan verkade bitvis renplockad från stenar. Inom området låg tre stora stensamlingar, delvis omgivna av kantkedjor.

Vid provgrävningen upptogs fyra schakt om totalt 71 löpmeter. Två schakt på åschrönet i nordvästlig-sydostlig respektive nordnordost-sydsydvästlig riktning var 9 och 6 m långa. I nordsluttningen grävdes ett 6 m långt schakt i nordvästlig-sydostlig riktning.

Nedanförlutningen, i flack mark intill åkern togs ett öst-västligt, 30 m långt schakt upp. Väster därom grävdes ytterligare ett schakt, 20 m långt i nordvästlig-sydostlig riktning. Alla schakten var ca 1 m breda och djupet varierade mellan ca 0,2 och 0,5 m.

I schakten framkom endast lätt skogsmylla och mo samt nedanförlutningen, lera.

Den minsta stensamlingen var ca 14 m lång och i centrum 4 m bred. Den var avsmalnande mot ändarna. Ett ca 2 m brett schakt grävdes genom stensamlingen varvid endast recent avfall påträffades.

Stensamlingarna, som ligger kvar, utgör sannolikt odlingsrösen. Enligt muntliga uppgifter från ortsbefolkningen kan stenarna härröra från en ännu brukad åker söder om området. Öster om undersökningsområdet, i nära anslutning ligger en bytomt,

Enstorp, varför odlingsrösen även kan härröra från verksamhet i samband med att bytomten var bebodd.

RAÄ 145, Enstorp 1'

Fornlämningen består av en bytomt, på en låg höjdsträckning, som i sin tur ligger på en platå ovanför Kilaåns dalgång. De synliga lämningarna av bytomten utgörs av husgrunder, en vägbank och ett vattenhål. Den nya vägen berörde fornlämningens norra del, bl a vattenhålet.

I samband med matjordsavbaningen för vägen gjordes en antikvarisk kontroll. Varken konstruktioner eller fynd iaktogs.

Ytterligare en kontroll utfördes i samband med schaktningsarbeten i områdets norra del, varvid fyra schakt togs upp i nordsydlig riktning. Ett av schakten drogs i nordsluttning inom bytomtsområdet, i nordsydlig riktning. Schaktet var ca 3 m brett och 40 m långt samt avslutades i anslutning till vattenhålet. Endast enstaka tegelfiosor påträffades.

De övriga schakten, 5–12 m breda och 12–20 m långa, grävdes norr om området, utanför den iakttagbara bytomten. Här framkom endast grus under ett tunt lager mylla.

RAÄ 84, Skällsta

Fornlämningen var belägen på en mindre höjdrygg inom Skällsta by. I norra delen gick berget i dagen och i anslutning härtill fanns betesmark, vilken dock plöjts så sent som för ca 10 år sedan. I väster sluttade terrängen ner mot åkermark, i vilken boplatsen fortsatte.

Fornlämning en var registrerad som en hög och två stensättningar. Vid undersökningens början (år 1983) avtorvades ett område kring de tre anläggningarna (A1, A2, A3), varav endast A1 berördes av den egentliga vägsträckningen, en lokalväg. A2 och A3 låg dock i direkt anslutning till denna. Då boplatsindikationer framkom omedelbart vid avtorvningen, utvidgades undersökningen till att omfatta hela vägområdets bredd. Provschakt drogs för att försöka fastställa boplatsens yttre begränsningar.

Ytterligare avbaningar för E4:an skedde vid två senare tillfällen under år 1984. Då framkom boplatskonstruktioner i sluttningen väster om höjdryggen, vilket medförde en fortsatt undersökning av fornlämningen.

Vid tre undersökningstillfällen under åren 1983–84 påträffades och undersöktes totalt 91 anläggningar, varav tio var gravar.

Gravfältet

En de tre registrerade gravarna låg ovanpå en skärvstenshö. Gravarna var i övrigt skadade genom markanvändningen och delvis belamrade med odlingssten.

De totalt fyra stensättningarna bestod av glesa, delvis skadade stenpackningar. I A2 låg stenarna runt tre stora block. I A1a och A3 fanns även skärvstenar, vilka härrörde från det underliggande boplatslagret. A1a var anlagd på toppen av en skärvstenshö (A1c).

Gravskicket i tre av stensättningarna bestod av brandlager. Den fjärde, A2, saknade gravgömma och kunde möjligen vara ett odlingsröse.

Stensättningarna innehöll ett relativt rikligt fyndmaterial. I A3 fanns en bronskedja, en fibula av brons, glaspärlor och förkolnade textilfragment (?). Dessutom påträffades spikar, krukskärvor och ett flintspån. I A1a fanns en mejsel av järn, spikar/nitar, krukskärvor, lerklining och en brynskiva. A2 innehöll en nit, keramik samt lerklining, den senare från boplatslagret och i A4 fanns nitar/spikar, keramik samt en glaspärla.

Förutom de fyra stensättningarna fanns två brandlager (A37, A50), två brandgropar (A32, A39), en urnegrav (A41 samt en skelettbegravning (A1b). De saknade samtliga synlig markering ovan mark.

De två brandlagren utgjorde troligen rester efter bortodlade stensättningar.

Fyndmaterialet bestod av nitar, järnfragment, krukskärvor, bränd lera, ett bryne och kamfragment.

Brandgroparna saknade fynd, medan urnegraven innehöll krukskärvor.

Skelettgraven (A1b) var nergrävd i skärvstenshögen. Graven var stensködd och även fylld med stenar. Skelettet, vilket var dåligt bevarat, utgjorde resterna efter en ca 1,60 m lång individ, lagd i nord-sydlig riktning. Ovanpå skelettet låg en arming av brons, men om denna tillhörde graven gick ej att avgöra.

Benmaterialet

I alla brandgravarna påträffades brända ben. Mängden varierade mycket i de olika anläggningarna och benen var i de festa fall kraftigt krossade, vilket naturligtvis påverkat resultatet när det gäller antalet bestämda fragment.

A1a Innehöll sammanlagt 1130,2 g brända ben, varav 61,2 g har bestämts till djur eller människa. I anläggningen fanns en 18-44 år gammal individ tillsammans med ben av häst, svin, fågel och hund.

A1b. Det enda som kunde tillvaratas av skelettet var tio fragment av tänder.

A3. Av 350 g brända ben har 55,4 g bestämts till en vuxen individ (18-44 år), en fågel, en hund och ett får/get.

A4 Innehöll 21 g brända ben, varav 1,4 g bestämts härröra från människa och hund. Varken kön eller ålder kunde bestämmas.

A32 Innehöll 60 g brända ben, varav 2,3 g bestämts till människa.

A37 Innehöll sammanlagt 1095,8 g brända ben, varav 9,8 g har bestämts till en vuxen individ (18-44 år), två hundar och en katt.

A39 Av 71 g brända ben har 2,5 g bestämts till människa.

A50 Av 21 g brända ben har 1 g bestämts till människa.

I övriga anläggningarna påträffades enstaka brända eller obrända ben. I de fall de gick att bestämma, rörde det sig om tandfragment av får/get eller nöt.

Boplatsen

Vid avtorvning av de tre registrerade anläggningarna framkom en underliggande boplats. För att försöka fastställa dess begränsning drogs provschakt, ett 70 m långt och 2,5 m brett i öst-västlig riktning (schakt 1) och ett 25 m långt och 2,5 m brett i nord-sydlig riktning (schakt 2) öster om vägområdet. Ytterligare ett 8,5 m långt och 2 m brett schakt drogs i nord-sydlig riktning, 35 m väster om vägområdet (schakt 3). I alla schakten framkom konstruktioner av boplatskaraktär och ingen begränsning kunde ses inom det 1983 aktuella vägområdet.

Vid senare avbaningar, under 1984, kunde gränsen i väster säkert fastställas. Den norra begränsningen löpte troligen i anslutning till höjdryggen, men förblev något diffus. I öster och söder vidtog sentida bebyggelse (Skällsta by), varför någon begränsning inte kunde göras. På andra sidan Skällsta by, dvs söder om det 1983-84 undersökta området, breddades lokalvägen under år 1985. I samband härmed påträffades svaga spår av en nu bortodlad boplats. Tre otydliga härdrester utan sot påträffades och enstaka skärvstenar låg i det 0,3 m tjocka matjordslagret. Läget, i sydslutningen av en höjdrygg, var gynnsamt från boplatssynpunkt. Ursprungligen har sannolikt hela höjdryggen varit bebodd, från nordsidan och krönet, där 1983-84 års undersökning ägde rum, till sydsidan där svaga boplatsspår kunde iakttagas 1985.

Den avtorvade och undersökta ytan uppgick till ca 2 000 m². (Boplatsens totala yta är dock större och är alltså ej undersökt).

Fynden var sparsamma och av sådan karaktär, att de ej går att datera. De utgörs främst av bränd lera, lerklining, krukskärvor, obrända och brända ben. Skärvsten och bränd lera fanns spridda över stora delar av den undersökta ytan. Den brända lera, som påträffades i gravarna, härrörde sannolikt från boplatsen.

Sammanlagt undersöktes 82 anläggningar, vilka fördelade sig på följande sätt:

Skärvstenshög	1
Stolphål	10
Nergrävningar	23
Stensatt grop	1
Ugnar	2
Härdar	32
Mörkfärgningar	9
Sotfläck	1
Kulturlager	1
Stenrader	2
	82

Det enda spår av kulturlager, som påträffades, var ett 2,5×13 m stort och 0,35 m tjockt lager bestående av sotig sandblandad mylla och bränd lera. I västra delen överlappades det av A4. Områdets östra del täcktes av en stenpackning (A38), vilken bildade en rak kant mot norr och utanför vilken markytan var helt stenfri. I denna stenpackning var två brandgropar, A32 och A39, nergrävda.

De undersökta härdarna var spridda över hela området. De var mellan 0,5 och 3 m stora och i allmänhet ett par decimeter djupa. Flertalet härdar hade en fyllning av sandblandad, sotfärgad mylla och skärvsten.

De nergrävningar och mörkfärgningar, som påträffades, hade en fyllning av mylla, sandblandad mylla, grus och ibland skörbränd sten.

En 0,9×0,95 m stor och 0,4 m djup grop (A80) stensatt med 0,25–0,55 m stora kantställda stenar påträffades. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol och brända lerbitar samt rundade, ej eldpåverkade 0,05 m stora stenar. Anläggningens funktion är oklar.

Två anläggningar, tolkade som ugnar (A35, A36), undersöktes i schakt 3. A35 var 2 m i diameter och bestod av en 0,12 m djup nergrävning med fyllning av mylla, kol och lerklining. A36 utgjordes av en nergrävning med skålformad botten som var 1,5 m i diameter och 0,22 m djup. Fyllningen bestod av mylla, skärvsten, kol och lerklining. I anläggningens södra del fanns ett 0,8×1,1 m stort och 0,14 m djupt lager med lerklining. Båda anläggningarna har troligen haft en lerklinad överbyggnad.

Skärvstenshögen (A1c), 9×11 m stor och 1,2 m djup, låg längst i norr på höjdryggen. Högen har sekundärt använts för två begravingar: A1a och A1b, en stensättning med brandlager och en skelettbegravning.

Tio stolphål (A75, 76, 79, 81–85, 88–89) påträffades i slutningen nordväst om höjdryggen. Fyllningen utgjordes huvudsakligen av mörkfärgad mo med inslag av kol och bränd lera. Några stolphål var stenskodda. A75, A89, A88 låg på en rak linje i riktningen nordnordost-sydsydväst med sex respektive fem meters avstånd. A88 ingick även i en linje med A83, A84, A85 i riktningen nordväst-sydost. Även här var det sex respektive fem meters avstånd mellan stolphålen. Linjerna skar varandra i A88, så att en vinkel bildades.

En nergrävning (A77), en härd (A78) och en stensatt grop (A80) låg innanför stolphålsraderna.

Två anläggningar (A90, A91) kunde möjligen utgöras av huskonstruktioner eller fällor. De påträffades inom samma område som stolphålen. A90 bestod av en husgrundslignande konstruktion med en långsida i nordostlig-sydvästlig riktning och två kortsidor i nordvästlig-sydöstlig riktning. Långsidan mätte 3,5 m och kortsidorna 1,4–1,7 m. En eventuell södra långsida saknades. Den av stenar inhägnade ytan bestod av ett 0,02–0,03 m tjockt lager av brun mo med enstaka flis, kol och bränd lera. I västra kortsidans norra del låg A79 (stolphål). A91 bestod även den av en husgrundslignande konstruktion, som var orienterad med den 3–3,2 m långa långsidan i nordväst-sydöst. Kortsidorna, som var 2,1–2,3 m långa, låg i nordöstlig-sydvästlig riktning. I anläggningens nordvästra hörn låg A88 (stolphål).

Boplatsen kan genom sitt läge troligen hänföras till yngre bronsålder (– äldre järnålder?). Det påträffade fyndmaterialet går ej att datera.

Endast tre ¹⁴C-analyser har gjorts inom boplatsen, varav ett prov var yngre än 250 år. Detta är förklarligt eftersom att olika aktiviteter fortfarande pågår på markerna här och byn även har brunnit. Det andra provet togs i skärvstenshögen och gav värdet BP4825 ±310, kalibrerat (enligt Clark 1975) 3660 f Kr (¹³C-korrektion – 26,0, St 9651). Det tredje provet togs i en av härdarna och gav värdet BP1600 ±75, kalibrerat värde 390 e Kr (¹³C-korrigerat – 25,3, St 9789). Alla analyserna är gjorda på träkol.

Som synes var dateringarna mycket olika. Provet från skärvstenshögen har givit en alltför hög ålder, minst 1 500 år. Analysen i härderna kan dock inte uteslutas. Det måste dock konstateras, att tre prover är för lite för en meningsfull datering av en boplats.

Inom området har även ett par makrofossilanalyser gjorts. Resultatet av dem samt provborrningar i samarbete med kvartärgeologiska institutionen vid Stockholms universitet diskuteras i kapitlet "Sammanfattning och tolkning", sidan XX.

Osteologisk analys

Fynd

F8 A1a Grå brända ben. Storlek max 40 mm, snitt 10 mm.

Homo:	vertebrae	5 fragment
	atlas	1 fragment
	axis	1 fragment
	lunatum	1 fragment
	phalanx 2	
	manis	1 fragment
	skalltak	fragment
	Summa:	45, 8 g
	Antal:	1 individ
	Ålder:	adultus
	Kön:	

Häst:	T1+2	1 fragment
	Cr	2 fragment
	Tc	2 fragment
	strålbenet	2 fragment sin, dex
	dentes	1 fragment
	Summa:	9,4 g

Svin:	phalanx 3	1 fragment
	Summa:	2 g

Fågel:	carpometa-	
	carpus 2	fragment
	tibiotarsus	2 fragment
	ulna	1 fragment
	Summa:	0,7 g

Hund:	ulna	1 fragment
	vertebrae	
	caudale	1 fragment
	phalanx	6 fragment
	T2	1 fragment
	Tc	1 fragment
	Summa:	3,3 g

Av 1130,2 g har 61,2 g bestämts.

F10 A1b Brungrå obrända ben. Storlek smulor.

Homo:	dentes	10 fragment M2
		underkäke
	Summa:	0,8 g

F11 A1c Obrända ben.

Nöt: dentes 5 fragment
Summa: 1,9 g
Obestämt 2 g
Bränt ben 1 fragment
Summa: 4,2 g obestämt

F13 A3 Grå väl krossade brända ben.
Storlek max 25 mm, snitt 10 mm.

Homo:humerus
(caput) 1 fragment
mandibula 4 fragment
dentes 22 fragment
skalltaksfragment 23 st
Summa: 36 g
Antal: 1 individ
Ålder: adultus
Kön: -

Fågel: carpometacarpus 1 fragment
Summa: 0,4 g

Hund:axis 2 fragment
Tc 1 fragment
Cr + i 1 fragment
Cl sin, dex 2 fragment
patella 1 fragment
vertebrae
caudale 5 fragment
metapoder 7 fragment
phalanx 1,2 15 fragment
phalanx 3 1 fragment
Summa: 15,4 g

Får/get:femur 1 fragment
tibia 1 fragment
humerus 1 fragment
Summa: 3,6 g
Av 350,4 g har 55,4 g bestämts.

F14 A4 Grå väl krossade brända ben.
Storlek max 20 mm, snitt 5 mm.

Homo: skalltak 2 fragment
Summa: 1,4 g

Hund:phalanx 1 1 fragment
Av 21 g har 1,4 g bestämts.

Obrända ben
Nöt: dentes 2,9 g

F17 A20 Obrända ben. Obestämt 13,8 g.

F18 A29 Brända ben. Obestämt 5 g.

F20 A32 Grå brända ben.

Homo:skallben 2 fragment
dentes 6 fragment

Summa: 2,3 g
Av 60 g har 2,3 g bestämts.

F21 A35 Brända ben. Obestämt 2,3 g.

F23 A37 Grå väl krossade brända ben.
Storlek max 25 mm, snitt 10 mm.

Homo:atlas 1 fragment
axis 1 fragment
skalltak 4 fragment
Summa: 3,3 g
Antal: 1 individ
Ålder: adultus
Kön: -

Hund:patella
sin dex 3 fragment
vertebrae
caudale 3 fragment
metapod 1 fragment
phalanx 1, 2 3 fragment
axis 1 fragment
calcaneus 1 fragment
Summa: 4,5 g

Katt: radius 1 fragment
metapod 1 fragment
phalanx 2 fragment
Summa: 2 g

Av 1095,8 g har 9,8 g bestämts.

F24 A38 Brända ben. Ombestämt 4 g.

F25 A39 Grå brända ben.
Storlek max 20 mm, snitt 10 mm.

Homo:skalltak 3 fragment
dentes 3 fragment

- phalanx 3 1 fragment
Summa: 2,5 g
Antal:
Ålder:
Kön:
Av 71 g har 2,5 g bestämts.
- F26 A41 Grå väl krossade brända ben.
Storlek max 10 mm, snitt 5 mm.
Obestämt 4,3 g.
- F31 A50 Grå brända ben.
Storlek max 15 mm, snitt 5 mm.
- Homo: Skalltak fragment
Summa: 1 g
Antal:
Ålder:
Kön:
Av 21 g har 1 g bestämts.
- F33 x845 y479 Brända ben. Obestämt 1,5 g.
- F37 x851 y470 Brända ben.
Svin: dentes 2 fragment
Summa: 2 g
Av 2,5 g har 2 g bestämts.
- F39 x845 y477 Obrända ben.
Nöt: dentes M2, M3
Summa: 32,3 g
- F40 x851 y471 Brända ben. Obestämt 1,1 g.
- F52 A57 Brända ben. Obestämt. 5 g.
- F53 A57 Obrända ben. Käk- och tandfragment. Obestämt. 10 g.
- F54 A58 Obrända ben. Tandfragment från får/get. 10 g.
- F55 A58 Brända ben. Obestämt. 3 fragment
- F63 A74 Brända ben. Obestämt. 2 fragment
- F70 A68 Obrända ben. Djurben 30 g. 1 fragment. 30 g.
- F71 A68 Brända ben. Obestämt. 4 fragment

- F78 A80 Brända ben. Obestämt. 1 fragment
- F87 A1c Obrända ben. Tandfragment från får/get. 5 g.
- F88 A1c Brända ben. Obestämt. 1 fragment.

Stockholm den 16 maj 1985
Maria Landin

Makrofossilanalys

Prov dels från 1 1/2 dl jord (prov nr 1), dels från i fält floterat material från 10 liter jord (prov nr 2), båda proverna från Södermanland, Lunda sn, fornlämning 84, A40.

Vid fortsatt analys har ytterligare frön kunnat identifieras, nämligen backnejlika (*Dianthus deltoides*) (?), bergssyra (*Rumex acetosella*) och brännässla (*Urtica dioica*). Backnejlikfröet var mycket skrumpet och svårt att analysera, därför är det nödvändigt med ett litet frågetecken här. Några av de fragmenterade fröna, som ansågs tillhöra familjen Cyperaceae (halvgräs) i den preliminära rapporten, har vid närmare studium överförts till familjen Poaceae (gräs).

Bestämningen av gaffelglimfröet (*Silene dichotoma*) från prov 1, är inte helt säkerställd, men de ytterligare undersökningar som gjorts, visar att den är sannolik.

De fröfragment, som jag ansåg tillhöra familjen Caryophyllaceae (nejlikväxter) har analyserats med hjälp av svepelektronmikroskop. Särskilt ett fröskal visade sig ha en mycket distinkt ytstruktur, typisk för nejlikväxtfamiljen. Fotokopia bifogas. Tyvärr har det ännu inte varit möjligt att identifiera det till art.

Metod

Dispergering har skett i 2,5 % kaliumhydrocidlösning under 2 dygn. Jorden har sedan siktats i såll med maskstorlek 2, 1, 0,5 och 0,25 mm. I prov nr 1 är 0,25-fraktionen analyserad i sin helhet. I prov nr 2 har bara stickprov tagits. Inga identifierbara frön återfanns i denna fraktion i prov nr 2. Efter sållningen har jag undersökt materialet under stereolupp med förstoring 10 och 20 ggr. Lite jord i taget har lagts på glastallrik och fuktats med vatten, varpå frön har sorterats ut med fin pensel.

Prov nr 1 - 1 1/2 dl jord från Södermanland, Lunda sn, fornlämning 84, A40.

Jorden var relativt mörkfärgad, bestod av grus, fingrus, grovsand och grovmo, stor mängd kol, en liten bit bränd lera, frön, de flesta i mycket dåligt skick. Här fanns också fragment av insekter.

En skalhalva från ett frö av familjen Caryophyllaceae (nejlikväxter) kunde identifieras med hjälp av svepelektronmikroskop. Skalstrukturen förstörades upp 700

Anläggning 2

Rundad stensättning, 7,4x7,4 m, 0,5-0,75 m hög.

Belägenhet: x604 y042

Anläggningen var belägen på en låg öst-västlig åssträckning i blandskog. Före undersökningen syntes en ca 6,7x7,5 m stor och ca 0,6 m hög stensättning. Den bestod av lätt övermossade och övertorvade stenar, ca 0,4-1 m stora, övervägande storstensmaterial. I östra delen fanns en 1,25x1,75 m stor sten med flat ovalsida. Direkt väster om denna låg två "resta stenar", 0,3x0,45 m stor och 0,4 m hög respektive 0,45x0,65 m stor och 0,55 m hög. Anläggningen verkade omgiven av en kantkedja, bestående av ca 0,7-1,1 m stora stenar, dock var begränsningen mindre markant i nordöstra delen. Anläggningen var bevuxen med aspar, rönnslå, blåbärsris, gräs och mossor.

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen vara rundad, 7,4x7,5 m stor och ca 0,5-0,75 m hög. Den utgjordes av en enskiktad tät packning bestående av 0,15-1,5 m stora stenar och block, företrädesvis 0,4-0,7 m stora.

Mellan dem fanns en småstenspackning av 0,05-0,15 m stora, delvis skärviga stenar. Denna fanns även utanför kantstenarna, närmast brätteliknande. Småstenspackningen var tät i östra delen samt i norra, men glesare i centrala och västra delarna. Ost-sydost om centrum låg ett ca 0,2 m i diameter stort gravklot. Vid rensningen påträffades järnfragment (beslag?) med rester av små bronsnitar mellan stenarna i gravens centrala del (F3). Ingen gravgömma framkom i anläggningen.

Stensättningen låg på morän ca +24,60 m över havet.

Fynd

F3 x603 y041

Direkt under torven vid rensning
Järnfragment med bronsnitar, 11 st

F17 x604 y043 +24,90

I ytan, i stenpackning
Gravklot, 1 st

Anläggning 3

Rundad stensättning, 6,7x8,4 m, ca 0,35-0,4 m hög. Bengrop 0,2 m d, 0,14 m djup.

Belägenhet: x621 y030

Anläggningen var belägen i västligaste delen av den nordnordvästra-sydsydöstra åssträckningen. Väst därom gick berget i dagen, varefter terrängen sluttade ner mot åkermark.

Före undersökningen syntes en rundad stensättning, ca 5,25x5,75 m stor och ca 0,6 m hög. Den bestod av en lätt övermossad och övertorvad stenpackning av ca 0,3-1 m stora stenar, dock i huvudsakligen storstensmaterial. En antydning till kantkedja av samma storlek omgav anläggningen, men mer diffus i södra delen, där terrängen sluttade nedåt. Anläggningen var bevuxen med aspar, i norra kanten av tre tallar, rönnslå, blåbärsris, ris och mossor. I sydöstra-östra kanten av anläggningen löpte en halvveg.

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen vara rundad, 6,7x8,4 m stor och 0,35-0,4 m hög. Den bestod av en tät packning av 0,3-1,3 m stora stenar och block. Mellan dessa fanns, främst i norra halvan, en småstenspackning av 0,05-0,15 m stora, delvis skärviga stenar. Småstenspackningen var tätast i norr. Anläggningen begränsades i väster av berg i dagen. I sydost och nordost var begräns-

ningen oklar på grund av utfallna stenar i slutningen och mot den öster om graven belägna halvagen. Vid rensning påträffades ett mynt från 1802 bland stenpackningen i nordost (F5).

Mellan och under tre 0,4-0,7 m stora stenar i anläggningens sydöstra kant framkom en 0,2 m i diameter stor och 0,14 m djup bengrop. I denna påträffades rena brända ben (F14). Bengropen var omgiven av ljust grus.

Anläggningen låg på morän på ca +24,60 m över havet.

Fynd

F5 x622 y031 -

Ytligt i stenpackningen
Mynt, koppar 1/4 skilling 1802, 1 st

F14 x620 y031 +24,46
+24,32

I sydöstra delen mellan och under tre
0,4-0,7 m stora stenar
Brända ben, 591 g

Anläggning 4

Rundad stensättning, 12x15 m, 0,4 m hög.

Belägenhet: x645 y041

Anläggningen var belägen ca 20 m norr om A3 på en svag förhöjning. Den syntes före undersökning som en ca 8x10,75 m stor, och ca 0,4 m hög förhöjning med enstaka övermossade och övertorvade stenar, huvudsakligen i begränsningen. Stenarna var ca 0,4-0,9 m stora. I östra kanten fanns en 1,1x1,5 m stor och 0,75 m hög sten, i södra kanten en kantställd sten, 0,3x0,65 m stor och 0,4 m hög.

Anläggningen var bevuxen med tallar, enar, rönnar, en dubbelstammig björk, ormbunkar, blåbärsris, gräs och mossor. Den låg väster om halvagen.

Efter avtorvning och rensning framkom en 12x15 m stor oregelbunden stenpackning bestående av 0,1-1,5 m stora stenar och block. Fyllningen utgjordes av grusblandad mylla.

Under stenpackningen framkom ett 3 m stort oregelbundet och 0,22-0,26 m djupt lager som innehöll brända ben, något väster om anläggningens centrum i morän-grus.

I anläggningens centrum framkom ett 1,1 m i diameter och 0,06 m tjockt soffärgat lager som var fyndtomt.

I anläggningens sydöstra del påträffades ett 2x3-3,5 m stort oregelbundet område med brända ben och bränd lera. Här framkom även ett 0,5x1 m stort och 0,32 m tjockt kulturlager med brända ben, stora klumpar bränd lera samt rikligt med skärvig sten, 0,1-0,2 m stora.

Anläggningen låg på morän på ca 25,00 m över havet.

Fynd

F6 x642 y046

+24,62 Under stenpackning
+24,49 Brända ben, 105 g

F8 x641,5 y046

Under stenpackning
Krukskärva, 1 st

F9	x644 y038	+24,98 +24,76	Under stenpackning Brända ben, 374 g
F126	x641,5 y046	+24,62 +24,49	Under stenpackning Bränd och slaggad lera, 87 st
F127	x644,5 y045	+24,90	Ytligt i stenpackning vid rensning Bränd lera, 33 st

Anläggning 5

Osäker rundadstensättning, 4x4,1 m stor, ca 0,25–0,35 m hög.
Belägenhet: x594 y073

Anläggningen, vilken ej var synlig ovan mark var belägen strax norr om åsryggen, på plan mark. Efter avtorvning och rensning syntes den som en 4x4,1 m stor och 0,25–0,35 m hög oregelbundenstenssamling. Stenarna var 0,3–1,2 m stora och låg glest. Mellan dem fanns en delvis mycket tät småstenspackning, främst i västra delen av 0,05–0,1 m stora skärviga stenar. Då moränmarken runt om anläggningen innehöll stenar och block var anläggningen något svåravgränsad.

Vid undersökningen visade sig anläggningen vara enskiktad. Varken gravgömma eller fynd framkom.

Anläggningen låg på morän på ca +24,90 m över havet.

Fynd: –

Anläggning 6

Ovalstensättning, 4x4,8 m stor, 0,15–0,2 m hög. Urnegrop 0,3 m d, 0,11 m djup.
Belägenhet: x592 y055.

Anläggningen, som ej syntes före avtorvningen var belägen på krönet av den östvästgående moränhöjden.

Efter avtorvning och rensning framkom en 4x4,8 m stor och 0,15–0,2 m hög ovalstensättning i omgivande mylla. Anläggningen bestod av en delvis tät stenpackning av 0,2–1,2 m stora stenar och block. Mellan dem fanns en småstenspackning av 0,05–0,15 m stora, delvis skärviga stenar. I gravens sydöstra del var packningen glesare än i övrigt. Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla. Rester av en kantkedja syntes i gravens västra halva, bestående av 0,3–0,8 m stora stenar.

Vid nedgrävningen visade sig stenpackningen vara enskiktad. I anläggningens södra del påträffades direkt under stenpackningen en urnegrop, 0,3 m i diameter och 0,11 m djup. I gropen fanns brända ben, spridd hartstätning och ett brons(?)fragment (F4). Urnegropens översta del var något uppluckrad av rötter och brända ben var synliga även ytligt mellan stenarna. Ca 0,1 m söder om urnegropen och under stenpackningen framkom en klump bränd lera (F120).

Gravgömman omgavs av sotblandat morängrus som under gropen fortsatte i ljust morängrus.

Anläggningen låg på morän på ca +24,90 m över havet.

Fynd

F4	x590 y054	+25,04 +24,93	I urnegrop Bronsfragment, 1 st Hartstätning, 40 bitar Brända ben, 326 g

F120	x590 y054	+24,95	Ca 0,2 m som urnegrop i ljust morängrus Lerklining, 1 st

Anläggning 7

Oregelbundet ovalstensättning (nordnordväst–sydsydost), 3x7,5 m, 0,1–0,4 m hög.

Belägenhet: x594 y050

Anläggningen som ej syntes före undersökningen var belägen på åskränet, omedelbart väster om A6.

Efter avtorvning och rensning framkom en oval stenpackning, 7,5 m lång och 3 m bred i nordnordväst–sydsydostlig riktning. Stenpackningen bestod av 0,3–1,5 m stora stenar och block. I anläggningens centrala del framkom en småstenspackning av 0,05–0,1 m stora skärvstenar. I väster och söder var anläggningen otydlig, p g a ultrasade eller naturligt belägna stenar i moränbacken.

Vid rensningen bland skärvstenarna framkom ytligt några bitar bränd lera (F118 boplats).

Anläggningen bestod av en enskiktad stenpackning, utom i centrum av anläggningen där en koncentration av skärvsten gjorde packningen flerskiktad. Fyllningen utgjordes av morängrus. I anläggningens norra del påträffades en knacksten, (F119).

Anläggningen låg på morän ca +25,00 m över havet.

Fynd

F118	x593 y050	+25,15	Slaggad/Bränd lera, 4 st
F119	x 595 y050	+24,90	Knacksten 1 st

Anläggning 9

Rundstensättning, 5 m d, 0,4 m hög.

Belägenhet: x593 y038

Anläggningen var ej synlig före avtorvning. Den var belägen på sydsluttningen av åsen.

Efter avtorvning och rensning framkom en rundad stenpackning bestående av 0,05–0,7 m stora stenar. Anläggningen bestod av en vällagd småstenspackning (0,05–0,1 m stora stenar) med en antydning till kantkedja (samma stenstorlek) i sydöstra delen. I mitten fanns en packning bestående av större stenar, 0,2–0,7 m stora. Anläggningen var troligtvis skadad i kanten runt om.

Anläggningen visade sig bestå av en enskiktad stenpackning. Stenarna var till största delen flata. Fyllningen utgjordes av morängrus. Anläggningen var fyndtom.

Anläggningen låg på morän ca +23,20 m över havet.

Fynd: -

Anläggning 10

Tresidig stensättning, ca 6,0×6,0×6,0 m stor, 0,4 m hög.
Belägenhet: x610 y027

Anläggningen var ej synlig före avtorvning. Den var belägen på den södra sluttningen ca 4 m söder om A3.

Efter avtorvning och rensning framkom en tresidig stenpackning bestående av 0,05–0,7 m stora stenar. En del av de mindre stenarna var skörbrända. Kantkedjan bestod av 0,4–0,7 m stora stenar. I söder bestod kantkedjan av åtta stenar som bildade en tydlig rad, i väster bildades en klar vinkel mot den västra sidan, i norr och i sydöst var kantkedjan störd.

Anläggningen visade sig bestå av en flerskiktad stenpackning. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av mo. Denna fyllning verkade utgöra rester av ett kulturlager, rikligt med bränd lera påträffades. Anläggningens södra spets överlappade A108.

Anläggningen låg på mo ca +23,00 m över havet.

Fynd

F122 x610 y025 +23,18 Under stenpackning
Slaggad lera, 11 st

F123 x605 y025 Under stenpackning
Krukskärvor, 2 st
Slaggad lera och lerklining/bränd
Lera, 106 st

F124 x609 y027 +23,20 Under stenpackning
Krukskärvor, 2 st

Anläggning 13

Brandgrop, utan ovanliggande markering, 0,85×1,05 m stor, 0,24 m djup.
Belägenhet: x603 y036

Anläggningen var belägen på sydsluttningen av moränåsen, ca 1 m väster om A2 och syntes inte före undersökningen.

Efter avtorvningen och rensning framkom i gruset en 0,85×1,05 m stor mörkfärgning bestående av något sotfärgat grus. I färgningens yta låg några 0,05–0,15 m stora skörbrända stenar.

I centrum av den svaga mörkfärgningen koncentrerades sotet till en tydlig 0,55 m i diameter stor sotfläck. Spritt över hela anläggningen låg brända ben och krukskärvor. Innanför mörkfärgningens norra kant påträffades en fibula av brons (F11), i svagt sotfärgat grus, liksom fragment av en glaspärla (F11). Vid nedgrävning visade sig anläggningen ha en flackt konkav botten. I den inre kraftiga sotfärgningen var krukskärvorna och de brända benen mer koncentrerade än i den omgivande svaga sotfärgningen. Under vidtog gruset.

Anläggningen låg på höjden +24,06
+23,82

Fynd

F11 x603 y036 +24,06 I brandgrop
+23,82 Fibula, brons 1 st
Pärla, glas, blå, 5 fragment
Krukskärvor, 40 st
Brända ben, 23 g

Anläggning 14

Bengrop, utan synlig markering ovan jord, 0,3×0,5 m, 0,1 m djup.
Belägenhet: x610 y038.

Anläggningen syntes ej före undersökningen. Efter en andra maskinavbaning framkom i omgivande grus, en 0,3×0,5 m stor och 0,1 m djup oval bengrop. Den innehöll rikligt med rena, brända ben.

Gropens botten var skålformig och under fortsatte gruset 0,1 m väster om bengropen låg en 0,35×0,45 m stor sten, dock högre upp i gruset än bengropen. Det är därför oklart om stenen utgjort markering.

Anläggningens botten låg i grus +24,08 m över havet.

Fynd

F16 x610 y038 +24,18 I bengrop
+24,08 Brända ben, 262 g

Anläggning 101

Skärvstenshög, 10,5×14,5 m, ca 1 m h.
Belägenhet: x575 y040.

Före undersökning syntes en ca 7,7×8 m stor och 0,5 m hög övertorvad förhöjning. Den var bevuxen med gräs och blåbärsris samt i ytterkanten av tre tallar.

Efter avtorvning framkom en ca 10,5×14,5 m stor och 1 m hög skärvstenshög. Den bestod av hårt skörbrända upp till 0,3 m stora stenar, de flesta dock ca 0,1 m stora. I nordost och öster fanns en vällagd kantkedja av 0,3–0,65 m stora stenar lagda i längdriktningen. Utanför kantstenarna låg ett 0,3–0,8 m brett brätte av skärvstenar och nordost därom fanns en 0,55 m stor kantsten. I syd-väst och väst var fyllningens avgränsning mindre markant. I väster fanns ett flertal stenblock, upp till 1,6 m stora, men även en antydning till kantkedja anades djupare ner i fyllningen. I sydost fanns en del av en kantkedja, vilken i stället för att omge anläggningen tycktes vika mot andra hållet.

Vid undersökning visade sig skärvstensfyllningen som mest vara ca 0,6 m tjock, men den tunnade av betydligt mot kanterna. Högen omgavs av en något oregelbunden yttre kantkedja bestående av 0,35–1 m stora stenar, de flesta 0,5–0,75 m stora. Flera av stenarna var kantställda. Strax innanför fanns ytterligare en kantkedja av likartat material. Den fanns dock inte i södra delen. Utanför kantkedjorna, i södra och västra delarna låg enstaka större block i anslutning till skärvstenen.

I norra centrala delen fanns två 0,9×1 m respektive 1×1 m stora block, i södra centrala delen ett 0,95×1,1 m stort och ett 1,25×1,5 m stort block.

I östra centrala delen fanns i anslutning till block ett ca 3×3,5 m stort brandlager med bland annat brända ben och en halv simpel skafthålsyx. Den senare låg i

anslutning till ett block. Samlade på en sten i centrala delen fanns de brända benen av ett barn eller ung människa (över 5 år). I övrigt påträffades, även i fyllningen, krukskärvor, obrända och brända ben.

I botten på ca +23,40 m ö h vidtog naturligt morängrus med rundade stenar.

Fynd

I fyllning och brandlager:

F100	-	-	-	Krukskärva, 1 st
F101	x574	y045	+23,76	Krukskärva, 1 st
F102	x574	y044	+23,74	Brända ben, 0,3 g
F103	x574	y043	+23,70	Slagg, 1 st
F104	x574	y042	+23,45	Krukskärva, 1 st
F105	x573	y045	+23,67	Krukskärvor, 3 st
F106	x576	y045	+23,64	Slaggad lera, 1 st
F113	x574	y045	+23,49	Krukskärvor, 1 st
			+23,55	Bränd lerallerklining, 14 st Obrända ben, 27,5 g Brända ben, 33,3 g
F114	x572	y044	+23,60	Simpel skafthålsyxa, 1/2
F115	x573	y044	+23,68	Brända ben, 118 g
F128	ca x570	y040	ytligt	Ekollon, 1 st

Anläggning 108

Skärvtensansamling, 3,15x3,25 m, 0,5 m djup. Sotfläck, 0,6x0,8 m, 0,13 m djup. Belägenhet: x606 y028.

Anläggningen var ej synlig före undersökning. Den framkom efter andra maskinavbaningen och syntes som ett 3,15x3,25 m stort flak av tätt liggande skörbrända stenar. I ansamlingens sydöstra del fanns en 0,6x0,8 m stor och 0,13 m djup sotfläck med skärvstenar. Fläcken var diffus i begränsningen både i ytan och i botten, vilken var oregelbundet plan. Sotfläcken kunde möjligen utgöra rester av ett större sotlager i skärvtensansamlingen.

Längs det koncentrerade skärvtensflakets östra sida fanns skärvstenar spridd bland mo och morängrus, inom ett större område, 5,75x12 m stort. A110 ingår i områdets södra del (A110) och A10 ingår i norra delen (se A10). Mot väster hittades ingen begränsning, då dumpmassorna vidtog.

Anläggningen låg på grus på +22,85 m ö h.

Fynd

F123 x605 y025 5 Inom 5-m ruta, spridd
Krukskärvor, 2 st
Lerklining/bränd och slaggad lera, 106 st

Anläggning 110

Oregelbundet rektangulär sten- och skärvtensansamling, 2,5x4,5 m, 0,3 m djup. Belägenhet: x602 y031.

Anläggningen var ej synlig före undersökning. Efter avtorvning och rensning framkom en oregelbundet rektangulär 2,5x4,5 m stor anläggning omgiven av mo och grus. Den bestod av 0,3-0,5 m stora rundade och kantiga stenar, vilka låg spridd i ytan. Mellan dem fanns en tät packning, bestående av 0,05-0,2 m stora skärvstenar.

Vid nedgrävningen visade sig skärvtenspackningen fortsätta och bli totalt 0,3 m djup. Endast någon enstaka rundad sten fanns under anläggningens yta.

I och utanför anläggningens nordvästra begränsning fanns 0,1-0,3 m under skärvstenarna (under dess botten) spridd bränd lera.

Anläggningen låg inom ett större område med spridda skärvstenar, se A108.

Anläggningen låg på grus på +23,02 m ö h.

Fynd

F125 x603 y029 Under skärvsten
Bränd lera, 12 st

Osteologisk analys av brända och obrända ben

F1 A1 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 30 mm, i genomsnitt 5 mm.

Homo:	mandibula	3 fragment
	dentes	3 fragment
	phalanx	3 2 fragment
	skalltak	fragment
	Summa	94,2 g
	Antal	1 individ
	Ålder	adultus
	Kön	

Av 639,2 g har 94,2 g bestämts.

F4 A6 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 25 mm, snitt 5 mm.

Homo:	dentes	1 fragment
	skalltak	fragment
	vertebrae	3 fragment
	Summa:	26,3 g
	Antal:	-
	Ålder:	adult
	Kön:	-

Av 298,3 g 26,3 g bestämts.

F6 A4 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 15 mm, snitt 5 mm.

Homo: dentes 3 fragment
skalltak fragment
Summa: 5 g
Antal: -
Ålder: -
Kön: -

Av 95 g har 5 g bestämts.

F9 A4 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 25 mm, snitt 5 mm.

Homo: dentes 1 fragment
skalltak fragment
Summa: 26,5 g
Antal: -
Ålder: juvenilis/adultus
Kön: -

Av 338,5 g har 26,5 g bestämts.

F11 A13 Brända ben. Obestämt 23 g.

F14 A3 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 25 mm, snitt 5 mm.

Homo: mandibula 2 fragment
dentes 8 fragment
skalltak fragment
Summa: 75 g
Antal: 1 individ
Ålder: adultus
Kön: -

Av 516 g har 75 g bestämts.

F16 A14 Vita väl krossade brända ben. Storlek max 20 mm, snitt 5 mm.

Homo: skalltak fragment
Summa: 39 g
Antal: -
Ålder: juvenilis
Kön: -

Av 234,5 g har 39 g bestämts.

F102 A101 Brända ben. Obestämt 0,3 g.

F107 A102 Brända ben. Obestämt 0,4 g.

F113 A101 Svarta brända ben. Storlek max 25 mm, snitt 10 mm.

Nöt: humerus 1 fragment
Summa: 1 g
Animalia: 33,3 g
Obrända ben.

Nöt: dentes
Summa: 27,5 g

F115 A101 Svarta väl krossade brända ben.
Storlek max 15 mm, snitt 5 mm.

Homo: vertebrae 2 fragment
dentes 8 fragment
pars petrosa 1 fragment
phalanx,
1 manis 1 fragment
humerus prox.
epifys 1 fragment
skalltak fragment
Summa: 17,9 g
Antal: 1 individ
Ålder: Infans 11/juvenilis
Kön: -

Av 102,6 g har 17,9 g bestämts.

F116 A103 Brända ben. Obestämt 1 g.

Stockholm den 28 oktober 1983
Maria Landin

Jagbacken 3¹/Vreta 1¹, 2¹

Inom fastigheterna Jagbacken och Vreta har en provundersökning skett med anledning av att här fanns tänkbara boplatslägen.

Terrängen bestod av en större höjdsträckning, vilken var skogbevuxen. Norr om denna var öppen mark med enar och enstaka träd och i anslutning här till, mot nordväst och väst, brukad åkermark.

I nedre delen av höjdsträckningens nordsluttning grävdes tre schakt i ungefärlig nord-sydlig riktning. Dessa var 10, 26 och 7 m långa samt 2-4 m, 1 m respektive 3 m breda. Ett av schakten innehöll tre sotfläckar och ytterligare ett schakt en sotfläck - alla tycktes vara recenta. I övrigt bestod marken av morän och i ett schakt gick berget i dagen.

I ängsmarken norr om sluttningen gick berget delvis i dagen. I södra delen av området upptogs tre schakt, alla 2 m breda samt 9, 15 respektive 28 m långa. I ett

av schakten fanns en mindre, diffus mörkfärgning, i övrigt endast morän, mjåla samt berget.

I åkermarken i väster grävdes ett schakt i öst-västlig riktning. Detta var 60 m långt, 2 m brett samt 0,2-0,6 m djupt. Under myllan bestod marken av mjåla i västra delen och i östra delen, närmare impedimentet, av morän och enstaka större stenar.

På 1778 års karta finns den "Södra Grindstugan" (Sörgiöls) markerad, vilken bör ha legat i närheten av det undersökta området. Inga rester av denna eller annat av antikvariskt intresse framkom vid provundersökningen.

Administrativa uppgifter

Kila socken, Gammelsta 43, fornlämning 20.
Ekonomiska kartans blad 9G 2j, koordinater: x6514,13 y1546,60.
Dokumentation, flyttning samt återuppställning.
Ritningar: -

Foto: U1112:1-5

Undersökningstid: 20.6 1984 (2 tim) och 10.12 1985 (5 tim).
Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Kila socken, Gammelsta 4:3, fornlämning 72.
Ekonomiska kartans blad 9G 2j, koordinater: x6514,42 y1546,95.
Schaktgrävning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:200, 2 profiler i skalal 1:20.
Foto: U1113:1-12

Yta: 192 m², schakt 121 löpmeter.

Grävningstid: 17-18.5, 18-19.6 1984 och 19.2-114.3 1985. 37 arkeologtimmar,
26,5 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren 17-18.5, 18-19.6 1984, 19.2-14.3 1985,
Bore Eriksson 17.5 1984.

Kila socken, Gammelsta 43, vägbank.

Ekonomiska kartans blad 9G 2j, koordinater: x6514,46 y1546,95.
Schaktgrävning med grävmaskin.

Ritningar: se schaktplan till fornl 72 ovan i skala 1:200, profilritning i skala 1:20.
Foto: U3293:1-13

Yta: ca 30 m².

Grävningstid: 17.5 och 20.6 1984. 12 arkeologtimmar, ca 4 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren. 17.5 och 20.6 1984. Bore Eriksson
17.5 1984.

Kila socken, Gammelsta 43, invid km 18/1-18/2

Ekonomiska kartans blad 9G 2j, koordinater: x6514,78 y1547,13.
Provundersökning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:200.

Yta: schakt 48,6 löpmeter.

Grävningstid: 21.5, 18.6 1984. 2 arkeologtimmar, 1 maskintimme.
Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Kila socken, Gammelsta 43, invid Rogstatorp km 18/4.

Ekonomiska kartans blad 9G 3j, koordinater: x6515,11 y1547,18.

Provundersökning med grävmaskin.

Ritningar: 2 schaktplaner i skala 1:200.

Foto: U1118:1-3

Yta: schakt 229 löpmeter.

Grävningstid: 21.5, 20.6 1984. 10 arkeologtimmar, 7 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Kila socken, Gammelsta 43, Rogstatorp/Marieberg, fornlämning 89.

Ekonomiska kartans blad 9G 3j, koordinater: x6515,15 y1547,23.

Provundersökning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:500.

Yta: schakt 60 löpmeter.

Grävningstid: 3.9 1984. 8 arkeologtimmar, 3,5 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Kila socken, Gammelsta 43, Norrtorp (Målartorp), fornlämning 100.

Ekonomiska kartans blad 9G 3j, koordinater: x6515,09 y1547,91.

Avtorvning samt delvis undersökning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:200, 2 planritningar i skala 1:50,
1 profilritning i skala 1:20.

Foto: U1117:1-15

Yta: 190 m².

Grävningstid: 22.5-9.8 1984. 103 arkeologtimmar, 24,5 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren 60 timmar, Bore Eriksson 43 timmar. Bore
Eriksson har deltagit vid sammanställning av rapporten.

Lunda socken, Rinkeby 1⁶, invid km 23/3.

Ekonomiska kartans blad 9H 3a, koordinater: x6515,46 y1551,06.

Provundersökning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:400.

Foto: U1120:1-5

Yta: schakt 288 löpmeter.

Grävningstid: 14-15.5 1984. 33 arkeologtimmar, 11,5 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren, Bore Eriksson.

Lunda socken, Jäder, fornlämning 108 samt husgrunder, fornlämning 204.

Ekonomiska kartans blad 9H 3a, koordinater: x6515,29 y1552,89 respektive
x6515,37 y1552,85.

Avtorvning, schaktgrävning och delvis undersökning med grävmaskin.

Ritningar: 1 schaktplan i skala 1:200, 26 delplaner (22 ark) i skala 1:50, 9 ark med
50 profilritningar i skala 1:20.

Foto: U1114:1-293 (RAÄ 108), U1119:1-29 (RAÄ 204)

Yta: 1825 m².

Grävningstid: 3.7-31.8 1984, 28.5-24.7 1985.

1984: 386 arkeologtimmar, 16 grovarbetstimmar, 70 maskintimmar och 23 timmar
dumper.

1985: 587 arkeologtimmar, 566 grovarbetstimmar, 8 maskintimmar.

Arkeologisk personal: Sonja Wigren 3.7-31.8 1984, 28.5-24.7 1985. Bore Eriksson
3.7-31.8 1984, Maria Landin 28.5-24.7 1985. Personal från Södermanlands läns
museum deltog 2 dagar.)

Lunda socken, Jäder 11, invid fornlämningarna 44-46.
Ekonomiska kartans blad 9H 2a, koordinater: x6514,86 y1553,50.
Provundersökning med grävmaskin samt schaktkontroll.
Ritningar: -
Yta: schakt 176 löpmeter.
Grävningstid: 26.7 1983. 13.8 1985.
15 arkeologtimmar, ca 10 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Lunda socken, Mjälkärr, 2 1, odlingsrösen.
Ekonomiska kartans blad 9H 2a, koordinater: x6514,75 y1554,65.
Provundersökning med grävmaskin.
Ritningar: -
Foto: U1121:1-11
Yta: schakt 71 löpmeter.
Grävningstid: 25.7 1983. 8 arkeologtimmar, 6 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Lunda socken, Enstorp 1¹, fornlämning 145.
Ekonomiska kartans blad 9H 2a, koordinater: x6514,78 y1554,83.
Schaktkontroller, grävmaskin.
Ritningar: -
Yta: schakt 92 löpmeter samt avbaning inom vägområde.
Grävningstid: 17.1 och 5.6 1984. 10 arkeologtimmar, 8 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Inga Ullén 17.1 1984. Sonja Wigren 5.6 1984.

Lunda socken, Skällsta, fornlämning 84.
Ekonomiska kartans blad 9H 2b, koordinater: x6514,85 y1555,45.
Avtorvning och schaktgrävning med grävmaskin samt avbaning med D9.
Ritningar: 5 schaktplaner i skala 1:200, 6 schaktplaner i skala 1:100, 17 delplaner i skala 1:50, 22 profiliritningar (8 ark) i skala 1:20.
Foto: U1116:1-167
Yta: ca 2050 m² samt schakt 222 löpmeter.
Grävningstid: 18.7-31.7 1983; 4.6-27.7 1984; 14-27.8 1984; 29.7 1985;
486 arkeologtimmar, 308 grovarbetstimmar, 78 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Tomas Jacobson 18-31.7 1983, Maria Landin juli 1983, Carin Claréus juli 1983, (Sonja Wigren.) och Sonja Wigren 4.6-27.7 1984, Bore Eriksson 6.7, 20.7, 23.7, 27.7 1984, Inga Ullén 14-27.8 1984, 29.7 1985. Tomas Jacobson och Maria Landin har deltagit i sammanställning av rapporten.

Bergshammars socken, Övre Blacksta, fornlämning 13.
Ekonomiska kartans blad 9H 2c, koordinater: x6514,60 y1564,07.
Avtorvning och delvis undersökning med grävmaskin.
Ritningar: 4 schaktplaner i skala 1:200, 19 anläggningsplaner i skala 1:50, 19 profiliritningar (7 ark) i skala 1:20.
Foto: U1115:1-149
Yta: 3 625 m² samt schakt ca 85 löpmeter.
Grävningstid: 27.7-10.10 1983. 886,5 arkeologtimmar, 522 grovarbetstimmar, 121 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Sonja Wigren, Maria Landin, Inga Ullén. Maria Landin har deltagit vid sammanställning av rapporten.

Bergshammars socken, Jagbacken 31, Vreta 11, 21.
Ekonomiska kartans blad 9H 2d, koordinater: x6514,10 y1565,15.
Provundersökning med grävmaskin.
Ritningar: -
Yta: schakt 155 löpmeter.
Grävningstid: 27.7 1983. 8 arkeologtimmar, 8,5 maskintimmar.
Arkeologisk personal: Sonja Wigren.

Uppdragsgivare för undersökningarna har varit Statens vägverk, Vägförvaltningen i Södermanlands län.

Vid samtliga undersökningar där koordinatsystem förekommit har RH 70 använts.

Höjdsystem 2,50 W Örebro.

Osteologiska analyser: Maria Landin.

Dnr 3643/83

Samtliga arkivhandlingar i form av fältritningar och sv/v foton förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Riksantikvarieämbetet, Stockholm.

Fynden är inlämnade till statens Historiska Museum (SHM), Stockholm.

Tuna socken

Hagbytorp 1:1, provundersökning

Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar, UV Mitt, utförde i maj 1983 en provundersökning inom fastigheten Hagbytorp 1:1 Tuna socken, Södermanland. Anledning till provundersökningen var den nya sträckningen för väg E4 förbi Enstaberg. Arbetet utfördes på anmodan av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Uppdragsgivare var Vägförvaltningen, Södermanland. Agneta Åkerlund var ansvarig för provundersökningen.

Vägsträckningen berörde den s k Larlundsmalmen, en isälvsavlagring med nivåer upp till 50 m ö h. Det berörda området utgjordes av ett plant parti med moig sand, beläget i södra delen av Larlundsmalmen, ca 35 m ö h. Läget bedömdes kunna dölja en boplats av Vrättyp, varför en provundersökning var motiverad.

I området maskingrävdes skiktvis elva stycken 16 m² stora ytor. Inga spår av förhistoriska aktiviteter iakttoogs.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 511/83

Länsstyrelsens dnr:

Läge: Ekonomiska kartans blad 9H 3c Larslund,
koordinater ca x6515,35 y1560,9

Undersökningstid: 21 maj 1983

Personal: Agneta Åkerlund, Harald Sundin

Utdrag ur Gula kartan 9H:22 Nyköping med undersökningsområdet på fastigheten Hagbytorp 1:1 markerat. Skala 1:20 000.

Kila socken, RAÄ 72. Anläggningsbeskrivningar

A	Typ	Koordinater	Storlek	Beskrivning	Fynd
1	Härd	x469 y921	0,75x0,9 m 0,2 m dj	Härden framkom i västra kanten av schakt 1, vilket utvidgades här. I ytan ojämn sotfärgning i övergången matjord och mjåla/morän. Ett tiotal 0,05-0,1 m stora skörbrända stenar. Skålformad nergrävning med upp till 0,2 m stora skörbrända stenar. Rikligt med kol och sot, även i form av "bräda/stock" i norr. Stor bottensten i morän/ mjåla - delvis eldpåverkad. Norr därom övergick mar-ken i lera.	F1 Kol/sot 1,1 l Makrofossilprov
2	Härd	x466 y923	0,6x0,9 m 0,05 m dj	Härden framkom i övergången mellan matjord och mjåla. Ojämn sotfärgning med enstaka 0,05-0,1 m stora skörbrända stenar i ytan. Flack nergrävning med 0,4 m stor sten i södra delen, vilken var delvis synlig i ytan. Relativt lite kol och sot. Rak botten på morän. Anläggningen sträckte sig ca 0,1 m in under torvkanten.	F2 Kol/sot 0,15 l
3	Sot- fläck/ bränd lera	x449 y927	1,1x1,2 m 0,1-0,15 m dj	I ytan syntes ojämnt fördelade, kraftigt sotfärgningar med stark färgning av bränd lera i norra kanten. I profilen ojämnt kolskikt. Okolat trä ingick. I botten eldpåverkad morän. Recent?	F3 Kol/sot 0,05 l

A	Typ	Koordinater	Storlek	Beskrivning	Fynd
4	Härd	x439 y929	0,95 m d 0,15-0,25 m dj	I ytan framkom ej eld- påverkade samt skör- brända ste- nar, 0,05-0,15 m stora. Väl avgränsad kant mot omgivande ljusa lera/mjåla Fyllning av delvis sotig matjord. Skålformad nergräv- ning i hård lera med fyllning av skör- brända stenar upp till 0,15 m stora, upplöst sot, enstaka kol samt spår av bränd lera.	F4 Bränd lera, 1 bit Kol/Sot, 0,2 l
5	Härd/ nergräv- ning?	x437 y930	0,85x0,95 0,1 m dj	Härden syntes som av- gränsad matjord mot omgivande lera/mjåla med enstaka stenar under 0,1 m stora. Några var skörbrända. Sot framför allt i sydö- stra delen. Skålformad nergrävning med rela- tivt mycket skörbrända stenar, kol och sot. Botten bestod av hård lera.	F5 Järn- fragment, 1 st Slaggad lera, 1 st Kol/Sot, 0,5 l
6	Härd/ nergräv- ning	x436 y928	0,75x0,85 m 0,05 m dj	Härden syntes som avgränsad matjord mot omgivande ljusa lera /mjåla med enstaka, under 0,1 m stora ste- nar samt inslag av sot. Skålformad nergräv- ning med fyllning av huvudsakligen matjord och enstaka kolfrag- ment. A5 och A6 var mycket likartade vid undersök- ning.	F6 Kol/sot, 0,3 l

A	Typ	Koordinater	Storlek	Beskrivning	Fynd
7	Sot- Fläck/ Härd	x462 y936	0,85 m d 0,15 m dj	I ytan syntes centralt en 0,1 m stor kraftig sotfärgning intill två 0,1 m stora skör-brän- da stenar. I öv-rigt spritt sot i matjord. I östra kanten låg en 0,25 m stor sten. Vid nergrävning ett kon- centrerat sotlager med kolbitar i 0,5 m bred utsträckning. I botten, på mjåla/lera fanns ca femton 0,05-0,25 m stora stenar koncen- trade mot mitten. I norra delen fanns en 0,2 m stor kantställd sten. Anläggningen liknade A5-A6 i karaktären.	F7 Kol/sot 0,1 l

Lunda socken, RAÄ 108. Anläggningsbeskrivningar

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
1	Skärvstenshö	x275 y868	+35,60 +34,70 0,65–0,9 m h	Skärvstenshögen var 9,7×10,1 m stor. Den syntes före undersökningen som en 8,6×8,8 m stor övertorvad hög. I kanterna glest liggande 0,5–1 m stora stenar. I centrum en grop, 2,25 m i diam, 0,5 m djup. Kraftigt skörbrända 0,03–0,2 m stora stenar samt rikligt med mylla. Antydan till kantkedja i norr, av 0,5–1,1 m stora stenar. Vid grävning framkom grusig fyllning mellan skärvstenarna. I östra delen fanns ett "mittblock", ca 1,8×2,5 m stort. Kraftigt sotlager i centrala delen, innehöll delvis kol. Största delen av krukskärvorna framkom i anslutning till inre kantkedja i öster. I norr slutade sotlagret strax utanför inre kantkedjan, i övrigt fanns sotet innanför. I botten mjäla.	F1, F2, F3, F4, F23, F103, F104, F105, F106, F107, F108, F109, F110, F111, F112, F113 Övrigt 2 ¹⁴ C-prov Makrofossilprov
2	Skärvstenshö/-stenpackning	x292 y875	+35,35–50 +34,90 0,45–0,6 m h	Skärvstenshögen var 7,75×10,5 m stor. Den syntes före undersökning som en 4,3×4,7 m stor och 0,25–0,4 m hög stensättning. Övertorvad med enstaka 0,4–1 m stora stenar synliga, varav några var odlingsstenar. Efter avtorvning bestod anläggningen i norra delen av ett ca 4,75×7,7 m stort skärvstensflak med fyllning av grusig mylla. I södra delen fanns en stenpackning av 0,1–1,25 m stora stenar, de flesta 0,1–0,3 m stora. I sydvästra kanten fanns ett 1,7×1,8 m stort och 1,1 m högt block. Vid grävning framkom att stenpackningen delvis överlagrade skärvstenen. Bland fynden märktes en ytligt liggande ansamling av slagg samt inom ett 0,5m0,75 m stort område ca 25 krukskärvor. I botten berg och morän.	F10, F11, F12, F13, F14, F15, F16, F17, F18, F19, F100
3	Stolphål	x283 y869	+34,59 +34,53 0,06 m dj	Stolphålet var ca 0,5 m i diam. Det bestod i ytan av ett tiotal skörbrända stenar, upp till 0,1 m stora. Runt dem fanns lerig/mjäljig morän med sotinslag. Flack ojämn nergrävning där de större bitarna bränd lera låg hårt packade i svagt mörkfärgad lera, fet jämfört med omgivande vit, mjäljig lera. Runt om och i botten hård, vit lera.	F20 Övrigt

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
4	Härd	x285 y872	+34,68 +34,48	I ytan var härden 1,5x1,8 m stor med glest liggande 0,05-0,1 m stora skörbrända och icke eldpåverkade stenar. Fyllning av svagt mörk/sotig morän och lera. I sydsydvästra kanten låg en samling skörbrända stenar, diam 0,25 och under 0,1 m stora. Under det övre, diffusa skiktet fanns en oval sotfärgning med i det närmaste stenfritt centrum. Den omgavs av en stenkreis av 0,1 m stora stenar, tätast i norr och söder, varav många skörbrända. I söder och väster hård vit lera, i norr grusig morän samt i öster morän/ mjäla/mo. Fyllning av sotig mo/mjäla med spridda bitar bränd/slaggad lera, ett par krukskärvor och brända ben - de senare i norra centrala delen där även mest kol/sot fanns.	F21 Övrigt ¹⁴ C-prov A4 hörde troligen ihop med A5 och A17
5	Ugn	x284 y874	+34,78 +34,56	Ugnen var 1,2x1,5 m stor. I ytan fanns endast övre delarna av enstaka stenar. Vid ytterligare nerrensning syntes en 1,4x1,9 m stor avgränsad stensamling av 0,05-0,4 m stora stenar, de flesta icke eldpåverkade. Fyllning av svagt mörkfärgad morän. Övre skiktet togs bort. Under låg en tät stensamling med en 0,4x0,45 m stor sten i norra kanten och norr därom, i rad två 0,2 och 0,4 m stora stenar, närmast flata. Mellan dem och i ett "brätte" i öst, sydost och söder fanns en tät samling småstenar, upp till 0,1-0,15 m stora, varav en del skörbrända. Vid grävning visade sig gropen vara fylld med tätt packade skörbrända stenar. Tätt inkilade mellan dem fanns slaggbitar. I gropens kanter, främst i norr, öster och väster, fanns bränd lera mellan stenarna - fodring. I botten ljus mjäla.	F6, F7, F22 Övrigt Slagganalys A5 hörde troligen ihop med A4 och A17

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
6	Nergrävning (Stolphål?)	x281 y874	+34,79 +34,46	Nergrävningen var 1,05x1,5 m. Den syntes i ytan som en nord-sydlig väl avgränsad mörkfärgning. I norra delen låg en nästan flat, 0,25x0,45 m stor sten, övriga glest liggande stenar var upp till 0,1 m stora. Någon enstaka var skörbränd. I södra delen låg ett obränt ben. Vid undersökning framkom en ca 0,95x1,4 m stor nergrävning. Södra delen var flack och den egentliga nergrävningen var ca 0,8x0,9 m stor med fyllning av svagt mörkfärgad mo. I denna fanns spridd bränd lera och kol (recent?). Norra delen upptogs till största delen av två 0,3x0,45 m stora stenar. Dessa låg på en "avsats". I övrigt spridda, icke skörbrända stenar upp till 0,1 m stora i fyllningen. Gropen var djupast i mitten med rak botten och småstenar i kanten. I botten fanns hård, vit lera.	F 5 Övrigt
7	Stolphål	x283 y876	+34,76 +34,54	Stolphålet var 0,35x0,4 m. Det syntes i ytan som en väl avgränsad skärvstenssamling. Låg i anslutning till en gles stensamling i lerig morän, och bestod av 0,05-0,15 m stora stenar. Stensludd ca 0,25 m stor grop, delvis skörbrända stenar, upp till drygt 0,15 m stora, delvis så hårt i marken att det var svårt få upp dem. Ingick i packningen och var svårt att skilja från denna. Fyllt med mörk mö/ morän. Kan vara djupare än bottenmättet - spetsig påle?	F9, F44 Övrigt
8	Stenpackning (grund?)	x285 y882	ca +34,74 +34,50	Syntes i ytan som en ca 2-2,5 m x 6-10 m stor stenpackning (VNV-OSO). Packningen var tätare i den västra delen med 0,05-0,2 m stora stenar lagda innanför en "gles ram" bestående av 0,2-0,8 m stora stenar. Ca 6 m från den västra kanten glesade packningen ut och bestod av enstaka 0,05-0,1 m stora stenar. A13 löpte rakt igenom. Ca 8 m från västra kanten fortsatte packningen ca 2 m, här var den ca 1 m bred och bestod av sex stycken 0,2-0,3 m stora stenar. Dessutom fanns ett flertal 0,05-0,15 m stora stenar spridda runt dessa. Stenarna låg i lerig morän, svagt färgad i öster och ljusare mot väster. Norr och söder om anläggningen fanns hård, vit lera. I ytan fanns enstaka bitar slagg och bränd lera.	F47
9	Utgår				

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
10	Utgår				
11	Stenpackning (grund?)	x282 y379	+34,75 +34,60 0,16 m tj	Syntes i ytan som en ca 0,8–1,75×12 m stor stenpackning. Den låg parallellt med A8, ca 3 m sydsydväst därom. anläggningen bestod av en gles, men samlad packning av upp till 0,25 m stora stenar. I nordvästra hörnet låg en smärre samling skörbrända stenar – A7. Den södra kanten var relativt rak, i övrigt var inramningen något diffus. Anläggningen låg i vit lerig morän – dock grusigare än omgivningen – och i ytan framkom slagg och bränd lera. Söder om anläggningen var marken lerig, något mörk och med lite myllainslag. A13 skar vinkelrätt genom A11 ca 4 m från västra kanten. Ca 6 m från västra kanten fortsatte packningen i en ca 6 m lång och 0,8 m bred sträng.	F24, F25, F26, F27, F28
12	Utgår, se A64				
13	Ränna	x281 y881	ca +34,70 +34,66 (+34,60) 0,04–0,1 m dj	Rännan var ca 13,5 m lång, 0,6–1,5 m bred. Den syntes i ytan som markant en mörkfärgning i nordostlig–sydvästlig riktning. Spritt i ytan fanns slagg och bränd lera. I båda ändarna diffus avslutning. Skålformad nergrävning med fyllning av mylla, morän och lera. I öster och väster omgavs den av hård, vit lera.	Övrigt Anl löpte vinkelrätt i förhållande till A8 och A11
14	Härd?	x278 y881	+34,76 +34,64 0,12 m dj	Härdan mätte ca 1,5–2,2×3,5 m. Den syntes i ytan som en oregelbunden mörkfärgning, bredast i norr. Spridda 0,05–0,3 m stora stenar, varav några skörbrända. I norra delen låg en samling skärviga stenar, 0,35–0,4 m i diam, vilka kan ha utgjort en enda sten. En liknande samling, men mer spridd och där en ca 0,2×0,55 m stor sten ingick, fanns i sydvästra delen. Fyllning av moartat material. I norr och öster omgavs anläggningen av hård, vit lera, i väster av samma lera med inblandad mjäla, i söder med inslag av morän. Nergrävningen hade en svagt skålad botten och var fylld med mylla. I botten hård, vit lera.	–
15	Utgår del av A11, A13				

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
16	Stolphål	x278 y877	+34,72 +34,43 0,29 m dj	Stolphålet mätte ca 0,5×0,55 m. Det syntes i ytan som en väl avgränsad, närmast fyrsidig mörkfärgning. Fyllning av mörk, något fet, hård lera. Vid grävning framkom i botten en stenkoncentration, 0,5 m i diam med ett tjugotal 0,1–0,3 m stora stenar, nersjunkna i centrum. I botten steril lera.	–
17	Nergrävning	x284 y873	+34,73 +34,58 0,15 m dj	Nergrävningen mätte 0,5×0,6 m. Den bestod av en 0,2×0,25 m stor sten i sydost samt mot nordost en svag halvcirkel av 0,05–0,15 m stora stenar. I söder fanns två 0,15 m stora stenar. Centrum var svagt mörkfärgat. Grund skålformig nergrävning, 0,3 m i diam. Fyllning av mjällig morän liksom omgivning och botten. En liten sten i botten.	– Övrigt Anl låg mellan A4 och A5 och har ingått i detta "ugns-system"
18	Nergrävning	x284 y879	+34,75 +34,63 0,12 m dj	Nergrävningen mätte ca 0,35×0,55 m. Den syntes i ytan som en diffus sotlerfärgning direkt öster om två 0,35×0,4 m respektive 0,35×0,5 m stora stenar. Omgiven av hård vit lera, något mjällig väster om stenarna. Under den norra stenen framkom en 0,3 m stor och 0,12 m djup nergrävning, fylld med mörk lera samt enstaka bitar bränd lera. I botten vit lera.	F89
19	Utgår				
20	Dubbelgrop	x283 y881	+34,73 +34,68 0,05 m dj	Gropen mätte ca 0,4×0,8 m. Syntes i ytan som en något diffus mörkfärgning med enstaka 0,05–0,15 m stora stenar. Omgiven av hård, vit lera. Vid nergrävning framkom två gropar, ca 0,3×0,35 m (norr) och 0,2×0,25 m (söder). Fyllda med mörk mo med inslag av bränd lera och kol. I botten mjäla.	F88

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
21	Nergrävning	x280 y881	+34,82 +34,68 0,14 dj	Nergrävningen mätte 1,4 m i diam. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda 0,05–0,2 m stora stenar, varav några skörbrända. De skörbrända stenarna låg koncentrerade i västra och norra delarna av anläggningen. I ytan bestod fyllningen av ett moliknande material i söder och öster, i norr och väster fanns vit lera. Nergrävning med svagt skålad botten. I botten vit, hård lera.	–
22	Mörkfärgning	x276 y876	+34,71 +34,68 0,03 m dj	Mörkfärgningen mätte 0,6×1 m. Den syntes i ytan som en färgning med spridda 0,05–0,15 m stora stenar. I ytan bestod fyllningen av vit lera med enstaka kolbitar. Flack nergrävning invid en större sten, 0,2×0,15 m stor.	–
23	Hård	x273 y875	+34,70 +34,64 0,06 m dj	Härden var ca 0,8 m i diam. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda 0,03–0,1 m stora stenar, varav en del var skörbrända. I norr gränsade anläggningen till ett 0,9×1,3 m stort block. I söder låg två 0,3 m stora stenar. Fyllningen i ytan utgjordes av ett moliknande material, runt omkring fanns vit lera. Vid grävning framkom relativt tätt med skörbrända stenar. Delvis låg de i mycket sotig mylla/grus. Botten var flack och bestod av lerig mjåla	F114 Övrigt Makrofossilprov
24	Hård	x275 y881	+34,82–79 +34,58 0,24 m dj	Härden var ca 2 m i diam. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med relativt tätt liggande 0,05–0,2 m stora stenar. En del av dem var skörbrända. En ca 0,2×0,3 m stor yta i centrum var stenfri. I ytan bestod fyllningen av mörkare, fet lera. Runt anläggningen fanns vit lera. Vid nergrävning framkom ett andra skikt med 0,1–0,2 m stora stenar. Dessa täckte en nergrävning med plan botten. Rikligt med stora kolbitar förekom i fyllningen. Botten av vit, hård lera.	F50

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
25	Hård	x274 y882	+34,79 +34,74 0,05 m dj	Härden var ca 0,8 m i diam. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda 0,03–0,1 m stora stenar. En del av dessa var skörbrända. Fyllningen i ytan bestod av mörkare lera, runt omkring vit lera. Vid grävning framkom en kraftig sotfärgning med rikligt med skörbrända stenar. I botten vit lera.	–
26	Ränna?	x278 y887	+34,85 +34,72 0,13 m dj	Rännan var ca 2,7 m lång, 0,8 m bred. Den syntes i ytan som en mörkfärgad ränna med spridda småstenar, 0,05–0,1 m stora. Fyllningen i ytan bestod av mörkare lera, runt omkring vit lera. Flack nergrävning med fyllning av mylla och lera.	–
27	Stolphål	x277 y887	(+34,94) +34,91 +34,60 0,31 m dj	Stolphålet mätte ca 0,6×0,7 m. Det syntes i ytan som ca 1 m stor mörkfärgning med enstaka spridda 0,1 m stora stenar. Fyllning av mörk lera, omgiven av vit lera. Vid grävning framkom en stensamling av ca tio 0,1–0,3 m stora stenar, samlade i en ring. Innanför låg en flat sten, 0,15×0,2 m stor. Den täckte en ca 0,4 m stor nergrävning med fyllning av mörk lera, flis av bränd lera samt enstaka kolbitar. Skålad botten, under denna vit lera.	F72, F90
28	Två stolphål?	x276 y888	+34,98 +34,68 0,22 m dj 0,3 m dj (+34,94) +34,92 +34,70	Ca 0,65×0,7 m, 0,9 m i diam. I ytan syntes en ca 1,4×1,6 m stor mörkfärgning med enstaka spridda 0,1–0,2 m stora stenar. Fyllning av mörkt moartat material, omgiven av vit lera. Vid nergrävning framkom två stensamlingar. Norra stensamlingen: bestod av en ca 0,2×9,45 m stor, snett liggande sten med flat yta, omgiven av sex 0,15–0,25 m stora stenar samt enstaka mindre. I utkanten av nergrävningen låg spridda 0,05–0,25 m stora stenar. Södra stensamlingen: bestod av två flata 0,2×0,33 respektive 0,35×0,4 m stora stenar samt enstaka, upp till 0,2 m stora stenar i kanterna. Fyllning av brun mo med bränd lera, i norr kol inom ett ca 0,2 m stort område. Omgivet av ljus mjåla. Stenarna togs bort i båda packningarna. Därvid framkom en nergrävning, i ytan lika stor som mörkfärgningen.	

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
				Den norra delen hade in mot en grop slutande sidor, bottendiam ca 0,2–0,25 m. Botten låg i nordligaste delen och fortsatte något ovanför mot sydväst, men med en angränsande kant mot A28s södra del. Under mittstenen fanns enstaka mindre stenskarvor. I kanterna låg glest upp till 0,1 m stora stenar, gärna med flatsidor inåt. Några var kantställda. Den södra delen bestod av en ca 0,15 m stor grop, mot söder. Södra väggen var rak, norra och västra väggarna var sluttande, den östra väggen något mindre sluttande. Småstenar i väggarna. I både fyllning av brun mo med fragment av bränd lera och kol. I botten och väggar ljus mjåla.	–
29	Ränna	x276 y885	+34,90–79 +34,68 0,11–0,22 m dj	Rännan var ca 8 m lång, 0,8 m bred. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda 0,05–0,1 m stora stenar. I östra delen låg ett 0,9×1,1 m stort block där rännan svängde mot norr, ca 1 m. Rännan grävdes igenom i samband med maskingrävning och avtecknade sig därvid markant mot omgivande mark.	F73, F97 Övrigt Genom "svängen" mot norr mötte den i det närmaste rännan 26 – ca 0,75 m fattades om A28 räknas in.
30	Stensamling	x273 y893	+35,24 +35,15 0,09 m tj	Stensamlingen var ca 1 m i diam. Den bestod av en tät stensamling, ca 0,1–0,6 m stora stenar, varav en del var skörbrända. I väster begränsades anläggningen av ett 0,1×1,2 m stort block. Öster därom fanns ett tjugotal tätt liggande stenar, 0,1–0,2 m stora, omgivna av sju 0,2–0,6 m stora stenar. Fyllning av mo och mörk lera. Vid grävning framkom i sydöstra delen en 1,2 m lång och 0,1–0,3 m bred ränna. I denna fanns ett stråk av starkt rödbränd jord med enstaka kolbitar. Under stenpackningen framkom ett tunt lager mörk lera och därunder steril lera.	F70
	Ränna	x272 y874	+35,03 +34,91 0,12 m dj		
31	Stensamling	x271 y891	+35,00 +34,82 0,18 m tj	Stensamlingen mätte 0,6×0,8 m. Den bestod av en gles samling 0,03–0,2 m stora stenar, lagda mellan två block, 0,6×0,7 m resp 0,6×0,8 m stora. I ytan fyllning av mörk lera. Vid grävning syntes ett skikt av mörkare lera där ett tiotal stenar framkom. I botten vit lera.	F71

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
32	Skärvstensansamling/ stenpackning	x274 y900	ca +35,40 +35,05 0,35 m h	Packningen mätte ca 6×12 m och bestod av 0,1–0,5 m stora stenar, varav en del skörbrända. Packningen var lagd runt om och mellan två block, 1,5×2 m och 2×3 m stora. Blocken låg i västra och östra kanterna. Runt det östra blocket låg en tätare packning bestående av 0,3–0,6 m stora rundade stenar. I skärvstenspackningens södra del låg en anläggning av rundade 0,3–0,5 m stora stenar, med skärvsten och mycket mörk fyllning inuti. Mot norr sträckte sig en packning av 0,5–1,2 stora rundade stenar. Den var ca 2×4 m och klart avgränsad. Mellan de större stenarna låg en del små 0,1 m stora stenar. På västra sidan om det västra blocket låg en mindre "grusliknande packning" med en del 0,1 m stora stenar. Skärvstenspackningen sträckte sig i öst–västlig riktning och var relativt tätt lagd. Vid grävning av konstruktionen i söder, bestående av 0,3–0,5 m stora stenar, framkom under de mindre skärvstenarna en del 0,2–0,4 m stora skörbrända stenar, varav en 0,4×0,4 m stor. Den var sprucken i fyra delar. Fyllningen bestod av mörk, sandblandad mylla. Enstaka kolbitar och bränd lera. 0,5 m öster om kanten påträffades en stor slaggbit. Anläggningen utgjorde troligen resterna av en ugn.	F64, F65, F66 Övrigt Markofossilprov Jordprov
33	Mörkfärgning	x273 y877	+34,70 +34,54 0,16 m dj	Mörkfärgningen mätte 0,9×1,4 m. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med enstaka 0,1–0,15 m stora stenar samt spridd bränd lera. Fyllning av mörk mylla/lera omgiven av vit hård lera. Anläggningen bestod av en nergrävning med plan botten, fylld med mylla och mörk lera. I östra kanten, i direkt anslutning till anläggningen, framkom en 0,5 m i diam/stor mörkfärgning. Här fanns en nergrävning, 0,2 m i diam i botten, fylld med slagg och bränd lera. Runt kanterna fanns enstaka 0,05–0,1 m stora stenar, vilka följde gropen ända ner mot botten. Botten av hård, vit lera.	F29
	Slagg-grop		+34,71 +34,40 0,31 m dj		

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
34	Stensamling (stolphål)	x285 y871	+34,62 +34,51 0,11 m dj	Stensamlingen mätte 0,4×0,6 m. Den bestod av en samling 0,1 m stora stenar, närmast lagda i ringform. Fyllning av moartat material, omgiven av vit lera. Vid grävning framkom stenar av likartad storlek även i centrum, några var skörbrända. Här var en flack nergrävning med någon enstaka sten under 0,1 m stor. Fyllning av moblandad lera. I botten vit mjäla/lera.	
35	Mörkfärgning	x284 y867	+34,52 +34,40 0,12 m dj	Mörkfärgningen mätte 1,5×1,7 m. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med enstaka 0,1–0,4 m stora stenar. Fyllning av mörkare lera med inslag av bränd lera, omgiven av vit lera. Flack, ca 0,04 m djup nergrävning, vilken i östra delen djupnade och fick skålformad botten. Fylld med mörk, sandblandad lera. I botten av den djupare nergrävningen låg fem 0,05 m stora stenar. Botten av vit, hård lera.	F79
36	Mörkfärgning (Stolphål)	x284 y870	+34,63 +34,38 0,25 m dj	Mörkfärgningen mätte 1×1,3 m. Den syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda 0,1–0,2 m stora stenar. Fyllningen i ytan utgjordes av mörkare lera med inslag av bränd lera. Omgiven av vit lera. Vid grävning framkom en 0,04 m djup nergrävning med rak botten. I väggkanten bildades en 0,15 m i diam stor grop med fyllning av mörk sandblandad lera. Gropen kantades av två 0,15–0,2 m stora stenar. I botten lera.	F42
37	Mörkfärgning/nergrävning	x281 y864	+34,36 +34,24 0,12 m dj	Mörkfärgningen mätte 1,89×2 m. Den syntes som enoregelbunden mörkfärgning med spridda stenar, 0,1–0,3 m stora. En 0,2×0,3 m stor sten låg i "centrum". Fyllning av mörkare grusig lera med inslag av spridda bitar av bränd lera. Omgivande mark utgjordes av vit lera. I anläggningens östra del framkom en 0,5 m stor nergrävning med skålad botten. Ett par 0,1 m stora stenar påträffades. Fyllningen utgjordes av mörkare, sandblandad lera. I botten vit lera.	F80
38	Utgår				

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
39	Stolphål	x284 y862	+34,14 +33,88 0,26 m dj	Stolphålet mätte 0,9×1,7 m. Det syntes som en oregelbunden mörkfärgning. I östra delen låg en ansamling med kol. Fyllning av mo/mörk lera. Spridda 0,1–0,3 m stora stenar (rundade). Omgivande mark utgjordes av vit lera. Anläggningen dominerades i västra kanten av en ca 0,4 m stor sten med relativt rak sida i öster. I södra kanten stod fem kantställda stenar som skoning, strax innanför nergrävningens kant. Under dem fanns ytterligare stenar som skoning. Nergrävningen var ca 0,2×0,25 m i botten. Fyllning av mörk mo med någon lerinblandning. Troligen recent kol.	F40
40	Stolphål	x284 y864	+34,44 +34,04 0,40 m dj	Stolphålet mätte 0,8×1,1 m. Det syntes som en mörkfärgning/hård med ett tiotal stenar, 0,1–0,2 m stora, varav en del var skörbrända. Fyllning av mörk lera med spridda kol och bitar bränd lera. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Vid grävning framkom en 0,55×0,65 m stor packning av huvudsakligen flisiga stenar, den största 0,28 m. De låg i grusig mo, mörkfärgad med enstaka bitar bränd lera och kol. Under fanns en 0,6×0,8 m stor nergrävning med fyllning av mörkare lera, kol, sot och bränd lera. I botten var nergrävningen 0,3 m i diam. Skålad. Två obrända ben påträffades i nergrävningen på +36,16. Gropen var kantad med sten. I centrum låg en flat 0,2×0,3 m stor sten. I botten lera.	F 38 Övrigt Mörkfärgning
41	Hård	x281 y860	+33,96 +33,44 (+33,72) 0,52 m dj	Härden mätte 0,8×1,1 m. Den som syntes som en sotfläck med spridda 0,03–0,1 m stora stenar, varav en del var skörbrända. Fyllningen utgjordes av rikligt med sot med inslag av bränd lera. Härden ingick i en större mörkfärgning, ca 3×3,7 m stor med rikligt med 0,05×0,1 m stora stenar. Dessutom fanns en 0,2×0,3 m stor sten. Mörkfärgningen gränsade i söder till berg som gick i dagen. Fyllningen i ytan utgjordes av mörk lera/mo. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Vid grävning visade sig härden vara fylld med skörbrända stenar och rikligt med sot.	F39, F86

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
42	Sotfläck	x286 y869	+34,56 +34,47 0,09 m dj	Sotfläcken var 0,5 m i diam med ett tiotal 0,03–0,5 m stora stenar. Fyllning av sotfärgad lera. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Flack nergrävning. Svagt sotfärgad lera fanns endast i östra kanten inom ett 0,25 m i diam stort område. I fyllningen av lera låg någon enstaka mindre sten. I botten lera, mot norr något grusigare.	–
43	Utgår				
44	Härd	x287 y867	+34,56 +34,35 0,21 m dj	Härden mätte 0,6×0,8 m. I ytan fanns rikligt med 0,03–0,15 m stora skörbrända stenar. Härden låg strax öster om ett 0,7×0,8 m stort block. Fyllningen bestod av mörkare lera med enstaka kolbitar. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Härden var flackt skålformad. I leran låg stenar av samma karaktär som i ytan, de flesta skörbrända. Fyllning och botten bestod av mörk lera.	F87
45	Mörkfärgning	x289 y866	+35,39 +34,30 0,09 m dj	Färgningen var 1,1 m i diam. Den syntes som en mörkfärgning med spridda 0,02–0,2 m stora stenar. Fyllning i ytan av mörk lera. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Verkade vid undersökning huvudsakligen bestå av naturlig morän i ett tunt skikt. Därunder låg ljus mjåla.	– Övrigt A45 och A46 låg ca 0,1 m ifrån varandra. Möjligen en anläggning.
46	Område med bränd lera	x288 y866	+34,38 +34,32 0,06 m dj	Området mätte 0,6×1,4 m. Det syntes som en oregelbunden mörkfärgning med ett tiotal 0,1 m stora stenar. Fyllning av mörk lera och rikligt med bränd lera. Den brända leran, vilken även innehöll lerslagg sträckte sig in mot en större sten i västnordväst. Marken verkade lätt eldpåverkad. Lagret var tunt med ojämn botten av ljus mjåla. I mjålan fanns ett par relativt flata stenar, ca 1 m stora.	F35 Övrigt Jfr A45

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
47	Härd?	x287 y863	+34,25 +33,89 0,36 m dj	Härden var 1,5 m i diam. Den syntes som en mörkfärgning med rikligt med sten i västra delen, 0,1–0,25 m stora skärviga stenar, dessutom en 0,5×0,5 m stor flat, liggande sten. Fyllning av mörkare lera med något inslag av sot. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Skålformad nergrävning, ca 0,7×0,8 m stor, med fyllning av brunt moartat material. I detta fanns spritt bränd lera och kolfragment. Den flata hällen var 0,4×0,55 m stor med basen i norr. I anslutning fanns mindre, skärviga stenar, några kantställda. I botten kom ljus mjåla, men i nordost gråblå, fet lera med bränd lera och kol. I kanten tendens till skoning av stenar, 0,05–0,15 m stora. I norr "ränna", 0,4 m lång, 0,15 m bred, ca 0,1 m djup.	F 36
48	Nergrävning med bränd lera	x286 y863	+34,22 +34,99 (+33,93) 0,29 m dj	Anläggningen var 0,7 m i diam. Den syntes som en mörkfärgning med stort inslag av bränd lera. Omgivande marken utgjordes av vit lera. Anläggningen var skålformad med en viss dragning mot att vara konvex. I fyllningen av fet, mörk och mycket hård lera fanns tät med bitar av bränd lera samt enstaka bitar slagg och kol. I södra delen av botten fanns en nergrävning som var ca 0,2 m i diam och 0,1 m djup mellan två 0,12 resp 0,2 m stora stenar. Mot botten låg enstaka, icke skörbrända, stenar, under 0,1 m stora. I botten mjåla.	F37
49	Utgår				
50	Område med bränd lera	x274 y891	+34,95 +34,80 0,15 m dj	Området var ca 0,5×0,55 m. Det syntes som en färgning med bränd lera i ytan. Bestod av ojämn nergrävning med smulig, närmast upplöst bränd lera.	–
51	Kvartsbrott	x267 y895		Anläggningen bestod efter rensning av två ca 0,45×0,6 resp 0,55 m stora och 0,5 m höga stenar, till stor del bestående av kvarts. Direkt väster om dem fanns en ca 0,5×1 m stor färgning av sot och bränd lera. Stenarna, ur vilka kvarts verkade tagen, låg i anslutning till ett 0,9×1,5 m stort block. Ca 0,75 m nordnordost därom låg ytterligare kvartsblock.	F102

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
			+34,81 +34,59 0,12 m dj	Vid nergrävning framkom en 2 m lång och 0,4 m bred mörkfärgning. Inom mörkfärgningen, vars fyllning bestod av mörk lera och stora kolbitar, fanns ett 0,7 m stort område med rödbränd sand. Rikligt med kol, särskilt i kanterna och botten. Mörkfärgningen hade ett djup av ca 0,12 m. Området med rödbränd sand var 0,22 m djupt. I botten lera.	
52	Sotfläck	x264 y895	+34,82 +34,78 0,04 m dj	Sotfläcken var 0,4 m i diam. Den syntes som en ca 0,55 m stor sotfläck med några enstaka 0,03–0,05 m stora stenar. Vid grävning framkom att sotfläcken var ca 0,4 m i diam med enstaka 0,03 m stora stenar. I botten lera.	
53	Utgår				
54	Härd	x261 y898	+34,82 +34,70 0,12 m dj	Härden var 1 m i diam. I ytan syntes en ca 1,4x1,55 m stor, svag sotfärgning. I norra hälften fanns en samling, delvis skörbrända, stenar, upp till 0,15 m stora. I nordvästra och sydvästra kanten låg två 0,65x0,8 resp 0,55x0,85 m stora stenar. Vid nergrävning framkom en stark sotfärgning ca 1 m i diam och 0,12 m djup med mycket skörbrända stenar. Fyllning av sot, kol. Plan botten. I botten vit lera.	F92
55	Härd	x259 y899	+34,70 +34,60 0,1 m dj	Härden mätte 1x1,4 m. I ytan syntes en svag sotfärgning med enstaka 0,1–0,15 m stora stenar, varav en del var skörbrända. Vid grävning framkom en 0,1 m djup härd med rikligt med skörbrända stenar. Fyllning av sot och stora kolbitar och med plan botten. I botten lera.	F76
56	Område med bränd lera	x283 y865	+34,41 +34,36 0,05 m dj	Området var 0,4 m i diam. I ytan syntes en 0,4x0,55 m stor mörkfärgning med bränd lera. Fyllning i ytan av mörk lera. Omgivande mark utgjordes av vit lera. Vid nergrävning framkom mörkfärgning med bränd lera. Diam var 0,4 m och djupet 0,05 m. Skålformad botten. I botten lera.	F78

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
57	Område med bränd lera	x273 y894	+35,16 +34,10 0,06 m dj	Området var 0,6x0,8 m. Det syntes som en mörkfärgning med kol och bränd lera samt enstaka 0,03–0,05 m stora stenar. Fyllning i ytan av mörk lera och sot. Vid grävning framkom en svag färgning i ytan, dvs marken var eldpåverkad – vanligt inom området.	F69
58	Utgår				
59	Utgår				
60	Stolphål?	x281 y868	+34,60 +34,35 0,25 m dj +34,50 +34,35 0,15 m dj	Stolphålet var 0,25 m i diam. Det syntes i ytan som en 1,5x2 m stor, svag mörkfärgning med enstaka 0,1–0,2 m stora stenar. Fyllning av mörk lera, i ytan något grusig i förhållande till omgivande lera. Vid grävning påträffades en 0,25 m stor, skålformad nergrävning, 0,15 m djup med fyllning av sotfärgad lera och spridd kolbitar. Nergrävningen begränsades i norr av två 0,05–0,3 och 0,15–0,25 m stora stenar. I botten låg en 0,1 m stor sten. Ett fåtal stenar, 0,05 m stora, låg runt kanterna. I botten lera.	–
61	Härd	x269 y902	+35,05 +34,92 0,13 m dj	Härden var 0,9 m i diam. Den syntes som en sotfläck med enstaka kolbitar och bränd lera. Sotfläcken begränsades av stenar, 0,03–0,25 m stora. Centrum var stenfritt. Fyllningen utgjordes av grusig, mörk lera. Vid grävning framkom både skörbrända stenar, och icke skörbrända stenar upp till 0,15 m stora. Fyllningen var svagt mörk/sotfärgad, i norr grusig, i söder mer mjällig. Anläggningen var flack skålformat med ljus mjåla i botten.	F59

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
62	Stolphål?	x286 y885	+34,55 +34,33 0,22 m dj	Stolphålet var 0,5×0,8 m. Det syntes i ytan som en 1×2,5 m stor oregelbunden mörkfärgning med enstaka småstenar, ca 0,05–0,1 m stora. Fyllning av mörkare lera. Omgivande mark utgjordes av hård, vit lera. Vid grävning framkom en stenpackning med en flat sten i mitten, 0,45×0,55 m stor och 0,1 m tjock. Runt kanterna av dessa fanns skärviga stenar, ej skörbrända, 0,05–0,1 m stora, av kvartsrik fältspat. Stenpackningen låg i ett mörkfärgat och kolhaltigt lager lera omgivet av vit, hård lera. Under mittstenen framkom ett starkt kolhaltigt lager, med en del ej helt förkolnat trä. I botten kom vit, hård lera.	F41
63	Område med bränd lera	x283 y872	+34,71 +34,64 0,07 m dj	Området var 0,6×0,8 m. I ytan syntes en 0,8 m stor mörkfärgning med enstaka 0,1–0,25 m stora stenar. Den 0,25 m stora stenen var kantställd/rest i östra kanten. Fyllning av mörk lera med inslag av bränd lera. Den brända leran bredde ut sig inom ett ca 0,6×0,8 m stort område i svart, mörkfärgad, lerig mo med enstaka fragment av kol. I sydöstra kanten låg en ca 0,3×0,55 m stor sten fast i marken. I norra kanten fanns en rännliknande anläggning ytterligare ca 0,07 m djup. I botten fanns ljus mjåla/lera.	F85
64	Skärvstenssamling	x281 y879	+34,76 +34,68 0,08 m dj	Stensamlingen var 0,5 m djup. I ytan syntes en liten skärvstenssamling. Den låg ytligt i grusig mjåla med små sotfragment. Liknande A7, men ingen nergrävning iaktogs. Anläggningen låg i västra kanten av en mörkfärgning, ca 1×1,9 m stor (A12). Denna var snarast en utvidgning av rännorna 11 och 13, dvs ingen egen anläggning.	
65	Hård	x263 y881	+34,41 +34,28 0,14 m dj	Härden var 1,2×1,6 m. Den syntes i ytan som en sotfärgning med spridda ca 0,1 m stora skörbrända stenar. Fyllning av sot och enstaka kolbitar. Ca 1 m väst om A65 låg ett 1,1×2 m stort block. Ca 0,5 m nordnordväst låg två 0,5×1 m och 0,9–1,5 m stora block. Nergrävning med fyllning av sotblandad lera och skörbrända stenar, 0,05–0,1 m stora. I botten låg mörkfärgad lera och därunder steril lera.	F93

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
66	Hård	x268 y889	+34,94 +34,68 0,26 m dj	Härden var 0,3 m i diam. I ytan fanns en 0,4×0,8 m stor stensamling bestående av ett tiotal 0,05–0,15 m stora stenar, varav en del var skörbrända. Samlingen låg i anslutning till en 0,35–0,6 m stor sten i söder. Fyllning av mörkare lera. Omgivande mark mjåla/lera. Nergrävning med rikligt med sot och kol, ca 0,3 m i diam. Färgningen sträckte sig ca 0,4 m ut mot öster, men var där inte mer än 0,02 m tjock. En del skörbrända stenar låg i nergrävningen. I botten lera.	F82
67	Skärvstenssamling	x275 y908	ca +35,12 +34,90 0,22 m dj	En ca 3×3,5 m stor samling av skärvsten innanför ett tiotal 0,5–1,2 m stora stenar. En ca 0,7×1,1 m stor yta i centrum av anläggningen var stenfri. Skärvstenarna, som låg tätast i västra delen, var 0,05–0,2 m stora. Fyllning av mörkare lera, med inslag av grus. Vid blocket i sydost fanns ett rödbränt område med inslag av kol.	F61, F62, F98
68	Utgår				
69	Stensamling/hård?	y257 y903	+34,78 +34,56 0,22 m dj	Stensamlingen var 0,3 m i diam. I ytan fanns en ca 1,5 m stor oregelbunden stensamling med 0,03–0,5 m stora, mycket flisiga, skärviga stenar. Fyllning av mörk lera. I anläggningens östra del fanns en nergrävning, 0,3 m i diam och 0,22 m djup med fyllning av mörkare lera och rikligt med flisig sten. I botten vit lera.	F96
70	Nergrävning fylld med rödbränd sand	x260 y909	+35,15 +34,74 0,41 m dj	Nergrävningen mätte 0,5×0,7 m. Den var oregelbunden och mörkfärgad med rikligt med bränd lera och sot intill en 0,5×0,6 m stor sten. Omgivande mark bestod av vitare lera. Mycket oregelbunden nergrävning med ett djup som växlade mellan 0,1 och 0,4 m. Fyllning av hårt rödbränd sand. I övergången mellan rödbränd sand och den vita leran låg kol. I botten lera.	F94 Övrigt Jordprov

A	Typ	Koordinator	M ö h	Beskrivning	Fynd
71	Härd	x263 y903	+34,92 +34,78 0,14 m dj	Härden av 0,4 m i diam. I ytan syntes en 0,4x0,6 m stor mörkfärgning omgärdad av 0,05–0,35 m stora stenar. I direkt anslutning nordväst om anläggningen låg ett 0,8 m stort block. Detta block bildade tillsammans med tre andra, 0,6x1 m, 1x1,4 m och 1,1x1,6 m stora block en "hästsko", där A71 låg i öppningen. Innanför låg rikligt med rundade 0,3–0,05 m stora småstenar. Fyllning av mörk, grusig lera/mjåla. Vid grävning framkom en ca 0,4 m stor nergrävning med fyllning av mörk, sandig lera och kol. Den innehöll enstaka rundade stenar. I botten vit lera.	F95
72	Härd	x274 y918	+34,78 +34,68 0,1 m dj	Härden var ca 1,3 m i diam. Den syntes som en mörkfärgning med rikligt med skörbrända 0,05–0,1 m stora stenar. Fyllning av mörkare lera. Vid nergrävning var anläggningen fylld med relativt mycket skörbrända stenar, upp till 0,15 m stora. I botten låg en rundad, närmast äggformad drygt 0,25 m stor sten. Fyllningen bestod delvis av sotig lera/mjåla med enstaka kolbitar – ej tillvaratagna på grund av mycket rötter. Flack botten av ljus lera.	–
73	Sotfläck	x256 y889	+34,25 +34,15 0,1 m dj	Fläcken mätte ca 0,3x0,75 m. Sotfläck/härd framkommen vid slutgrävning med maskin. Bestod av sotig lera/mjåla med diffus begränsning. I anläggningen ingick enstaka upp till 0,1 m stora stenar, varav ett par skörbrända. Vid grävning fanns relativt många stenar, både icke skörbrända och skörbrända, i fyllningen. Sotig fyllning med kolfragment (uppblötta). I botten dels härd, vit lera (mot sydost), dels ljus mjåla.	

Lunda socken, RAÄ 84. Anläggningsbeskrivningar

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
1a	Stensättning	x874 y455	7 m diam 0,55 m dj +39,40 +38,85	Rundad stenpackning bestående av 0,1–0,5 m stora stenar, varav en del skörbrända. Under stenpackningen påträffades ett brandlager, ca 3 m i diam. I detta fanns rikligt med brända ben. Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla, kol och sot. A1a var belägen på toppen av A1c.	F1 Mejsel, järn 1 st F3 Krukskärvor, 30 st F4 Kamfragment -ben 1st F5 Bryne, sandsten, 1 st F6 Lerklining, 22 bitar F7 Spik/nitfragment, järn, 20 st Söm, järn, 1 st F8 Brända ben, 1129, 6 g F9 Mynt, år 1720 eller 1721, 1 st
1b	Skelett-begravning	x875 y455	2,5 m diam 0,5 m dj +38,85 +38,35	Skelettgraven var belägen i en stensködd nergrävning i skärvestenshögen (A1c). Nergrävningen var fylld med sten och sandblandad mylla och runt den låg en vall av skärvig/skörbränd sten och sotig sandblandad mylla. Skelettgraven, som var orienterad i nord-sydlig riktning innehöll ett dåligt bevarat skelett efter en individ som varit ca 1,60 m lång. Ovanpå skelettet påträffades en arming av brons?	F10 Arming, brons, 1 st Obrända ben, 0,8 g
1c	Skärvestenshög	x874 y455	9x11 m 1,2 m dj ca+39,40 +38,20	Fyllning av skärvesten, kol och sandblandad mylla. Skärvestenshögen har utnyttjats för två begravingar av skilda slag. En primär i nergrävningen (A1b) där ett skelett påträffades och en sekundär (A1a) brandgrav i stensättningen på skärvestenshögens topp. Under anläggningen gick berget i dagen.	F11 Krukskärvor, 2 st Hasselnötskal, 5 fragment Obrända ben, 8,2 g F43 Kol, 5 g F44 Kol, 5 g F45 Kol, 10 g

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
2	Stensättning/ odlingsröse?	x855 y463	3,5 m diam 0,8 m dj +39,40 +38,60	Rundad stenpackning bestående av 0,1-1,3 m stora rundade stenar. Tre stora block, 1,1x1,3 m, 1x1 m och 0,7x1 m stora ingick i stenpackningen. En del odlingssten verkade vara uppslängd på den ursprungliga stenpackningen. Fyllningen bestod av sandblandad mo.	F12 Nit, järn, 1 st Krukskärvor, 7 st Lerklining, 1 st Brända ben, 3,5 g
3	Stensättning	x855 y470	2,5 m diam 0,35 m dj +39,20 +38,85	Gles stenpackning bestående av 0,1-0,5 m stora rundade stenar. I packningen samt spritt runt anläggningen förekom även en del skörbrända stenar. Under stenpackningen framkom ett 1,5x2 m stort och 0,03 m djupt brandlager. Fyllningen betod av sandblandad mo. Brandlagret vilade direkt på berg.	F13 Kedja, brons i 15 bitar Fibula, brons, i 3 del. Spikar, järn, 27 st Pärlor, glas, 27 st Spån, flinta, 1 st Krukskärvor, 80 st Bränd lera, 10 st Textil?, förkolnad, 27 st Brända ben, 358,4 g
4	Stensättning	x850 y473	4,5 diam 0,45 , dj +39,00 +38,55	Anläggningen var skadad av plöjning och till en del täckt med odlingssten. Ett 2,5x2, 8 m stort brandlager framkom. Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla.	F14 Spik/nitar, järn, 4 st Krukskärvor, 10 st Pärta, glas, 1 st Kamfragment, ben, 1 st Brända ben, 24,3 g
5	Härd	x801 y534	0,6 m diam 0,14 m dj +37,30 +37,16	Syntes i ytan som en mörkfärgning. Fyllningen utgjordes av sand och kol.	F -
6	Nergrävning	x801 y533	0,25 m diam 0,18 m dj +37,44 +37,31	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla.	F -
7	Härd	x803 y531	0,5 m diam 0,15 m dj +37,44 +37,29	Syntes i ytan som en mörkfärgning. Fyllningen utgjordes av sand och kol.	F -

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
8	Nergrävning	x805 y525	0,8 m diam 0,3 m dj +38,02 +37,72	Fyllningen utgjordes av skärvsten och sand.	F -
9	Nergrävning	x807 y521	0,45 m diam 0,18 m dj +38,02 +37,84	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla.	F -
10	Härd	x815 y503	1,25 m diam 0,25 m dj +38,90 +38,65	Syntes som en mörkfärgning i ytan. Fyllningen bestod av sandblandad mylla och kol.	F -
11	Nergrävning	x816 y501	2 m diam. 0,3 m dj +38,90 +38,60	Fyllningen bestoda av sandblandad mylla.	F15 Bränd lera, 10 st
12	Härd	x817 y498	1,15 m diam 0,18 m dj +38,99 +38,81	Syntes som en mörkfärgning i ytan. Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla och kol.	F16 Lerklining/bränd lera, 10 st
13	Nergrävning	x817 y497	0,25 m diam 0,18 m dj +39,02 +38,84	Fyllningen bestoda av sandblandad mylla.	F -
14	Nergrävning	x817 y496	0,6x1 m 0,06 m dj +38,99 +38,93	Fyllningen utgjordes av sand och sot.	F -
15	Nergrävning	x816 y494	0,75 m diam 0,1 m dj	Fyllningen bestod av sandblandad mylla och sot.	F -
16	Härd	x817 y490	2 m i diam 0,37 m dj +39,20 +38,83	Syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda skärvstenar. Fyllningen utgjordes av skärvsten, sot och sand.	F46 Kol, 15 g

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
17	Härd	x818 y489	0,75 m diam 0,07 m dj +39,14 +39,07	Mörkfärgning med spridda skärvstenar i ytan. Fyllningen utgjordes av skärvsten, sot och sand.	F -
18	Härd	x817 y488	0,9 m diam 0,15 m dj +39,11 +38,97	Mörkfärgning med spridda skärvstenar i ytan. Fyllningen bestod av skärvsten, sot och sand.	F -
19	Nergrävning	x817 y486	0,85 m diam. 0,16 m dj +39,12 +38,96	Syntes som en mörkfärgning i ytan. Fyllningen bestod av sand och sot.	F -
20	Härd	x820 y485	1 x 1,25 m 0,53 m dj +39,08 +38,55	Syntes som en mörkfärgning med enstaka skärvstenar i ytan. Fyllningen utgjordes av skärvsten och sotig, sandblandad mylla.	F17 Obrända ben, 13,8 g
21	Härd	x824 y483	1 m diam 0,04 m dj +39,01 +38,07	Syntes som en mörkfärgning i ytan. Fyllningen av sandblandad mylla med inslag av sot.	F -
22	Härd	x829 y482	1,2 m diam 0,15 m dj +39,88 +39,73	Syntes i ytan som en mörkfärgning. Fyllning av sandblandad mylla och kol.	F -
23	Nergrävning	x829 y483	0,75 m diam 0,07 m dj +39,85 +39,78	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla.	F -
24	Nergrävning	x831 y482	0,45 m diam 0,16 m dj +38,77 +38,61	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla.	F -
25	Nergrävning	x837 y479	1,25 m diam 0,4 m dj +38,61 +38,21	Fyllningen utgjordes av skärvsten och sandblandad mylla.	F -

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
26	Nergrävning	x838 y479	1,25 m diam 0,28 m dj +38,58 +38,30	Fyllning av skärvsten och sandblandad mylla.	F -
27	Nergrävning	x839 y480	1 m diam 0,23 m dj +38,63 +38,40	Fyllningen bestod av skärvsten och sandblandad mylla.	F -
28	Nergrävning	x818 y483	0,75 m diam 0,16 m dj +39,08 +38,92	Fyllningen av sandblandad mylla och kol.	F -
29	Härd	x819 y482	3 m diam 0,3 m dj +39,13 +38,83	Syntes som en mörkfärgning i ytan med spridda skärvstenar. Fyllningen av skärvsten och kol.	F18 Brända ben, 5 g
30	Härd	x821 y462	0,6 m diam 0,05 m dj +38,76 +38,71	Syntes i ytan som en mörkfärgning. Fyllningen utgjordes av sand och kol.	F -
31	Nergrävning	x821 y461	1,5 m diam. 0,25 m dj +38,66 +38,41	Fyllningen utgjordes av sten och mylla.	F -
32	Brandgrop	x846 y481	0,25 m diam 0,22 m dj +38,27 +38,05	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla och kol. Skålformad nergrävning.	F20 Brända ben, 62 g
33	Nergrävning	x863 y409	2 m diam 0,25 m dj +35,43 +35,18	Fyllning av småsten och sandblandad mylla.	F -
34	Nergrävning	x861 y409	1,4 m diam 0,15 m dj +35,40 +35,33	Fyllning av småsten och sandblandad mylla.	F -

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
35	Ugn?	x858 y409	2 m diam 0,12 m dj +35,54 +35,42	Fyllning av lerklining och kol. Ugnen har möjligen haft en lerklinad överbyggnad.	F21 Lerklining/Bränd lera, 0,4 l Förslaggad lera, 4 st Brända ben, 2,3 g
36	Ugn?	x856 y409	1,5 m diam 0,22 m dj +35,57 +35,35	Syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda skärvstenar. I profil syntes en skålformad nergrävning med en fyllning av skärvsten, mylla, kol och lerklining. I anläggningens södra del fanns ett 0,8x1,1 m stort och 0,14 m djupt lager med lerklining. Ugnen har möjligen haft en lerklinad överbyggnad. I botten grus.	F22 Lerklining, 6 st F47 Kol, 5 g
37	Stensättning	x822 y446	1,6 x 2 m 0,05 m dj +38,35 +38,30	Anläggningen syntes i ytan som ett sotfärgat brandlager. Då området varit plöjt utgjorde brandlagret antagligen botten av en bortodlad stensättning.	F23 Nit, järn, 1 st Järnfragment, 30 st Lerkärl, 1 st i 3 del Bränd lera, 10 st Bryne, 1 st Kamfragment, ben 10 st Flinta, eldpåverkad, 1 st Brända ben, 1187 g
38	Stenpackning	x844 y481	4 m diam 0,55 m dj +38,45 +37,90	Fyllningen utgjordes av sten och sotig sandblandad mylla.	F24 Lerklining, 2 st Brända ben, 4 g
39	Brandgrop	x844 y480	0,35 m diam 0,15 m dj +38,55 +38,40	Fyllningen utgjordes av sandblandad mylla och kol.	F25 Brända ben, 71 g
40	Härd	x832 y453	1 m diam 0,11 m dj +38,46 +38,35	Syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda skärvstenar. Fyllning av skärvsten och kol.	F -
41	Urnegrav	x846 y475	0,2 m diam 0,15 m dj +38,55 +38,40	Fyllning av sandblandad mylla.	F26 Krukskärvor, 60 st Brända ben, 4,3 g

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
42	Kulturlager	x847 y477	2,5 x 13 m 0,4 m dj +38,60 +38,20	Fyllning av sotig sandblandad mylla och bränd lera.	F27 Krukskärvor, 15 st
43	Mörkfärgning	x818 y452	0,15 m diam 0,01 m dj +38,78 +38,77	Fyllning av mylla.	F -
44	Nergrävning	x819 y453	0,75 x 1,5 m 0,24 m dj +38,34 +38,10	Fyllning av sandblandad mylla.	F28 Bränd/slaggad lera, 2 st
45	Nergrävning	x816 y452	0,3 m diam. 0,15 m dj +38,38 +38,23	Fyllning av sandblandad mylla.	F -
46	Nergrävning	x817 y452	0,25 m diam 0,1 m dj +38,41 +38,31	Fyllning av sandblandad mylla.	F -
47	Nergrävning	x818 y451	0,4 x 0,6 m 0,1 m dj +38,44 +38,34	Fyllning av sandblandad mylla och småsten.	F -
48	Härd	x838 y442	1 m diam 0,1 m dj +37,60 +37,50	Syntes som en mörkfärgning i ytan, spridda skärvstenar förekom. Fyllning av skärvsten och kol.	F29 Bränd lera, 1 st
49	Härd?	x831 y453	1,6 m diam 0,11 m dj +38,06 +37,95	Fyllning av kol.	F30 Bränd lera, 30 st
50	Stensättning	x846 y455	1,25 m diam 0,05 m dj +37,83 +37,78	Anläggningen syntes i ytan som ett sotfärgat brandlager. Då området varit plöjt utgjorde brandlagret antagligen botten av en bortodlad stensättning. Fyllning av kol.	F31 Nitar, järn, 5 st Krukskärvor, 15 st Brända ben, 21 g

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
51	Härd	x835 y453	1 m diam. 0,08 m dj <u>+38,02</u> +37,94	Syntes som en mörkfärgning i ytan. Fyllning av kol.	F -
52	Härd	x851 y446	1 m diam. 0,2 m dj <u>+37,32</u> +37,12	Syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda skärvstenar. Fyllning av skärvsten och kol.	F -
53	Härd	x837 y454	1 m diam. 0,12 m dj <u>+38,07</u> +37,95	Syntes i ytan som en mörkfärgning med spridda skärvstenar. Fyllning av skärvsten och sotblandad mo.	F32 Krukskärvor, 5 st
54	Härd	x857 y445	0,6x1 m 0,1 m dj <u>+37,20</u> +37,10	Syntes som en mörkfärgning i ytan, med enstaka skärvstenar. Fyllning av skärvsten och sotig mo.	F -
55	Sotfläck	x899 y408	0,6 m diam 0,01-0,06 m dj <u>+33,90</u> +33,84	I ytan ojämn sotfläck i mjäla. I cen- trum av anläggningen fanns ett i nord-sydlig riktning liggande stråk av nerplöjd? matjord. Spridda 0,05-0,1 m stora stenar, varav en skörbränd. Under matjorden fanns ett ojämnt sotskikt, ca 0,01-0,06 m tjockt. I detta låg någon enstaka skörbränd sten. Botten bestod av mjäla.	F48 Kol/sot, 450 g
56	Härd?	x904 y407	0,8x0,9 m 0,1 m dj <u>+33,58</u> +33,48	Rundad sot/mörkfärgning med sprid- da upp till 0,1 m stora stenar i ytan. Endast någon enstaka av dessa var skörbränd. I ytan låg bränd/slaggad lera. Flack nergrävning 0,1 m dj. Fylld med obrända småstenar och mörk- färgat grus med inslag av enstaka kolfragment. I östra kanten fanns en 0,15 m stor sten. I sydöstra delen av anläggningen stod en 0,15 m stor sten. I botten mjäla.	F49 Bränd/slaggad lera, 7 st

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
57	Mörk- färgning	x902 y405	1,1 m diam +33,65	Mörkfärgning med spridda, upp till 0,15 m stora stenar i ytan. Någon enstaka skörbränd. Vid undersök- ningen framkom en flack nergräv- ning med mörkfärgat grus, med inslag av enstaka kol/sotfragment och bränd lera, oftast upplöst. Anläggningen vilade på mjäla.	F50 Kol/sot, 60 g F51 Bränd lera, 3 st F52 Brända ben, 5 g F53 Obrända ben, 10 g
58	Mörk- färgning	x903 y407	0,7 m diam 0,06 m dj <u>+33,64</u> +33,58	I ytan enstaka 0,05-0,1 m stora ste- nar, varav några skörbrända. Flack 0,06 m djup nergrävning. I botten mjäla. Anläggningarna 56, 57, 58 låg inom ett större mörkfärgat - snarast ma- tjordsliknande - område (oregel- bundet 2,5x3,5 m stort) med enstaka stenar i ytan.	F54 Obrända ben, 10 g F55 Brända ben, 3 st F56 Bränd lera, 1 st
59	Härd	x879 y402	1,4x1, 65m 0,3 m dj <u>+34,64</u> +34,34	I ytan relativt tät med upp till 0,15 m stora skörbrända stenar i sotig mylla. I norra kanten begränsades anläggningen av en 0,2x0,6 m stor sten. Anläggningen visade sig bestå av en i det närmaste skålformad nergrävning, 0,3 m dj. I centrum av anläggningen fanns en 0,35 m bred koncentration av skörbrända 0,1-0,15 m stora stenar. Fyllningen utgjordes av lerblandad mylla och sot. Runt själva anläggningen fanns sot och spridda skörbrända stenar i ett ojämnt sotigt lager i söder, väster och nordväst.	F57 Bränd lera, 1 st F58 Kol/sot, 520 g
60	Härd?	x880 y399	0,6x0,8 m 0,3-0,7 m dj <u>+34,51</u> +33,81	Diffus härdliknande anläggning med ej eldpåverkade upp till 0,1 m stora stenar. I ytan låg bränd lera. Ojämn mörkfärgad nergrävning, 0,3-0,7 m djup. I riktning nordväst-sydost låg en 0,3 m lång rad av 0,1 m stora stenar. I botten mjäla.	F59 Slaggad lera, 9 st
61	Mörk- färgning	x884 y402	0,7x0,8 m 0,03 m dj 0,1-0,25 m dj <u>+34,38</u> +34,28	Mörkfärgning med enstaka ej eldpå- verkade upp till 0,1 m stora stenar i ytan. I anläggningens västra del fanns en flack 0,03 m djup nergräv- ning med plan botten. I östra delen en skålformad nergrävning 0,1-0,25 m dj med någon enstaka småsten.	F -

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
62	Mörkfärgning	x886 y403	0,35x0,4 m +34,30	Rundad mörkfärgning som blev avsmalnande rektangulär i norr. Anläggningen syntes tydligt mot den omgivande marken som bestod av ljus grus/lera. I ytan var fyllningen matjordsliknande. I profil syntes en tydlig skålformad nergrävning i väst-nordväst, i östsydost var avgränsningen mera diffus. I botten grus/mjåla.	F -
63	Mörkfärgning	x886 y401	0,75 m diam +34,34	Anläggningen avtecknade sig tydligt mot den omgivande ljusa marken som bestod av grus/ mjåla. I profil framkom en ojämn och diffus nergrävning. Osäker anläggning. I botten mjåla.	F -
64	Mörkfärgning	x896 y398	0,35x0,7 m 0,05-0,1 mdj +33,85	En i det närmaste oval mörkfärgning med ej eldpåverkade upp till 0,5 m stora stenar i ytan. Skålformad nergrävning med fyllning av mylla. I botten mjåla.	F -
65	Härd	x889 y394	2,05x2,3 m +34,08	Oregelbundet sotfärgad med upp till 0,2 m stora stenar i ytan. De större stenarna och ca hälften av de mindre var eldpåverkade.	F -
66	Mörkfärgning	x876 y387	0,7x0,75 m +34,08	Diffus mörkfärgning med enstaka under 0,1 m stora stenar i ytan. I nordnordväst fanns en 0,25 m stor sten. Osäker anläggning.	F -
67	Härd	x885 y386	0,8x1 m 0,15 m dj +33,95 +33,80 0,35x0,45m 0,05 m dj	I ytan syntes en ojämn sotfärgning med relativt många skörbrända upp till 0,1 m stora stenar. I profil framkom en skålformad 0,15 m djup nergrävning med enstaka skörbrända stenar och stora kolbitar. Ca 0,2 m nordnordost om härden låg en rundad mörkfärgning med matjordsliknande fyllning i ytan. Skålformad nergrävning med fyllning av lerig mylla med enstaka spår av bränd lera.	Fyndet saknas (kol/sot)

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
68	Mörkfärgning/härd	x886 y391	3,7x3,9 m 0,2-0,5 m dj +34,09 +34,04	Oregelbundet rundad mörkfärgning med fyllning av matjordsliknande material. Spritt i ytan, främst i östra delen, förekom en gles stenpackning bestående av upp till 0,2 m stora stenar. En del av dessa var skörbrända. I profil framkom i västra delen en skålformad nergrävning, ca 0,2 m djup med ett stort inslag av skörbränd sten. Fyllningen i denna nergrävning utgjordes av lera. Under denna kom ett mörkfärgat 0,1 m tjockt lager, som innehöll en del ej eldpåverkade 0,05-0,15 m stora stenar. Ytterligare en skålformad nergrävning, med ett största djup av 0,5 m, framkom i anläggningens centrum och sträckte sig mot den östra kanten. I nergrävningen förekom ett stort antal stenar, 0,05-0,25 m stora. I botten mjåla.	F67 Järnfragment, 3 st F68 Järnfragment, 2 st F69 Kol/sot, 100 g (C14) F70 Obrända ben, 30 g F71 Brända ben, 4 st
69	Härd	x888 y386	1,15x1,9 m 0,1-0,25 m dj +33,90 +33,65	Ojämn sotfärgning med tät lagda skörbrända stenar. Enstaka stenar var upp till 0,1 m stora, men huvudparten hade en storlek av 0,02-0,03 m. Vid utgrävning framkom i centrum en flack koncentration av kol/sot, ca 0,1 m djup. I västra kanten fanns en avlång skålformad nergrävning i nord-sydlig riktning. Djupet varierade mellan 0,25 och 0,5 m. Fyllningen bestod av mylla med ett stort antal stenar, 0,02-0,25 m stora. Inget kol/sot fanns i gro-pen. I botten mjåla.	F66 Kol/sot, 320 g
70	Härd	x875 y380	1,3x1,6 m 0,1 m dj +33,80 +33,70	Bestod i ytan av en tät samling skörbrända stenar i sot. Stenarna var upp till 0,15 m stora, huvudparten var dock ca 0,05 m stora eller mindre. Möjligen hade härden ursprungligen varit något större. I profilen en flack nergrävning, 0,1 m djup, med kraftig kol/sot-koncentration i centrum. I botten lera.	F60 Kol/sot, 135 g (¹⁴ C)

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
71	Hård	x874 y376	0,95x1,2 m 0,13 m dj +33,60 +33,47	Bestod i ytan av matjordslik-nande material med spår av sot. En samling av upp till 0,1 m stora stenar fanns, varav en del var skörbrända och en del skärviga, utan att vara eldpåverkade. Begränsningen var diffus. Flack nergrävning, som var djupast (0,13 m) i centrum. Fyllningen bestod av svagt sotig, grusig mylla. I botten gul lera.	F -
72	Hård	x882 y382	1,25 m diam 0,15 m dj +33,88 +33,73	Något oregelbunden hård, som i ytan bestod av en gles stenpackning av i huvudsak skörbrända, upp till 0,15 m stora stenar, som låg i ojämnt mörkfärgad mjåla. Det kol, som låg på ytan, verkade vara recent. Skålformad nergrävning med enstaka skörbrända stenar och stora kolbitar i fyllningen, som bestod av grusig mylla. Nära botten låg en 0,2x0,4 m stor sten och under denna påträffades kol. I sydvästra kanten fanns spår av eldpåverkad lera, som låg i klumpar intill en 0,3 m stor "jordfast" sten. Leran var ej riktigt bränd. I botten lera.	F61 Kol/sot, 50 g
73	Hård	x891 y380	1,6x1,75 m 0,15 m dj +33,48 +33,33	Bestod i ytan av en relativt tät samling skörbrända stenar, upp till 0,2 m stora, de flesta dock under 0,05 m stora. Stenarna låg i matjord/mjåla med sotinslag huvudsakligen i västra och södra delarna. Flack nergrävning med sotigt grus i fyllningen samt tät med skörbrända stenar. I anläggning-ens nordnordvästra kant låg en 0,4 m stor sten samt söder därom två 0,2 m stora stenar. I nordnordöstra-östra kanten låg ett par 0,15-0,2 m stora stenar och i södra kanten några, vilka var 0,15-0,2 m stora. Alla stenarna var opåverkade av eld. Svaga spår av ytligt bränd lera. I botten lera.	F62 Kol/sot, 40 g

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
74	Hård	x882 y373	0,9x1,1 m 0,3 m dj +33,30 +33,00	Bestod i ytan av upp till 0,2 m stora huvudsakligen skörbrända - skärviga stenar i mjåla/lera. Ett par brända ben och spår av bränd lera låg ytligt. Skålformad nergrävning med skörbrända 0,2-0,3 m stora stenar. I botten fanns en koncentration av sot. Fyllningen bestod av lerig mylla. I botten lera.	F63 Brända ben, 2 st F64 Kol/sot, 400 g
75	Stolphål	x890 y416	0,35 m diam 0,14 m dj +34,40 +34,36	Kantat i söder av en 0,2 m stor sten och i öster av en 0,1 m stor sten. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol och bränd lera. Rundad botten.	F72 Bränd lera, 6 st
76	Stolphål	x890 y420	0,4x0,5 m 0,18 m dj +34,62 +34,44	I ytan kantat av 0,1-0,15 m stora stenar. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol och bränd lera samt en 0,2 m stor sten och enstaka 0,05 m stora stenar. Rundad botten.	F73 Bränd lera, 3 st
77	Nergrävning	x892 y421	0,35x0,45 m 0,1 m dj +34,40 +34,30	I ytan några 0,03-0,05 m stora stenar. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol och bränd lera. Svagt skålad botten.	F -
78	Nergrävning	x893 y422	0,4x0,45 m 0,4 m dj +34,45 +34,05	I ytan dels 0,2-0,4 m stora skärviga stenar, varav den största, som låg i mitten, hade plan översida; dels 0,05-0,1 m stora rundade stenar. Fyllningen bestod av mycket svagt, sotig mo, enstaka bitar av bränd lera och rundade stenar. I öster låg några skärviga stenar. Skålad botten.	F74 Kol/sot, 20 g Fp 4-6 + makrofossil
79	Stolphål/nergrävning	x887 y422	0,3x0,5 m 0,19 m dj +34,85 +34,66	I ytan i norr och söder omgiven av delvis skärviga 0,05-0,15 m stora stenar. I öster fanns en 0,5 m stor sten. Fyllningen utgjordes av humusblandad mörk mo med enstaka kol och bränd lera. Skålad botten med några 0,1 m stora stenar. Utanför den östra kanten, mot den 0,5 m stora stenen, fanns rikligt med 0,05 m stora rundade stenar.	F75 Slaggad lera, 1 st F76 Kol/sot, 30 g

	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
80	Stensatt grop	x893 y425	1x1,15 m 0,4 m dj +34,42 +34,02	Syntes i ytan som en svag mörkfärgning med 0,05–0,2 m stora rundade och några enstaka skärviga stenar. 0,05–1 m under ytan visade sig färgningens norra del försvinna, medan södra delen fortsatte i en grop, 0,9 m stor, som kantades av 0,25–0,55 m stora kantställda stenar. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol, bränd lera samt rundade, ej eldpåverkade, 0,05 m stora stenar, huvudsakligen i övre halvan. Enstaka skärviga stenar förekom. Botten var svagt skålad.	F77 Bränd lera, 20 st F78 Brända ben, 1 st F79 Kol/sot, 15 g Fp 1–3 + makrofossil
81	Botten av stolphål	x890 y429	0,3x0,45 m 0,12 m dj +34,60 +34,48	Syntes i ytan som en mörk fläck av mo, omgiven av några 0,05 m stora rundade stenar. Fyllning av mörk mo med enstaka kol och bränd lera. Rundad botten. Osäker.	F80 Bränd lera, 4 st
82	Botten av stolphål	x891 y430	0,2x0,3 m 0,09 m dj +34,39	Syntes i ytan som en mörk mo-fläck. Fyllning av mörk mo, enstaka kol, bränd lera och småsten. Plan botten.	F81 Bränd lera, 8 st
83	Botten av stolphål	x894 y431	0,2x0,25 m 0,12 m dj +34,08 +33,96	Syntes i ytan som en mörk mofläck. Fyllning av mörk mo och enstaka kol. Rundad botten.	F-
84	Botten av stolphål/nergrävning	x894 y430	0,2x0,3 m 0,14 m dj +34,08 +33,94	Syntes som en mörk mofläck i ytan. Fyllning av mörk mo. I botten låg en 0,1 m stor, skärvig sten. Inbördes avstånd mellan A83 och A84 var 0,5 m. Runt A83 och A84 fanns en spridd samling 0,05 m stora stenar. 0,1 m väster om A84 låg en 0,35 m stor sten.	F -
85	Stolphål	x897 y427	0,25x0,3 m 0,2 m dj +33,86 +33,66	Syntes i ytan som en mörk mofläck, direkt väster om en 0,6x1,05 m stor sten. Fyllningen bestod av mörk mo, enstaka kol och bränd lera samt småsten i övre halvan. I öster utgjorde stenen stöd för stolphålet. Rundad botten.	F82 Bränd lera, 10 st Fp 7–9

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
86	Härd (nergrävning)	x898 y427	0,45x0,55 m 0,08 m dj +33,85 +33,77	Syntes i ytan som en sotfärgning med enstaka 0,05 m stor skärviga stenar. Fyllningen utgjordes av mörk mo, kol och sot. Begränsningen i väster bestod av en 0,25 m stor sten. Svagt skålad botten. Inbördes avstånd mellan A85 och A86 var 0,35 m. Direkt väster om A86 fanns en sten-samling av 0,05 m stora stenar, i anslutning till en 0,25 m stor sten, som utgjorde begränsning i väster. Direkt öster om A86 låg en 0,6x1,05 m stor sten, vilken utgjorde stöd för A85.	F83 Kol/sot, 25 g
87	Härd (nergrävning)	x907 y422	0,95x1 m 0,16 m dj +33,18 +33,02	Syntes i ytan som en sotfärgning med skörbrända stenar. Fyllningen bestod av mo, kol, sot och skörbrända, 0,05–0,1 m stora stenar. Ojämn botten. Anläggningen låg längst i norr, något isolerad från de övriga anläggningarna.	F84 Kol/sot, 180 g
88	Botten av stolphål	x899 y422	0,1x0,25 m 0,11 m dj +33,78 +33,67	Syntes i ytan som en mörk mofläck, omedelbart väster om en 0,7x1 m stor sten. Fyllningen bestod av mörk mo med enstaka kol och bränd lera samt småsten. Plan botten. A88 var belägen inom A91.	F85 Bränd lera, 4 st
89	Botten av stolphål	x895 y419	0,2 m diam 0,1 m dj +34,16 +34,06	Syntes i ytan som en mörk mofläck, i södra kanten av några 0,05 m stora stenar. Fyllning av mörk mo med enstaka kol. Rundad botten.	F -

A	Typ	Koordinater	Storlek djup	Beskrivning	Fynd
90	Stenrad/syllstenar till huskonstruktion?	x888 y423	Långsidan 3,5 m l upp till 0,55 m b Kortsidorna 1,4-1,7 m l upp till 0,65 m b. +34,85	Syntes som en husgrundsliknande stenkonstruktion med långsidan i nordost-sydväst och kortsidorna i nordväst sydost. Bestod av 0,1-0,55 m stora stenar, vilka avtog mot sydost längs kortsidorna. En eventuell södra långsida saknas. Den av stenar inhägnade ytan bestod av ett 0,02-0,03 m tjockt lager av brun mo med enstaka flis, kol och bränd lera. Därunder fanns stenig och grusig mo. Utanför stenraden i norr och öster fanns hård ljus lera i ett 0,15-0,2 m tjockt lager. Därunder fanns stenig mor/mjåla. I västra kortsidans norra del låg A79 (stolphål), intill en 0,5 m stor sten. A90 låg 0,3 m nordväst om torvgränsen.	F -
91	Stenrad/syllstenar till huskonstruktion?	x898 y422	Långsidan 3-3,2 m l 0,35-0,7 m b Kortsidorna 2,1-2,3 m l 0,25-0,4 m b +33,80	Syntes som en husgrundsliknande konstruktion, orienterad med långsidan i nordväst-sydöst. Stenarna var 0,1-0,5 m stora och låg glesare i norra långsidan än i övrigt. I nordvästra hörnet fanns en 1 m stor sten. Den av sten inhägnade ytan var ca 1,5x2,5 m stor och bestod av grusig mo/mjåla med inslag av mörkare mo. A91 låg 0,3 m sydväst om gränsen för lera, vilken fortsatte i norr. A91s nordvästra hörn låg A88 (stolphål?).	F-

Bergshammars socken, RAÄ 13. Anläggningsbeskrivningar

A	Grav-gömma	Koordinater	Mått	Beskrivning	Fynd
1	Bengrop, 0,45x0,85 0,06 m dj	x585 y085	7,2x17,75 m 0,4 m h	Före undersökning 8x12 m stor, 0,5 m hög. Tvåskiktad stenpackning av 0,4-1,6 m stora stenar och block samt fyllning av 0,05-0,2 m stora stenar, delvis skärviga. Kantkedja i SV.	F1 Brända ben, 670 g
2	-	x604 y042	7,4x7,5 m 0,5-0,75 m	Före undersökning ca 6,7x7,5 m stor, ca 0,6 m hög. Enskiktad tät stenpackning av 0,15-1,5 m stora stenar och block samt fyllning av 0,05-0,15 m stora, delvis skärviga stenar. De låg delvis utanför kantstenarna som ett brätte.	F3 Järnfragment med Bronsnitar, 11 st F17 Gravklot, 1 st
3	Bengrop 0,2 m d 0,14 m dj	x621 y030	6,7x8,4 m 0,35-0,4 m h	Före undersökning av 5,25x5,75 m stor, ca 0,6 m hög. Tät stenpackning av 0,3-1,3 m stora stenar och block. mellan dem småstenspackning av 0,05-0,15 m stora, delvis skärviga stenar, tätast i N. Ö om graven gick en hålväg. Gravgömma mellan och under tre 0,4-0,7 m stora stenar i SO kanten.	
4	Benlager ca 1,6x 3,5 m 0,16- 0,22 m tj Benlager ca 2x 3 m st 0,13 m tj	x645 y041	12x15 m 0,4 m h	Före undersökning ca 8x10,75 m stor, ca 0,4 m hög. Oregelbunden stenpackning av 0,1-1,5 m stora stenar och block med fyllning av grusblandad mylla. I centrum 1,1 m i diam. stort fyndtomt sotlager. V om centrum benlager. I SO delen bränd lera och brända ben samt 0,5-1 m stort kulturlager med skärvig sten, brända ben och klumpar av bränd lera.	F6 Brända ben, 105 g F8 Krukskärva, 1 st F9 Brända ben, 374 g (F126, F127)
5	-	x594 y073	4x4,1 m 0,25-0,35 m h	Ej synlig före avtorvning. Oregelbunden stensamling 0,3-1,2 m stor, glest liggande samt delvis tät småstensfyllning bestående av skärviga 0,05-0,1 m stora stenar. Osäker anläggning.	-

A	Grav-gömma	Koordinater	Mått	Beskrivning	Fynd
6	Urnegrop 0,3 m d 0,11 m dj	x592 y055	4 x 4,8 m 0,15-0,2 m h	Ej synlig före avtornvning. Enskiktad stenpackning av 0,2-1,2 m stora stenar och block samt fyllning av delvis skär-viga 0,05-0,15 m stora stenar. Rest av kantkedja i V delen. Gravgömma i S delen.	F4 Bronsfragment, 1 st Hartstätning, 40 st Brända ben, 326 g, (F120)
7	-	x594 y050	3x7,5 m 0,1-0,4 m h	Ej synlig före avtornvning. Närmast en skeppsättning (NNV-SSO). Enskiktad stenpackning av 0,3-1,5 m stora stenar och block. I centrala delen flerskiktad småstenspackning av 0,05-0,1 m stora, delvis skärviga stenar. Fyllning av morängrus.	
8	Utgår				
9	-	x593 y038	5 m i diam. 0,4 m h	Ej synlig före avtornvning. Enskiktad stenpackning av 0,05-0,7 m stora stenar, varav större stenar främst i centrum. Antydning till kantkedja i SO. Fyllning av morängrus.	
10	-	x610 y027	6x6x6 m 0,4 m h	Ej synlig före avtornvning. Flerskiktad stenpackning av 0,05-0,7 m stora stenar, varav en del av de mindre var skör-brända. kantkedja av 0,4-0,7 m stora stenar. Fyllning av mo, vilken utgjorde rester av ett kulturlager.	(F122, F123, F124)
11	Utgår				
12	Utgår				
13	Brandgrop 0,55 m d	x603 y036	0,85x1,05 m 0,24 m dj	Ej synlig före avtornvning. I ytan bestående av sotigt grus och enstaka 0,05-0,15 m stora skörbrända stenar. Spritt fanns krukskärvor och ben. Flack, konkav botten.	F11 Fibula, brons, 1 st Pärta, glas, 5 fragment Krukskärvor, 40 st Brända ben, 23 g
14	Bengrop	x610 y038	0,3x0,5 m 0,1 m dj	Ej synlig före avtornvning. Skålformad nergrävning. 0,1 m V om anläggningen låg en 0,35x0,45 m stor sten. Osäkert om den utgjorde en markering.	F16 Brända ben, 262 g

A	Typ	Koordinater	Mått	Beskrivning	Fynd
101	Skärvstenshö	x575 y040	10,5x14,5 m ca 1 m h	Före undersökning 7,7x8 m stor, 0,5 m hög. Hårt skär-brända, upp till 0,3 m stora stenar, de flesta ca 0,1 m. kantkedja i NO och Ö av 0,3-0,65 m stora stenar. I V flera block. Vid grävning som mest 0,6 m tjock fyllning. Yttre kantkedja 0,35-1 m stora stenar varav flera kantställda. Inre kantkedja av likartat material. I N centrala delen två ca 1 m stora block, i S centrala delen två 1-1,5 m stora block. 3x 3,5 m stort brandlager. På sten i centrala delen låg brända ben av ett barn. I botten morän med rundade stenar.	F100 Krukskärva, 1 st F101 Krukskärva, 1 st F102 Brända ben, 0,3 g F103 Slagg, 1 st F104 Krukskärva, 1 st F105 Krukskärvor, 3 st F106 Slaggad lera, 1 st F113 Krukskärvor, 81 st Bränd lera/lerklining, 14 st Obrända ben, 27,5 g Brända ben, 33,3 g Kol/sot, 0,05 l F114 Skafthålsyxa, 1/2 st F115 Brända ben, 118 g F128 Ekollon, 1 st
102	Härd	x562 y055	0,6x0,95 m	I ytan svagt sotig med spridda, upp till 0,1 m stora skörbrända stenar. Ö delen skadad av nergrävning.	F107 Krukskärvor, 3 st Brända ben, 0,4 g Kol, ca 0,2 l

A	Typ	Koordinater	Mått	Beskrivning	Fynd
103	Hård	x588 y064	1 m d 0,22 m dj	I ytan täckt av flata 0,3-0,4 m stora stenar. Mellan dem skörbrända stenar, 0,05-0,1 m stora. I centrum delade en 0,3 m stor sprucken sten härden i två delar. Rikligt med sot och sotigt grus. Plan botten.	F116 Brända ben, 1 g
104	Sotfläck	x587 y064	0,2x0,4 m 0,06 m dj	Kraftig sotfärgning med en 0,1 m stor sten i S delen. Jämnt rundad botten. Stolphål?	F -
105	Område med bränd lera	x618 y035	ca 1,2x1,25 m 0,12 m tj	Oregelbundet stråk av bränd lera med enstaka skörbrända stenar, ca 0,1 m stora. V om anläggningen rester av mörk mo med enstaka kol och bränt lerflis. Den brända leran var kraftigt pulveriserad. Oregelbunden botten av grus och enstaka 0,15-0,3 m stora stenar.	F110 Bränd lera/sand, ca 0,7 l
106	Hård	x601 y056	1x1,3 m 0,2 m dj	I ytan rikligt med kol och skörbrända stenar, 0,05-0,1 m stora. I S delen tre 0,3-0,4 m stora stenar. I mellersta delen låg ett 0,12 m tjockt lager mo. Skålformad botten och under lerblandat grus.	F109 Kol, 0,05 l
107	Sotfläck	x609 y026	0,55x0,6 m 0,09 m dj	Syntes i ytan som en svag sotfärgning, blandad med grus och mo. Svagt skålformad nergrävning. I botten grusblandad lera.	F -
108	Skärvstensansamling	x606 y028	3,15x3,25 m 0,5 m tj	Syntes efter en andra avbanning som ett flak av skörbrända stenar. I SO delen låg en 0,6x0,8 m stor och 0,13 m djup sotfläck, diffus i begränsningen och med plan botten. Sotfläcken var möjligen rest av större sotlager. Längs skärvstensansamlingens Ö sida låg spridda skärvstenar i mo och morän inom ett 5,75x12 m stort område - A110 i dess S del. Jfr A110.	F123 Krukskärvor, 2 st Lerklining/bränd och slaggad lera, 106 st (5)

A	Typ	Koordinater	Mått	Beskrivning	Fynd
109	Hård	x616 y037	1,3x1,55 m 0,29 m dj	I ytan synlig som mörk, delvis sotig hård med enstaka skärbrända stenar. Bestod i övre delen av ett ca 0,14 m tjockt, mörkt molarlager med enstaka kol samt ett undre ca 0,15 m tjockt kol/sotlager, blandat med grus. Svagt skålformig botten i grus.	F108 Kol, 0,05 l
110	Sten- och skärvstensansamling	x602 y031	2,5x4,5 m 0,3 m dj	Oregelbundet rektangulär samling av 0,3-0,5 m stora rundade och kantiga stenar. Mellan dem låg en tät packning av 0,05-0,2 m stora skörbrända stenar. Under ytan fanns endast någon enstaka rundad sten. I och utanför NV delen låg bränd och slaggad lera, 0,1-0,3 m under fyllningen. Jfr A108.	F125 Bränd/slaggad lera, 12 st
111	Sotfläck	x591 y052	0,35x0,55 m	Sotfläcken låg under en kantsten i SO delen av A7.	F -
112	Utgår				
113	Område med bränd lera	x596 y078	0,5x0,55 m 0,12 m dj	Syntes i ytan som en ansamling bränd lera i omgivande grus. Bestod av ett "flak" av slaggade brända lerbitar, väl koncentrerade inom området. I botten ljust grus.	F111 Lerklining/slaggad lera, ca 2 l